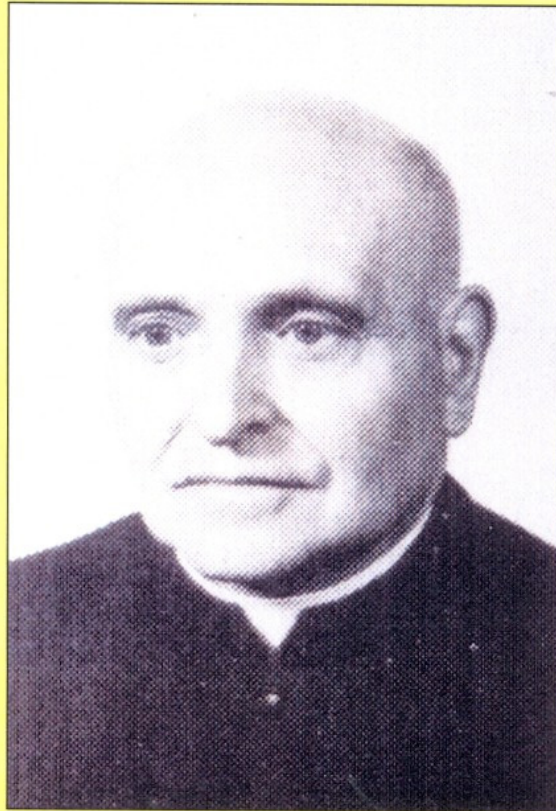

Krajsovsky Gábor Erdős Máttyás atya elmélkedései, beszédei, előadásai

mú a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Krajsovsky Gábor

**Erdős Máttyás atya
elmélkedései, beszédei,
előadásai**

Impresszum

Krajsovszky Gábor
Erdős Mátyás atya elmékedései, beszédei, előadásai

Válogatott fejezetek a dogmatika, az erkölccstan és a hitvédelem témaköréből

Felelős kiadó: Krajsovszky Gábor

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 2006-ban jelent meg az ISBN 978-963-06-1931-8 azonosítóval. Az elektronikus kiadás a szerző, Krajsovszky Gábor engedélyével készült. A programot lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Köszönetnyilvánítás	5
Bevezető	6
1. Isten, teremtés, megváltás	8
Isten a világ teremtője	8
Isten Szentháromság	11
Meváltás	12
2. Istenhit, kegyelmek, Egyház	15
Hittény, hit kegyelme	15
A rossz misztériuma – a hit misztériuma	15
Áldás, kegyelmekből való részesedés	16
Erényekről	16
Az üdvözülés feltételei	17
Egyház, tévedhetetlenség	18
3. Szűz Mária	20
Szűz Mária tisztelete	20
Szeplőtelen fogantatás	20
Mária szüzessége, szüzi foganás	21
Mária érdemei	22
Csodák	23
Mária-jelenések	24
Rózsafüzér imádkozása	26
4. Az erkölcsi törvények	27
Törvények rangsorolása	27
Törvények, felmentések	29
5. Morális rendszerek	31
Parancsra tesszük-e a lelkiismereti kötelelességeket?	31
Morális szisztémák (Systema moralia)	31
Összefoglaló	37
Kiegészítő irodalom	38
6. Szentté avatás	39
Hivatalos és nem hivatalos tisztelet	39
Bizonyítási eljárás a kanonizáció során	39
Szentté avatás	40
7. A szentgyónás	42
A kegyelmek fajtái	42
Bűnök	43
Szeretet fajtái	47
Bűnbánat fajtái	47
Bűnök jóvátétele	47
Bűnök büntetése	48
A szenvedés problémája, értelme	48
Bűn és bűnbánat az Ó-, illetve az Újszövetségben	49
A szentgyónás	50
Az elégtétel	51

Kánoni feloldozás	52
Titokfegyelem szentségeknél.....	52
8. Az Oltáriszentség.....	53
Átlényegülés (transzszubsztanciáció), szentáldozás.....	53
A szentmise.....	55
9. A házasság	58
A házasság eredete.....	58
Házasságjogi kérdések.....	58
10. A végső dolgok	62
Személyes bűn, áteredő bűn, keresztség.....	62
Előre tudás, előre rendelés, eleve elrendelés	62
A végső állapotokról általában.....	63
Az örök kárhozat.....	64
A tisztítóhely.....	64
Mennyország, tisztítóűz, pokol fokozatai.....	66
Szentek egyezsége	68
11. Homíliák	71
Aranymise – 1985. december 1.	71
Szent István király ünnepén – 1985. augusztus 20.	71
Urunk színeváltozása – 1986. augusztus 6	72
1986. december 20.....	73
1987. július 25.....	73
1988. július 23.....	74
Urunk színeváltozása – 1989. augusztus 5.	75
Mindszenty József szobrának megszentelési ünnepeén – 1991. április 12.	76
1993. augusztus 2.....	77
Kassai vértanúk ünnepén – 1996. szeptember 7.	78
12. Előadások.....	79
Miért tiszteljük Szűz Máriát?.....	79
Jézus Szíve tisztelete.....	83
A harmadik fatimai titok.....	88
Magánkinyilatkoztatások.....	91
13. Irodalomjegyzék	98
Erdős (Gebharter) Mátyás.....	99

Köszönetnyilvánítás

Hálás köszönetemet fejezem ki *dr. Adriányi Gábornak*, a Bonni Egyetem egyháztörténész professzorának a kézirat teológiai és könyvkiadási szempontból történt lektorálásáért.

Bevezető

„Credo videre bona Dómini in terra viventium – Hiszem, hogy meglátom az Isten javait az élők földjén.”

Az Isten Erdős Mátyás atyának 95 esztendőöt adott a földi életből. *„Szép a világ, csak az emberek lennének jobbak. A sötétben a kis mécs is sokat jelenthet”* – írta egyik levelében. Ő sokaknak jelentett világosságot, a krisztusi élet világosságát. *„Ő hosszú távra dolgozott”*. Az a sok lelki befektetés, alapos tudás, amelyet papi nemzedékeknek, majd az Esztergomi Papnevelő Intézetből 1952-ben állami parancsra történt elhelyeztetése után kicsiny falvak híveinek adott át, a mai napig bőséges termést hoz. A „régijó spirituális” – ahogyan egyik volt növendéke sokszor emlegette őt – teljesen „ortodox”, azaz igazhitű, tiszta fogalmi gondolkodású tanár és lelki-vezető volt. Szűz Mária iránti tisztelete példamutató – több mint 50 esztendőön keresztül foglalkozott a Mária-jelenésekkel, hitelességük megállapításával, azok szakirodalmát magas fokon ismerte. A Máriás Papi Mozgalom magyarországi felelőse volt.

Többször idézte Verseghy Ferenc, *„Az igaz bölcs”* című versét:

*Nézd a búzakalászt, büszkén emelődik az égnek, míg üres;
És ha megért, földre konyítja fejét.
Kérkedik éretlen kincsével az iskolagyermek,
míg a teljes eszű bölcs megalázza magát.*

A Szemináriumból való eltávolítást neki sem volt könnyű átélni, de amint vallotta, a *„Melius sum esse, qua non esse”* – „jobb lenni, mint nem lenni” filozófiája segített.

Egyik szentbeszédében így tanított: *„Az Úr Jézus előre kiadta a nagy érettségi tételeket: az örök élet érettségijén kérdéseket tesz majd fel; azt fogja kérdezni: éhes voltam, ennem adtatok-e, szomjas voltam, innom adtatok-e, ruhátlan voltam, felruháztatok-e, beteg voltam, meglátogattatok-e, börtönben voltam, felkerestetek-e. S akkor azt fogja mondani: amit egynek tettetek a legkisebbeknek, nekem tettétek. Ha valaki irgalmas, az Isten még inkább az lesz vele.”* Az ő nagy „érettségijén” pedig biztosan meghallotta Isten jóságos, hívó szavát: *menj be Urad örömébe!* Lelki örökségének megőrzése és továbbadása legfőképpen azoknak a feladata, akikben az ő magvetése, őszinte hite, személyes példája nyomán alakult ki és szilárdult meg a *hiteles* Istenkép.

Sík Sándor verssorain keresztül bízunk az örök dicső életben való találkozás isteni ígéretében!

*„Én egy órával előre mentem és várlak a lakóhely ajtajában,
mely örökre egyesít velem.
Boldog, ki csendességben várja az Isten idejét.
Viszontlátásra! Ámen.”*

„Hiszem, hogy meglátom az Isten javait az élők földjén.” (Zsolt 26,13.)

[*Keresztény Élet*, 2004. január 11., 3. old. „**Kihunyt egy mécses**” című saját cikk nyomán]

Krajsovszky Gábor

**Assumpta est Maria in Caelum,
gaudent angeli -
– fölvéttett Mária az égbe,
örülnek az angyalok**

**Voce mea ad Dóminum clamavi
et exaudivit me (Psalm 3,5.) –
– Szavammal az Úrhoz kiáltottam
és meghallgatott engem.**

**Non moriar, sed vivam (Psalm 117,17.) –
– Nem halok meg, hanem élek.**

1. Isten, teremtés, megváltás

Isten a világ teremtője

A világ törvényei, életszintek

A világ törvényei

Isten teremtette a világot a törvényeivel együtt. Ezeket a törvényeket a tudósok nem alkotják, hanem felfedezik.

Ki lehet-e mutatni, hogy az örök világ lehetetlen – entrópia elmélet alapján (de ez csak zárt rendszerre igaz és azt viszont nem tudjuk, hogy a világegyetem zárt-e) azt mondjuk, hogy ha örök volna (az anyag), akkor már elkopott volna. A világ olyan értelemben örök, hogy csak kezdete van, de vége az nincs. A világ nem lehet egyidős az Istennel, *mert akkor teremtetlen volna!* Az angyalok is örökké élnek – *teremtésük óta*. A világ vég nélküli (időben), terjedelmében pedig véges, de határtalan. *Az anyagi nem végtelen, mint a számsor, de véghetetlen, mivel mindig lehet hozzátenni.*

Életszintek

Kő – *élettelen*

Növény – növényi lélek (*vegetatív*)

Állati lélek – *vegetatív és szenzitív*

Ember – *halhatatlan szellemi* lélek. Ez pótolja az összest, tehát az emberi lélek nem tartalmazza a nálánál alacsonyabb rendűeket.

Én – *egy* szubsztancia vagyok.

Szék – *sok* szubsztancia van belőle (minden szék az, vagyis szék).

↓ a magasabb rendű tartalmazza
az alacsonyabb rendűt (kivéve az embernél)

Ősanyag, szubsztancia, lényegi forma, járulék

(Materia prima, materia secunda, forma, accidens)

(Schütz Antal: Dogmatika II. 323. transsubstantiatio, 325/1., 328.)

Materia prima (ősanyag) – nincs formája, mindenben benne van, mélyebb léttartalom (essentia).

Materia secunda (szubsztancia) – kenyér-lényeg, Krisztus-lényeg.

Forma (lényegi forma) – változik, minden létezőnél más.

Accidens (járulék, hozzájárulás) – külső színek (íz, alak, szag).

Létezni csak materia secundával és formával lehet együttesen. Ha az accidenciákat elveszem, a szubsztancia is eltűnik. Egy accidensnek is lehet essentiája, őneki is van fenntartása, de nem önmagában. Ezek a fogalmak az arisztotelészi filozófiában keverednek.

Természetes, természetén kívüli és természetfeletti adományok

(Naturale, praeternaturale, supernaturale)

Természetes adomány: én 2 métert ugrom. Természetén kívüli adomány: minden természet feletti adomány ide tartozik, de nem csak a természetfeletti. Természetén kívüli adomány az ördögtől is lehet. A természetén kívüli adományok tehát nem mind természet feletti, de nem is természetesek, de nem is mind kegyelmi (lehet benne ördögi is).

Például Ádám éleslátása, fájdalommentes szülés, vagy erős pofon nem fáj valakinek, vagy nagy súlyt felemelek minden baj nélkül. Ezek a természeti erőket erősítik. Különös megvilágosodás, akarat megerősítés. Származhat Istentől, vagy a természetet meghaladó (akár örögi) erőttől. Ha utóbbiról van szó, akkor természetén kívüli, nem természetfeletti adományról van szó. Természetfeletti adomány: a kegyelmek, tehát olyanok, amelyek nem a természeti erőket erősítik.

Tévedések és megokolások a világ teremtésével kapcsolatban

Véletlenül lett – a véletlen a buták istene. De mi az, hogy véletlen? Nem vélem az okát. Összetalálkoztunk – ez véletlen? Nem, mert megvan a maga oka. Például: amiért itt jártam, te lekésted a vonatot. Van oka, csak nem tudom, hogy mi az oka. Temetésére mennek. Eltemetik az illetőt, hazamennek, fejbe vágja az egyiket a virágcserep. Felértél (a mennybe)? – kérdezi az, akit fejbevágott a cserep (azt gondolja ugyanis, hogy ez annak a jele volt). Oka volt annak is, hogy leesett a cserep, akkor lazult meg valami. Okos: az okot keresi. Oktalan: nem keresi az okot. Valaki látja: itt egy csikk. Itt járt valaki, barátom! Ha nem lesz magától egy csikk, vagy a Duna parton egy rozsdás nadrággomb, akkor a világ hogyan lehetne magától?! Ha valaki talál a Duna parton egy rozsdás nadrággombot, azt mondja: ezt valaki készítette, valaki itt járt. Egy csikket lát: itt valaki dohányzott. Az egész természetet látva pedig: magától lett. Fellőnek egy műholdat – óriási szenzáció. De a Világegyetemet látva – azt, hogy évmilliók óta keringenek a bolygók – az magától van. Az űrhajót, a műholdat pedig óriási alkotás, kutatómunka előzte meg.

„Az embernek Isten hatalmat adott ahhoz, hogy a részek közötti összefüggést vizsgálja. Ez pedig olyan eredményekhez vezethet, hogy az ember egy második természetet akar alkotni. S amikor technikai, vagy gazdasági, politikai gyakorlat visszaigazolja a második természetet – a hasznosat és jót -, akkor úgy gondolja, hogy ő már világteremtő. A *teremtés* szó: kreáció. Az *alkotás* latinul: produkció. **A teremtés az alkotás egyedi esete, ami nem definiálható, mert egyedül Isten tudja ezt az aktust végrehajtani. Senkire és semmire nincsen szüksége ahhoz, hogy létrehozzon valamit, míg az embernek szüksége van egy megelőző szubsztrátumra (hordozóra), amiből alkot valamit: első természetre, hogy abból csináljon egy második természetet.**” (Bolberitz Pál, Jel/2002. szeptember, 201-202. o.)

A világ melléktermék-mentes – egy üzemben, laborban a kísérletek eredményeképpen születik meg valami. De ott van a sok selejt, a sok sikertelen kísérlet eredménye. Mennyi selejt készül! A világban azonban a selejtnek *nyoma sincs*, pedig mennyivel több minden létezik benne. A természet, ha maga alakította volna ki magát, sok selejtnek is kellene lennie. A természet nem kísérletezett!

Evolúció – a majom fejlődése például, miért nem fejlődött tovább? Miért állt le? Az állat bután, évezredek óta ugyanazt teszi. Van, amit az állat viszont ösztönösen jobban „tud”.

Ember mitől ember: az értelemtől és a szabad akaratától. Az állatnak nincs szeméremérzete, nem tud imádkozni, remélni. *A fejlődéelméletre* nincs bizonyíték. Mondhatja valaki, hogy úgy volt, de nem tudja bizonyítani. A névben is benne van: elmélet. Nem tudományos. Egyik pata ilyen, másik olyan. Megtaláltak egy közbülsőt, de a millió és millió többi közbülsőt nem! Azt csak feltételezik. A szamár és a ló érintkezhet, ösvér lesz – de ha egy fajt nem tenyésztnek tovább, akkor mindig visszafejlődik. Ha egy rózsát nem nemesítenek, elvadul. Minden „véletlenül” lett így (szerves kémiában is sok a logika). Aki ezt mondja, az oktalan. Az ember is elvadul, de nem minőség szerint, hanem csak mennyiség szerint: nem tanul meg írni, olvasni. Létezik-e objektív történetírás – annyiban igen, hogy

csak dokumentumokat közöl. Nem fűz hozzá semmi kommentárt. Egyszer történt Rómában: nézzék meg az írást (egy politikus levelét) és döntsék el, hogy mi ez. Mindenki megnézte, irogattunk minden félét, amikor kiderült, hogy kinek az írása. Kicsúszott belőle két névjegyzék – mikor megtudtuk, ki kinek írta, akkor egészen másképpen értékeltük. Teljesen objektíven mindig nehéz, mivel a körülményeket nem ismerjük. Legnagyobb ellenérv a fejlődésmélet ellen a fentebb vázolt, amelyet római tanárom mondott el. Azt nem tudjuk, hogy közvetve, vagy közvetlenül (az Isten közreműködésével) származik-e az ember. Így is, úgy is lehet tanítani, de bizonyítani nem. Az a lényeg, hogy Istentől származik.

Okság elve

Az okság elvét sem lehet tagadni. Ha valaki azt mondja: majd eldől, majd a halál pillanatában megtudom, hogy van-e örök élet; és ha akkor már késő lesz? Élet-halál kérdésről van szó. Ha valaki a lelkiismerete szerint él, áldozatokat is vállal a jóért, semmilyen körülmények között nem hazudik – üdvözülhet. Egy teljesen ateistának nevelt királylány, akit mindentől elzártak, a Napot imádta. Feltört benne a hit, a vallás. Az okság elve: mindennek szükségképp megvan a maga elégséges oka. Pl. egy kép sem lett magától, azt is valaki festette. Pedig a milliószor bonyolultabb világban is milyen nagy a rendezettség! **Egy egyszerűbb dologról nem hiszem el, hogy csak úgy lett, de egy nálánál sokkal bonyolultabbról igen.** Megrázom a kalapomat és kijön a Doxa óra. Ez sem lehet – de a világban milliányi törvényszerűség érvényesül. Amikor fellőtték az első futball labdát (műholdat), hogy ámultak. A világban pedig ezernyi bolygó kering hatalmas sebességgel és mégsem ütköznek össze! A világ nem lehet önmagának az oka. A mi létünk lényege nem a lét, hanem a változás. A világ nem lehet öröktől fogva, hiszen az anyag megromlik, átalakul. Mi volt a nagy robbanás előtt? Azt mondják, akkor energia volt, majd anyag. Ezek pulzálnak, egymásba alakulnak. De mi volt az, *ami miatt* elindult az egész? Ők (a materialisták) sem találnak rá okot, ezért **magában az anyagban gondolják annak létesítési okát.** De ők is keresik az okot, mivel azt mondják: nem találtuk. Tehát az okság elvét nem lehet tagadni. Igaz, az okság elvét bizonyítani sem lehet abban az értelemben, hogy más, általánosabb igazságból levezetjük, mivel **nincs egy nála még evidensebb igazság** (az okság elve annyira evidens), amelyből levezethetnénk. Másrészt minden bizonyítás ok-adás, tehát ezt az elvet már feltételezi és tőle veszi erejét. Az okság elvének a **tagadását bizonyítani kellene, a bizonyítás pedig ok-adásokon alapszik, tehát az okság elvének az alkalmazása, vagyis állítása** annak az elvnek, amelyet *tagadni* akarnánk.

Minél inkább ellenkezik egy kijelentés a kézzelfogható látszattal, vagy az ember érdekeivel, annál kevésbé hajlandó azt elhinni és annál inkább van szüksége **akarateréjére**, hogy mégis elfogadja. Márpedig a hitigazságokat nem támogatja a látszat, sőt azok sokszor **éppen ellenkezőjét** mutatják a felületes szemlélőnek. Valaminek a létezéséről **nemcsak látásból, hanem következtetés útján is** meg lehet győződni.

Ezen alapul minden: a gondolkodás, a tudományos kutatás, az *egész lét*. Ha megnézzük, minden természettudományos tételt akkor fogadnak el bizonyítottnak, ha az laboratóriumban előállítható, reprodukálható. Az evolúció sem biztos, hogy úgy van, mivel még nem reprodukálták laboratóriumban. A nevében is benne van: *fejlődésmélet*.

Egyik ló pata ilyen, a másik nem egészen olyan, de a kettő között az összekötő kapocs az, ami nincs meg, pont ez az, ami hiányzik. Egyik szemem hasonlít a másikhoz, mégsem egymástól származnak.

Isten Szentháromság

Magánkinyilatkoztatásban, amikor látják a Szentháromságot, egy gömböt látnak, benne három, egymással szöveget bezáró körlappal. Három szinten, három dimenzióban. Egy szakasz – egy dimenzió; egy sík – két dimenzió; egy test – három dimenzió. A téglatest sem létezne, ha bármelyik dimenzió hiányozna. A Szentháromság egy három dimenziós test. Ha az egyik dimenzió hiányzik, akkor már nincs többé test. Ugyanígy, ha nincs Szentlélek, akkor nincs Isten. Metafizikai függés van a Szentháromságban: az Atyától származik a Fiú – az Atya elgondolja, Önmagába szeret bele, felismeri Önmagát Fiában. A Szentlélek pedig ez a szeretet, ölelés. Nem időben, hanem elvileg az Atya az első. Az Atya önmagától van, a Fiú az Atyától, a Szentlélek mindkettőtől. A birtoklás módjában különböznek, To prosti – ahhoz – az a személy, a hoz-ság, a to prosti viszonylat emberben nem létezik. Ez a hoz-ság Istenben esse (lényeg), nem accidens (járulék). Apa a fiával nem esse, hanem accidens. Értelemmel megismeri önmagát az Isten – az csak Isten lehet. Értelemmel kialakítani a képet valamiről. Akarat – vonzódás (Szentlélek ez a vonzódás). Vonzódás (akarati) afelé, amit az értelemmel megláttam. Szeretet lényege az adás (házasságban például), magamat adom.

Az Atya, a Fiú és a Szentlélek kapcsolata – Jézusnak két természete van: egy isteni és egy emberi természet. Egy apa a gyerekébe a természetét viszi át (similis in similem – hasonlót a hasonlóba). Jézusnak a Mennyei Atya isteni természete szerint atyja (mivel Jézusnak az Atya az isteni természetet adta), Szűz Mária pedig emberi természete szerint anyja. Jézusnak a Szentlélek nem atyja, mivel Jézusnak a Szentlélek nem az isteni természetét adta, hanem az emberi természetet teremtette bele (Szűz Mária szűzi foganása által). **Tehát az Atya Jézusnak isteni természet szerint atyja, Szűz Mária pedig emberi vonalon anyja. Jézusnak istensége (=isteni természete) szerint nincs anyja és embersége (=emberi természete) szerint nincs atyja. A Szentlélek pedig teremtője Jézus emberi természetének. Szűz Mária természetes anyja Jézus emberségének, a Mennyei Atya pedig természetes atyja istensége szerint.**

Krisztus kettős születéséről: az egyik örökkévaló az Atyától, a másik időbeli a Szűztől (Jel/1999. december, 309-311. o.)

Az Atya-Isten Szülötte tehát a Fiú-Isten, más személyében, de nem más természetében, mindig az Atyánál van, mindig az Atyával van, mindig az Atyától van, mindig az Atyában van. Mindig az Atyánál van, akivel egy az ő természetes mérhetetlensége, mindig az Atyával van, akivel neki egy az ő természetes örökkévalósága, mindig az Atyától van, akitől van neki természeténél fogva az örök születése, mindig az Atyában van, akivel egy és vele egyenlő neki az istensége.

És bár másvalaki az, aki az Atya, másvalaki az, aki a Fiú, de sem egyik, sem másik nem más Isten, mert az Atya és a Fiú egy Isten. Ezért amikor az Atya-Istenről és a Fiú-Istenről születik beszéd, méltán mondjuk, hogy másvalaki az Atya, másvalaki a Fiú, és nem kevésbé méltán mondjuk egy Istennek az Atyát és a Fiút. Amikor ugyanis másvalakinek mondjuk az Atyát, másvalakinek a Fiút, akkor ezzel bizonyítjuk a szülő és szülött személyek különbségét.

Mert valóban egy Istennek állítjuk az Atyát és a Fiút, amivel az osztatlan istenség egy természetét magát fejezzük ki. Mert más a Szülő és Szülött személye, de egy a Szülő és a Szülött természete.

Az ember teremtésekor Isten valamit átadott az Ő természetéből az emberbe – de ettől az ember nem lesz isteni természetű. Ez olyan, mint amikor a vasat a tűzbe tartják. A parázs áttüzesíti a vasat, de a vas nem lesz parázssá. Istennek tehát nem pusztán jogi örökösei

vagyunk, hanem valamivel több. Istenné nem leszünk, de kapunk a lelkiéletéből – hogy mennyit, ez a nagy misztérium, ezt fogjuk odaát meglátni.

Megváltás

Isten és világ kapcsolata, Isten lényege

Egyszer az Isten az embert felemelte, de ő elszakadt a vétek által és visszaesett abba az állapotba, amiben volt. Áteredő bűn, halálos bűn. *Ha a házasság tudatosságának a biztonságával (tehát, ha a házasságomat biztos tudattal, érvényesen kötöttem – ehhez a tudatossági fokhoz hasonlítjuk a halálos bűn elkövetésének tudatossági fokát) tudom állítani, hogy halálos bűnt követtem el, az csak akkor az.* Ha az fontos, hogy a házasságom kivel kötöttem (maradva a házasság analógiájánál), akkor az örök élet még fontosabb. Ha valaki bizonytalan afelől, hogy halálos bűnt követett-e el, akkor már eleve nem lehet az (halálos bűn), mert ahhoz nagyon tudatos elhatározás kell. Isten nem önző, Őtőle függ minden. Meghívott engem, szeretetből üdvözíteni akar. Ha én ezt elfogadom és elkezdek beszélgetni az Istennel, ekkor imádkozom. A szenvedés is imádkozás – jó ezt megtanulni! Isten *lényege a lét* – egy anyag lényege nem a lét. Egyedül Isten lényege a lét, Ő az, Aki nem tud nem létezni. Ezért Istennek a lényege az, hogy Ő van. *Miért kell egyáltalán olyan legyen, hogy lét? Ha egyszer már felteszem a kérdést, akkor van lét.* A Biblia látszólagos ellentmondásai fokozatos tanulással és hittankönyvekből feloldhatók, feloldódnak.

Jézus szenvedett a legtöbbet

Ha volt olyan ember, aki testileg többet szenvedett volna, mint Jézus (habár ez nem valószínű), mégis Krisztus adta a legnagyobb elégtételt, mivel Istennek végtelen engesztelésre volt szüksége és ezt egyedül Jézus (Isten) tudta csak megadni. Jézusnak volt a legnagyobb lelki szenvedése, ebben Ő az első. Az Atya rajta porolta el a világ bűneit. Jézus vállalta ezt (életté lett, stb.). Az Atya keresett egy megoldást a megváltásra: több (végtelen) lehetősége volt. Máriától születik, Erzsébettől születik, stb. Ezt a megoldást a Fiú készségesen elfogadta, isteni döntés volt. Ő is így döntött.

Az Isten végtelenül szent és végtelenül igazságos

Isten végtelenül szent és végtelenül igazságos. Tehát minden jótettet megjutalmaz és minden bűnért büntetés jár, minden bűnt megtorol. Isten a sorsom felől nem a tett előtt, nem a tett után, hanem velem együtt dönt. Minden érdem Krisztus érdeméből származik, Krisztus érdeméből szerez mindenki érdemeket. Jézus ad öt talentumot, a másik ötöt nekem kell hozzátennem. A mennyországot két címen kapjuk. 1. Mint gyermek az örökséget (ha egy gyermek meghal, potyán üdvözülni, ha csecsemő). Legalábbis nem szenved a csecsemő. Potyán üdvözülni az elhunyt csecsemő, kivéve az **aprószentek**. **Ők is Krisztusért haltak meg, de nem tudatosan.** 2. Mint felnőttek, akik mi magunk is hozzájárultunk a gyarapításához. Egy gyerek úgy kapja meg az örökséget a családban, hogy az ő saját munkája még nincs benne. Egy felnőtt fiú pedig már azt örökli, amiben az ő saját munkája is benne fekszik. Például egy szőlőt a szülőkkel együtt művel a fiú, tehát ő maga is munkálkodott a reá szálló örökség gyarapításán. 5 talentum: amit a szülők előteremtettek eredetileg (=az Isten adománya), a másik 5 ami abban pluszként való gyarapodás (=amit az egyén tesz hozzá), vagyis amit a gyerek hozzádolgozott az idő folyamán. A mennyország tehát megszóltatott jutalom.

Jutalomért tesszük a jót, a mennyek országáért

Minden törvény akkor ér valamit, ha van velejáró szankció (megtorlás, következmény) is. Egy állami törvény is szankciókat helyez kilátásba annak be nem tartásáért. Egyébként az egész nem érne semmit, nem volna érdemes megtartani. A kutya is kockacukrot kap. Előbb-utóbb kijátszhatók a törvények. Valaki azt mondta: én nem lopok. Miért nem? Mert az állam tiltja. Az állam? Ki lehet játszani! Lopj, vedd el a pénzét a másiktól, öld meg akár. Úgyis megdöglünk, miért legyünk jók – csak azért, mert az állam parancsolja?

Miért így alkotta Isten a törvényeit? Azért, mert így a jó, így az igazságos. Szabad akaratot ennyire tiszteli. Ha azokat nem így alkotta volna, akkor lassan kijátszhatók lennének, értelmetlenség volna megtartani őket. Istenszeretet – Istent szeretem, mert önmagában jó és nem azért szeretem, mert mennyországgal jutalmaz. Önzetlenül szeretem az Istent. Ld. Bangha Béla: *Világnézeti válaszok* 93. old. „Jobb a jutalom és félelem indítékaira is támaszkodni, mint az erkölcsi harcban teljességgel lemaradni.”

Áteredő bűn nélküli világ

Kérdés: Ha nincs bűn és áteredő bűn, akkor az első emberpártól kezdve mi adta volna a küzdelemhez a hajtóerőt, mi lett volna az „életöszön”, ha nincsen halál?

Felelet: nem lett volna *halál*, azaz nem bomlott volna meg az emberi test (bomlás = por vagy, porrá leszel). Az történt volna, ami Szűz Máriával történt. Mi a halál? Ha ők nem vétkeztek volna, akkor mindjárt örök élet lett volna a sorsuk a földi élet lezárása után. Miként ment volna végbe a földi élet lezárása? A/ A lelke *elhagyja* a testet, megdicsőül (a lélek) és a test is azonnal megdicsőül. B/ *Nem hagyja el* a lélek a testet, hanem azonnal, együtt dicsőülnek meg. Szűz Máriánál az A/ esetet valószínűsítik, azaz, hogy meghalt és elszállt a lelke (szemben azzal a verzióval, hogy nem szállt el a lelke). Az idő intervallumról nem tudunk mit mondani (azaz, hogy mennyi ideig nem volt Mária testében a lelke). Csak lehetőség, hogy Mária lelke a mennyország kapujánál beszállt a megdicsőült testbe és így jutott Jézus elé. Ádámnál is valószínű, hogy ugyanez a változat lett volna (ha nem vétkezik), mint Szűz Máriánál. Szűz Máriával az történt, amit az Isten az emberrel eltervezett. De mi történt Ádámmal? Por vagy és porrá leszel. Életöszön Szűz Máriánál: tudta, hogy feladata van itt a földön Jézus halála után is. Az, hogy oktassa az apostolokat. Egyszer azonban már nagyobb volt a vágya az örök életre, mint a földi életre. Mikor következett ez be? Akkor, amikor érezte, hogy elvégezte földi feladatait. Szűz Mária 63 éves volt halálakor. Ádám is elszenderült volna, nem tudta volna, hogy melyik pillanatban. *Conclusio theologica* (teológiai következtetés) ez mind, nézetek, amelyeket össze kell egyeztetni a Szentírással. Annál helytállóbbak, minél inkább közel állnak a Szentíráshoz.

A bűn nélküli világban az „életöszön” addig tart, amíg az illető egyén földi hivatását be nem tölti (gyerekek, unokák nevelése például). Boldogságban „végelgyengülés” lenne a „halál” a bűnmentes létrendben. Az öregség akkor is meglenne, de a gyötrelmei, bajai nélkül. Ádám akkor is megöregedett volna, ha nem vétkezik. Egy öreg ember a mennyországban nem gyerek, hanem idős. Az állat mindig akar élni, az ember pedig a mindig-életet akarja (animal semper vult vivere, homo vult vitam sempiternam). Ádám bűnbeesése a következő példával szemléltethető: meghal a király fia, a trónörökös és a király keres valakit, aki nagyon hasonlít a fiára. Herceg, trónörökös lesz belőle, de elbizza magát, elveszik a hercegséget tőle és a gyerekei melósok lesznek. Ha ezt nem tette volna, trónörökös maradt volna. Ha csak Éva vétkezik, akkor nincs eredeti bűn, mert az ígélet Ádámnak szólt. Az eredeti bűn a nemzessel megy át, a férfitől (nem a nő révén, Éva vonalán). Ha az Úr Jézus nem lett volna isteni személy, csak a Szentlélek által fogan, akkor sincs áteredő bűnben (mivel nincs természetes

apja). Ádám volt a „főbűnös”. Ószövetségben a megszentelő kegyelmet megkapták, de a mennyország zárva volt. Az ördög rászédte Évát (Éva hajlamos az érzelmekre), élvezetek révén csalta rá Évát, Éva pedig rácsalta Ádámot kedvességével. Szűz Mária mutatja, hogy Isten mit gondolt rólunk. Mi meghalunk (halál = porrá leszünk), de a feltámadáskor visszkapjuk testünket. *A megváltás értékileg (és nem logikailag) előbbre való a bűnbeesésnél.*

2. Istenhit, kegyelmek, Egyház

Hittény, hit kegyelme

Hittény

A hittény szabad tett. Isten léte, Kinyilatkoztatás ténye viszont nem szabad elhatározás tárgya, így nem hittény. Schütz A.: Dogmatika (1923), I/76.

Hittény: elfogadom a Kinyilatkoztatás **tárgyát**. Hiszek: ez szabad tett. De a Kinyilatkoztatás **ténye** már nem hittény, mivel evidens. Ha nem fogadom el, hogy van Kinyilatkoztatás, akkor hittény sincs, mivel az alapot nem hiszem. **Ha nem hisz Isten létében, nincs hittény se. Az értelemre nem parancsolhatok rá, hogy ténylet másítson meg. Az értelem ráparancsolhat az akaratra: fogadd el!** Az akarat nem változtatja meg a tartalmat. A zsidó rabbi a fiának megtilthatja, hogy a Messiásról szóló részeket olvassa a Bibliában. De ettől ténylet még nem változtatott az akarat. Akarat: érvek között válogat~hittény (ahogy bírósági tárgyaláson), de az érveken nem változtathat, a tartalmat sem változtathatja meg~Kinyilatkoztatás ténye. Nincs hittény, ha a kinyilatkoztatás tényét sem fogadom el.

Hit kegyelme

Hit kegyelmét nem mindenki kapja meg.

A/ Az Isten számtalan módot ismer az üdvözítésre, sokan nem is hallottak az Evangéliumról, úgy halnak meg.

B/ Előbb-utóbb megadja az őszintén keresőnek a hit kegyelmét az Isten.

Anoním keresztény – új szó, jól is, rosszul is lehet értelmezni. Hamis Istenképe volt, sose hallott jót Istenről. De például azért, hogy ő sose hazudik, *áldozatot is hozott* – így üdvözülhet az ateista is.

Üdvözülés más útjaira 6 teória; nem kötelező elfogadni. Hit kegyelme – nem a halál előtt, nem utána, hanem a halál pillanatában (hitetlen és meg nem keresztelt gyermek, kised). Visio clara – kap egy tisztánlátást. Ez olyan, mint a Ringelspiel – felülsz, nagy csindadratta és ott szállsz le, ahol felszálltál.

A rossz misztériuma – a hit misztériuma

Kegyelem, az anyagi világ véghetlensége

Miért kap egy linkebb papi hivatást, egy szentebb pedig nem? Meghal valaki kiskorában, másik pedig egészséges. Ha vétkezik, a túlvilágon szenved érte. Isten nem a legjobb világot alkotta, mivel ilyen világ nincsen (~mint ahogyan olyan kő sem, amelyet az Isten nem tud felemelni). Azért nincsen, mivel a világ anyagi és az anyagi az mindig lehet még jobb. *Az anyagi nem végtelen, mint a számsor, de véghetetlen, mivel mindig lehet hozzátenni.*

Istenhit, hitetlenség

Valaki azt mondja: meggyőződésem, hogy nincs Isten, lelkiismeretem ellenére lennék vallásos. Felelet: ha azért mondja csak, hogy a bűneit megtarthassa: ezzel is bünt követ el. Ha

pedig tényleg nem hisz (mert hamis Istenképe van) akkor jócselekedeteket tesz, és mivel minden jócselekedetnek van kegyelemszerző értéke, egyszer csak Isten világosságot ad, megtérhet az illető.

Áldás, kegyelmekből való részesedés

Magánáldás és az Egyház nevében való áldás

Például a Balázs-áldást mindig az Egyház nevében adják. Felhatalmazás kell hozzá, mint például a bérváláshoz. Attól függ, hogy az Egyház ad-e felhatalmazást, mivel a Balázs áldás az Egyház nevében történik. Ha ez kizárólag papi funkció (ld. Liturgikai lexikon), akkor nem ad felhatalmazást. Balázsolás: forma deprecationem (könyörgő forma), helyesen: *forma deprecatoria*. Ettől teljesen eltér az áldoztatás – ott az áldoztató nem készít el semmit, az ilyen áldásnál azonban igen. Tehát: abból, hogy valaki áldoztat, nem következik, hogy adhat Balázs-áldást is. Logikailag talán igen, de nem biztos. De más az, ha én, mint magánember adok áldást. Egy apa a gyermekét megáldhatja, imádkozhat érte. A balázsolást is teheti mindenki, de ha nincs felhatalmazása az Egyháztól, akkor azt csak mint magánimádságot mondhatja. Egy pap is adhat áldást 1/ az Egyház nevében, 2/ a maga nevében. Az áldás szentelmény (a gyertyaáldás is), az áldoztatás azonban nem. Ez a különbség. Ha nem kifejezetten papi funkció a balázsolás, az Egyház nem ad felhatalmazást az *Egyház* nevében való áldásra.

Bűnben való áldás, szentség kiszolgáltatás

A bűnös állapotban való misézés a pap részéről szentségtörés. Szentéletű és halálos bűnben levő pap teszi: az Isten a papra való tekintettel adhat több kegyelmet, de nem a szentség erejéből (abból ugyanis egyenlően ad). *Ha* ad – nem biztos, hogy ad, ezt nem tudjuk lemérni (ld. a keresztségnél elmondottakat is). Petrus baptisat – Christus baptisat, Judas baptisat, Christus baptisat: Péter kereszstel = Krisztus kereszstel, Júdás kereszstel = Krisztus kereszstel. A szentség kiszolgáltatás érvényes bárki (pap) adja fel bármilyen kegyelmi állapotban.

De akkor *relatív*e megrövidülhet az, aki nem a szentéletű paphoz megy. A szentség erejéből sose, legfeljebb a személyes érdemére való tekintetben, de ez egyáltalán *nem biztos*, ezt nem tudjuk lemérni.

Erényekről

Egy erény (készség a jónak állandó és lehetőség szerint könnyű teljesítésére) annál könnyebben megy, minél inkább gyakorlom. De annak, hogy könnyebben megy, én vagyok az oka. Én gyakoroltam. Ha könnyebbé válik az áldozathozatal, az rajtam is múltott.

Érdem

Csak azért van, mert van szabadakarat. Tehát tudom, látom, hogy milyen lehetőségek között tudok dönteni. Az állat nem tud dönteni, mindig ugyanazt teszi. Egy kutya, ha „okos”, kap egy kockacukrot. Egy fa mindig ugyanazt a gyümölcsöt hozza. Szabadesés törvénye, fa gyümölcse: nem érdem. Ezeket nem lehet okolni semmiért. A fát nem lehet okolni, ha rossz gyümölcsöt hoz. Ezeknek nincs érdemük, egyedül az embernek van érdeme. *Jócselekedet* – van, aki csak egy csöppet kap a kegyelemből (kapacitása szerint). Ha valaki a szentmisén jó szándékkal segít a papnak, de hitetlen, akkor a jócselekedet jutalmát kapja meg. Juttat az

Isten mindenkinek kegyelmet. Ha valaki *csak* azért ministrál, mert például ott van egy olyan személy, akinek ez imponál és a ministráns csak ezért teszi: ez nem érdem. **A motiváció a fontos.** Istenért, vagy az előbbiért. Ha az előbbi *is* van, az befeketíti az utóbbit, kevesebb az érdem.

Vértanúság

Keresztény hitért, vagy keresztény erényért türelemmel viselt (halálos) szenvedés. Tehát békésen, megbocsátóan, mint Krisztus. Japán vértanúk is imádkoztak kínzóikért, a császárért. Jézus is imádkozott a keresztén (az ellenségeiért is). Ha rálő, vagy erőszakkal véd meg valakit – üdvözülhet, de szentté soha nem fogják avatni (legalábbis ezért nem). Valaki például megvédi a családját, vagyonát, saját életét (itt lehet erőszakkal védekezni). Keresztény erényért tesz, de nem türelemmel viselt kínok ezek. De a védekezésben adott határig szabad elmenni. Ezért például csak a lábába lövök, nem a fejébe. Ha valaki rám támad: ide a 100 ezer Forintot. A megtámadott legtöbbször nem is mérlegel ilyenkor, hanem belelő. Vagy ha megy haza valaki és látja, hogy ég a háza, benne a felesége, gyermekei, szülei. Mi a mentési sorrendben a kötelezettség: 1. Feleség 2. Gyermekek 3. Szülők. De ha belép és ott az édesanyja, nem hagyja ott. Ha utána meglátja az egyik gyereket, azt sem hagyja ott. Utána a feleséggel is találkozik, őt is kiviszi. Itt sem gondolkodik, itt sem mérlegel. Sokszor a védekezésben túllépi a határt és a támadót lelövi. Ha van lehetősége például a 100 ezer Forint elvételét egy pofonnal elhárítani, de ő lelövi: az bűn.

Az üdvözülés feltételei

Necessitate medii

Az eszköz szükségességével az üdvözülés feltétele – a **megszentelő kegyelem** állapota, illetve annak előfeltétele, azaz: *tudjam azt, hogy van Isten, aki jutalmaz és büntet és akarjam a jutalmat elnyerni.* Önhibáján kívül senki sem jut a pokolba, véletlenül. Dogmatika úgy tanítja: nincsen vallástalan ember, aki teljességgel az. Az Isten egyszer mindenkinek az életében felkínálja magát, vagyis legalább egyszer egy olyan lehetőség, választás elé állítja, amelyben: 1. Súlyos dologban 2. Lelkiismerete szerint, vagy annak ellenére fog dönteni. Tehát vagy így, vagy úgy, de döntenie *kell*. Ha valaki például egy elvhez ragaszkodik és azt mondja: én nem fogok hazudni még akkor sem, ha utána fejbe lőnek – ilyenek az Isten lassanként megadja a felismerést. Elkezd tisztulni benne minden, ha így követi tovább a lelkiismeretét. De mi értelme van csupán elvek miatt jónak lenni? Semmi! Aki hitetlen, az lehetne a legnagyobb gazember (lelkiismerete kiiktatásával): minek vagy jó? Úgyis megdöglesz, mint a lovat, elhantolnak – mondja az ilyen. Kannibálok is ölnek, de azoknak annyira félrevezetett a lelkiismerete.

Megszentelő kegyelem nélkül nincs üdvösség. Egy csecsemő, aki megkereszteletlenül hal meg, az Isten irgalmára bízunk, mert biztosan a **legjobb** sorsa lesz. Elkárhozik, de nem jut pokolra. *Pokol = kárhozat (az Istentől való elfordítottság) + szenvedés.* A kárhozat önmagában nem szenvedés (ld. színházi előadást végigalussza a gyerek az anyja ölében). Egy csecsemőt, vagy egy idióta felnőttet (nincs öntudata), vagy halálveszélyben egy eszméletét vesztettet meg lehet, meg kell keresztelni. **A csecsemőnél, gyereknél elfordítottság van, tehát akaratától független állapot, nem tehet róla. Éppen ezért az ő személyes beleegyezése nélkül is visszafordíthatom.** Ez a gyermekkeresztség. De egy értelme használatára eljutott, szabad akarati döntésre képes felnőttet csak saját beleegyezésével lehet megkereszteni, mivel követett el bűnöket, esetleg súlyos bűnöket is. Meg kell bánnia azokat. Valaki elkövet egy halálos bűnt és utána ráfogják a fegyvert: vagy hittagadás, vagy a halál. Ő

nem tagadja meg a hitét. Lelövik, üdvözül, méghozzá azonnal, mivel a vértanúk azonnal üdvözülnek. A vértanúság törli a bűnt és az érte járó örök és ideig tartó büntetést is (persze ehhez valóban szükségesek a vértanúság feltételei). Ha valaki meggyónt egy halálos bűnt, kilép a gyóntatószékből és meghal, az még akár 1000 évig is bent lehet a tisztítóüzben. A szentgyónásban mindig akkora megszentelő kegyelmet kapok vissza, mint amennyit elvesztettem előtte a halálos bűnnel. Az érdemeket is visszkapom.

Megszentelő kegyelem csak növekedhet. Mi az alapfoka? Alapfoka = nincs fokozva, azaz az illetőnek nincsenek saját érdemei. Alapfoka: az istengyermekség. De nem biztos, hogy a keresztségben egyformán kapnak megszentelő kegyelmet a megkereszteltek. Esetleg a szülők, keresztszülő, a pap érdemeiből Isten *adhat* egy ráadást. Ez olyan, mint amikor gyerek születik – egyik erősebbnek, másik gyengébbnek születik, más fizikai adottsággal születik. Ha a megszentelő kegyelem növelhető, akkor Isten nagyobb adagot is *adhat*.

A/ *Entitativ* = alaptőke (a megszentelő kegyelem)

B/ *Operativ* = kamat (saját érdemek)

De ezekről a fokozatokról a Szentírás *semmit se* mond, csak a teológusokra hagyatkozunk.

Necessitate praeceptii

A parancs szükségességével az üdvözülés feltétele – a **Tízparancsolat** megtartása, illetve a lelkiismeret követése. Ha valaki például káromkodik; volt egy ember, aki bányász volt (nyergesi bányász), elkáromkodta magát. Azt mondtam neki, utána mindig mondja: Dicséртessék a Jézus Krisztus. Azt mondta, ő már olyan sokszor káromkodik, hogy nem is gondol arra, hogy mit mond. Nála tehát a káromkodás szubjektíve (alanyilag) nem súlyos (=halálos) bűn, habár objektíve (tárgyilag) az. Nála a bűn abban áll, ha rádöbben arra, hogy ezt nem szabad, de azt mondja: egye fene, nem érdekel, tovább folytatom. Nála *ez* a bűn! De ha erőt vesz és azt mondja: igyekszem leszokni, de mégsem sikerült. Megint kicsúszott a számon, akkor elindult a jó irányba, már szubjektíve csökken a bűn. Hazament egyszer, elkáromkodta magát, aztán rögtön mondta *a családjának: mondjátok gyorsan, hogy dicséртessék a Jézus Krisztus!*

Egyház, tévedhetetlenség

Az egyház isteni eredete

Az Egyház isteni eredetű – erre a legfőbb bizonyíték az, hogy maguk az Egyház tagjai sem tudták *belülről sem tönkretenni, kívülről sem tudták.*

Pávaválasztás, az egyházi rend tagozódása

A pávaválasztás feltétele: megkeresztelt férfi. Ott helyben van egy püspök, aki az új pápát pappá, püspökké szenteli (amennyiben szükséges), vagy előtte szemináriumba küldi. Ex cathedra kijelentést azonnal a megválasztása után kimondhat (mivel ez a karizma a hivatalhoz kötött), ez nem kötődik papi rendhez. Kétharmad plusz egy a szükséges és elégséges szavazatok száma ahhoz, hogy valakiből pápa legyen. De ha valaki magára szavaz, akkor megismétlik. Ha a megválasztott nem vállalja, akkor újra szavaznak.

Régen: diakonus, presbiter és episcopus volt. Tehát jogkör szerint: amelyhez püspöki kinevezés kell (papszentelés, püspökszentelés a pápa joga). Jogot kaphat a diakonus és a püspök is.

Ex cathedra kijelentés

A *pápa* ezt (ex cathedra kijelentés) zsinat keretében és nem zsinat keretében is kimondhatja; infallibilis (tévedhetetlen) nyilatkozat. **Hit és erkölcs tanában az egész Egyházat kötelezően tanítja** – ezen tanítások tartoznak a *tévedhetetlenség* körébe. Lehet például egy enciklika (pápai körlevél) a lopásról, ami nem kötelező tanítás, így nem is tartozik a tévedhetetlenség tárgykörébe. A halhatatlan emberi lélek: hittétel. A szentté avatás: infallibilis nyilatkozat.

Szentírás és Szenthagyomány egyenértékűsége

A Szentírás és a Szenthagyomány *infallibilitásra* egyenértékűek. **Szenthagyományból tudjuk azt is, hogy mi a Szentírás, melyek a könyvei.** *A Szentírás is a hagyomány egy részét rögzítette, azaz az apostolok prédikációit.* Tehát a Szentírás is a Szenthagyománynak egy része. A Szentírásban nincs benne, hogy „én vagyok a Szentírás” (tehát tételesen nincsenek benne felsorolva a beletartozó könyvek). Ezért rossz a protestánsok érve, hogy „csak a Szentírás”. Miserítusokat is a hagyományból ismerjük. Ezért van az, hogy a protestánsok össze-vissza magyarázzák a Szentírást. Nekik nincs dogmatikájuk, nekik csak katekézisük van. A dogmatikai tételek igazolásánál azért a Szentírást veszik előre, mert az konkrétabb, foghatóbb. A Szentírás nyíltan fogalmaz. Dogmatikában a tétel bizonyításánál a sorrend: tétel, explicatio (kifejtés), termini (magyarázat), Sacra Scriptura (Szentírás), Patres (atyák, azaz Szenthagyomány). A hét szentséget is az Egyház tanításából tudjuk. A Szentírást is az Egyház tárja elénk. Akik nem tudtak olvasni (régén sokan nem tudtak), azok hallás útján tanultak (mivel nem olvashattak Szentírást). Például a szeplőtelen fogantatás sincs benne explicite a Szentírásban. A dogmához a Szenthagyományt is felhasználják bizonyítékként (egyenrangúként) – így meg volt oldva a csomó!

3. Szűz Mária

Szűz Mária tisztelete

A vallásos tisztelet fogalma, fajtái

A vallásos tisztelet (*cultus*) egy személy vallási kiválóságának hódolattal való elismerése (*agnitio excellentiae*). (Például lehet valakit tisztelni hódolat nélkül is, mondjuk a hadseregben, rendfokozatának mértéke szerint.) Ez a kiválóság lehet kisebb, vagy nagyobb, így a tiszteletnek is lehetnek különböző fokai, mert a tisztelet fokát a kiválóság nagysága határozza meg. Az Istent végtelen kiválósága (*infinita excellencia*) miatt a legnagyobb vallási tisztelet, az imádás (*cultus patriae*) illeti. A szentek kiválósága részesült, korlátozott (*excellencia participata*), azért az őket illető tisztelet csak a teremtménynek járó hódolat, *dulia* (*cultus duliae*). Mivel Szűz Mária Isten különös kegyelméből minden más szentnél nagyobb kiváltságokban részesült (*eminenter participata*), kimagasló hódolattal viseltetünk iránta, ezt *hyperduliának* mondjuk.

Kiválóság és kiváltság

Máriát nem csak személyes érdemei (kiválóságai), hanem kiváltsága miatt is tiszteljük. Egy püspök lehet méltatlan a tisztsége miatt, de ha kinevezik, a méltósága miatt kell tisztelni. *Máriának nem volt személyes bűne, de ez nem abból következett, hogy nem volt áteredő bűne. Ádámnak sem volt áteredő bűne, mégis volt személyes bűne.* Mária mentes volt minden érzéki vágytól és a bocsánatos bűnöktől is. Máriát az Isten megfogta, hogy el ne essék, minket pedig felemelt.

Jézus vére – Mária vére

Amíg Jézusban kering, imádandó, ami átmegy Máriába, már nem az. Jézus kereszten kiontott vére (=ami *elhagyja* a testét), nem imádandó, annak csak a közvetett tisztelet jár ki, amely közvetlen Jézusra utal. Levágják az ujját – nem imádandó. Kép-csók: ha az édesanyám van ott, őt csókolom meg, nem a képét. Amit Jézus feltámadáskor *visszavett* vért, az imádandó.

Szeplőtelen fogantatás

Szeplőtelen fogantatás (és nem foganás): Mária (Szent Anna méhében való) fogantatása pillanatától bűn nélkül való. Tehát ez a saját élete kezdetétől való büntelenségét jelzi.

Járt valaki nálam, mindig jött a Mindszenty emlékmisére, most már nem jön – és azt hitte, hogy azt jelenti a szeplőtelen fogantatás, hogy Szent Joakim és Szent Anna nem természetes érintkezés útján lettek szülei Szűz Máriának. Templomban meglátták egymást, megölelte Joakim Annát és így fogant Mária. Tiszta nevetség: ez a baj, hogy mondanak mindent, liliomos, szent tisztaság, de magát a fogalmat nem magyarázza meg! Mária ment volt az áteredő büntől létének első pillanatától fogva. Nem a foganás, hanem a fogantatás szeplőtelen!

Szűzi foganás (conceptus virginalis): Jézus férfi közreműködése nélkül fogant Mária méhében.

A két fogalom nem keverendő össze! Lesz egy asszony, aki nem enged a sátán csábításának. Fejeden fog tiporni, te pedig a sarkát veszed célba. Ez az a szentírási hely, ahol Ádámnak az Isten megígérte a Megváltót. Szeplőtelen fogantatás (immaculata conceptio) = kegyelemmel teljes (gratia plena). A héberben nem tették ki a magánhangzókat, mert nem voltak. Férfi (er), vagy nő (sie) is lehetett. Jézus, vagy Mária az ő. Az ó-héberben nem volt magánhangzó, de a héberben már igen. JHW/Adonaj – mindig *alá* volt írva *új-héberül* is a szó (később mindenhol, régebben csak itt-ott, pl. Jahvé-nél; de csak a magánhangzókat kellett beleolvasni – ezeket a szabályokat hagyományból, a megfelelő szövegekből tudjuk). Itt azért volt alá írva, hogy egyértelmű legyen. A jehovisták összekeverték, azt hitték, hogy ez oda tartozik. Jahve = aki van. Jehova *semmit sem* jelent.

Mária szüzessége, szűzi foganás

Szüzesség

Van testi szüzesség és lelki szüzesség. Ha valakit megerőszakolnak és anya lesz, ő (ha nem egyezett bele), csak a testi szüzességét veszítette el. Tehát jutalma Istentől olyan, mint annak, aki testi-lelki szűz maradt (mivel ő lelkileg szűz maradt). A lelki szüzesség nagyobb érték. Mária sem a testi, sem a lelki szüzességét nem veszítette el. Magánkinyilatkoztatásban hangzott el: Máriát nagy fény borította el, egyszer csak gyereksírás hallatszott. Jézus megszületett.

Ha valaki testileg elveszti szüzességét (megerőszakolják a nőt), de lelkileg nem, megkapja a szüzesség jutalmát.

Ha valaki testileg nem veszti el szüzességét, de lelkileg igen (parázna, erkölcstelen gondolatok, sokszor és sokat vétkeztem gondolattal), az nem kapja meg a szüzesség ajándékát Istentől.

Mária szüzessége

Máriát 3 éves korában bemutatták a templomban, ahol szüzességi fogadalmat tett. Ezt a Jakab Evangéliumból tudtuk. József megvárta, amíg Mária eléri a 16. évét. Eljegyezte Máriát, tudta róla, hogy szüzességi fogadalmat tett. Mária a templomban dolgozott, a papok ruháit mosta (a véres áldozatok után), javítgatta. Oda jöttek a kérők. Mindegyiknek egy vesszőt kellett beszúrni. József vesszeje kivirágzott. Fura ember volt ez a József. Imádkozott, tudta Mária fogadalmát. Nem vezette még be a házba, addig bútorokat készített. Eljegyzés után mindenki hazament, gyűjtötték a hozományt. A házba való bevezetés az együttlakást jelentette. A görögöknél vannak szenthagyományban a szüzességről szóló tanítások. Különélés – nem egy ágyban alszanak (például a házvezetőnő látja a körülményekből, ő a tanú). Mária az angyali üdvözléskor mondja: *férfit nem ismerek*. De neki nem volt felhatalmazása arra, hogy erről a titokról akár még Józsefnek is beszélhessen. Ő látta, hogy József gyötrődik, de nem szólhatott. József meg gondolkodott – mit tegyek? Titokban elbocsátom. De: álmodt. Ekkor mondta meg József és Mária is ekkor szólt. Kölcsonösen bocsánatot kérhettek egymástól: én nem szólhattam neked, pedig láttam, hogy gyötrödsz. Én meg ilyet feltételeztem rólad, hogy mástól van gyereked. Máriát halálra kövezhették volna. Józsefet meg nevezhették volna: hát te ezt nem vetted észre? Titkok ezek, még az ördög se tudta, ki ez a Jézus. Család – Jézus is 30 évig élt családban és 3 évet tanított. Öröm jó családokat látni. Magánreveláció: egy ünnep hiányzik. Mária felajánlása, bemutatása 3 évesen a templomban (ez a szüzességi fogadalma is egyben).

Mária érdemei

Vannak-e Máriának érdemei? Vannak. Szillogizmus szabályai szerint; *contradictionis*: eldöntöm, hogy teszem-e és a *contra rietatis*, vagy *specifikáció*: a jók közül válogatok. Ez két, egymást követő motívum (ld. Bolberitz Pál: Logika).

Morális és metafizikai vétkezhetetlenség

Inpeccabilitas (vétkezhetetlenség) két fajtája a morális és a metafizikai vétkezhetetlenség.

A/ *morális* – ember vétkezhetetlen, például Szűz Mária. Annyi segítő kegyelmet kap, körülveszik a segítő kegyelmek, hogy nem vétkezik. Máriát a segítő kegyelmek jobban körülvették, mint más embert. Az összülők is a megszentelő kegyelem állapotában voltak, mégis vétkeztek (tehát az áteredő bűn nemléte még nem feltétele a morális vétkezhetetlenségnek). Mária is vétkezhett volna. Érdeme a nagy *igen*.

B/ *metafizikai* – Jézus, Isten nem vétkezhethet, mivel önmagának ellent nem mondhat. Amit Ő akar (gondol), az csak jó lehet. A morális vétkezhetetlenség tehát csak emberre, a metafizikai vétkezhetetlenség pedig csak Istenre vonatkozik.

Mária tehetett-e jót és tehetett-e jobbat – tehetett! Ugyanis ő is fontolgatta a szavakat, el-el gondolkodott a pásztorok szavain. *Ha azonban rájött, hogy az adott helyzetben a jónál van jobb is, akkor egész biztosan a jobbat választotta.* Erre a következő a hasonlat:

A/ *Contra dictionis* (=ellentmondásos) a fehér és nem fehér. Itt a kettő között nem lehet közbülső, több nincs a kettő között.

B/ *Contrarium* (=ellentétes) fehér és fekete; fehér és fekete között azonban már lehet közbülső, például a szürke. *Contra specifikáció* ez. Az utóbbin belül léteznek még: *contraria*, *subcontraria* alternatívák is. Mária fontolgotott és szabad akarat volt benne. Két elv létezik:

1/ Molinista (ezt valljuk mi is) – Isten látja, de a szabad akaratot is belekalkulálja. Ezért nem mehetett „fuccsba” Isten terve és sohase megy. Ez a legnehezebb és legnagyobb titkok egyike.

2/ Protestáns elmélet – ha a szabadakarat belekalkulálása *nélkül* látná előre Isten, akkor lenne *promotio physica* (fizikális előmozdítás, húzás). Isten látja, hogy valaki elkárhozik, de 1/ az illető szabadakaratával látja (molinista nézet); 2/ ha szabadakarat nélkül (protestáns nézet). **Isten nélkül semmit sem lehet tenni, még a szabadakarati döntéseket se!** Isten húz, fél lépéssel van előre. Ez olyan, mint amikor ketten viszik a kosarat – egyedül nem bírja. De Isten kezdeményezése nem a promotio (a húzás, a fél lépéssel való előbbre haladás): Isten kezdeményezése a szimultán kooperáció. Ha viszont már valami *okozatilag* történne előre, az már nem volna szabadakarati tett! (Schütz Antal: Dogmatika I/ 197.)

Máriának voltak érdemei – ő fizikailag vétkezhett volna, ő erkölcsileg nem vétkezett, tehát *szabadon* (=nem kényszer hatására) nem vétkezett, szabadon döntött az Isten mellett. Fizikai vétkezés: *nem tudok* vétkezni (de akarhatok). Erkölcsei vétkezés: *nem akarok* vétkezni (de tudnék) – olyan szent az illető, hogy semmiféle kísértés nem fog rajta (páter Pió példája). Ezt a szentséget adta meg Máriának Jézus – őt ugyanúgy (előre) megváltotta. Kivételt tett. Ha Mária nem így dönt, akkor ezer más módja lett volna a megváltásnak. Ádámot, Évát nem ilyenek teremtette (mint Máriát) – szabad akaratot nem iktatta ki (itt sem). Őket pedig nem részesítette külön kegyelemben.

Mária és Zakariás

Mária nem csak víziót érzékelt az angyali üdvözlétnél (utólag már tudjuk, hogy azok beteljesedtek, láttuk következményeit, akár csak Ábrahámnál). Mária meg volt győződve, hogy neki az Isten szól.

Visszakérdezett: férfit nem ismerek. Teljes bizonyossága volt. Ő a hogyant kérdezte és nem a tényben kételkedett. Zakariás viszont a tényben kételkedett (idős már Erzsébet). Nála a hogyannal nem volt probléma, hiszen ő családfő volt, tudta a kötelességét (nemzés). Mária tehát a módra kérdezett rá: rendben van, de mit kell tennem. Zakariás pedig abban kételkedett, hogy ez egyáltalán lehetséges (a hogyan felől nem volt kétsége) – ezért némult meg.

Csodák

A csoda megítélése

A pápa a *csoda* megítélésében nem tévedhetetlen, de a csodával kapcsolatos *erkölcsi tanításban* az. Az utolsó apostol halála után lezárult a Kinyilatkoztatás. A magánkinyilatkoztatás nem infallibilis: sehol nem tanulta, nem hallott róla, mély teológiai tartalma van annak, amit mond→valószínű, hogy isteni kinyilatkoztatás (magán). Olvasmányait álmódja újra. Lehet álom, Isten is szólhat az álomban, de az saját benső jobbulására szolgál, ne közölje másokkal.

Ha a pápának, mint tévedő embernek nem hiszek, az más. De ha már infallibilis nyilatkozatának nem hiszek, akkor a Szentléleknek nem hiszek! Kezdetben az Egyház nem ismerte fel tévedhetetlenségét, tehát nem ennek tudatában válogatta ki a kanonizált szentírási könyveket. A tévedhetetlenséget (infallibilitás) az I. Vatikáni Zsinaton mondták ki hittételként (dogmaként), 1854-ben.

Tehát nem az Egyház önigazolására került bele az, hogy „a pokol kapui nem vesznek erőt rajta” (Jézus mondotta Péternek: te Péter vagy és én erre a kősziklára építem egyházamat; a pokol kapui nem vesznek erőt rajta).

Csodák, csodás gyógyulások

In modo (módjában csoda – pszichés, gyorsabban gyógyul, mint rendszeren)

In rhei (dologi csoda – visszánő a karja, végbele)

Jézus akkor meggyógyított valakit olyan módszerrel, amely csak ma vált ismertté. Már az is csoda, ha 2000 évvel későbbi (természetes) dolgot tesz. *Csoda: minden látványos cselekmény, történés, amely az ismert természeti törvényekkel ellentétes.* Az Oltáriszentség (ilyen értelemben) nem csoda, mivel nem látványos. Physis aritmatisein – a természet kalkulál. Entrópia törvény: ha a világ öröktől fogva lett volna, már tönkre kellett volna mennie. Nő az entrópia. A világban ész, terv van. A Darwin-elmélet úgy nem áll. Ezt tekintették a bizonyítéknak – nem is lehet az, hiszen a nevében benne van, hogy elmélet. A természetben a keresztezett dolgok magtalanok, például a hibrid kukorica. Minden évben kell keresztezni, nem élő. A természet inkább konzerválni akar. A majom emberek között él – miért nem lett ember? Miért lett az egyik majom, a másik ember? És ha én majom akarok maradni? A csodát megvizsgálják 3-5 év elteltével, hogy akkor is csoda marad-e. *Olyan is meggyógyul, aki hitetlen, sőt idióta, nem is tud magáról.* Ezek mások imájára gyógyulnak meg (ezeknél tehát nincs semmiféle pszichikai plusz segítség).

A processus (szentté avatási per) és a kultusz jóváhagyása equipotens (egyenértékű). Mindszentyt is 15 percig nyitva hagyták, hogy kapjon levegőt. Ha továbbra is romlatlan, akkor lehet csoda.

Módjában csoda: természetes úton ment végbe, de az áldáskor, fürdéskor és hirtelen (nem évek alatt). Itt várnak éveket és utána csodának minősítik.

Dologi csoda: azonnal elismerik, nem kell várni. Röntgenfelvételek igazolják a bélvisszanövést, a daganat eltűnését; vagy visszanőtt kéz.

Mindenki nyugodtan tér haza, az is, aki nem gyógyul meg. Ha sikerül valami, az imameghallgatás.

Mária-jelenések

A Mária-jelenések két csoportja

1. **Non constat**, vagyis eleve dogmaelleneset tartalmaz (káromkodás, Egyház elleni lázítás) – ezzel többet nem is foglalkoznak, mert ez hazugság. Soha nem kerül elfogadásra.

2. **Non constat**, de ha újra történik valami, kivizsgálják és lehet, hogy akkor **constat** lesz belőle. Nem veti el azt, hogy igaz – igaz lehet, de most nem foglalkoznak vele. Elfogadják. Fatima 1917, Lourdes 1858. Megtér Oroszország – több jelenésben is szó volt róla. Az orosz háborúkat szít, a pápát megfélemlítik, szenvedő pápa lesz (mindegyik az). Utána az orosz megtér. Ha nincs is kitéve a büntetés feltétele (ez jelenti azt, hogy feltétel nélkül hangzanak el), akkor is *feltételesek* a büntetések. Ha a bűnös megtér, akkor a feltétel módosulhat. Csinálj magadnak végrendeletet, meg fogsz halni; 15 évet még kap a király. Amikor én beszéltem valakivel, még fiatal voltam, 60 éves, akkor már készülődtem. Aztán eltelt 20 év és még mindig itt vagyok. Ennyi Mária-jelenés és szentté avatás sose volt a történelem folyamán, mint a XX. században. XXIII. János Mária-jelenése unicum (egyedülálló), nem hiteles. 3 nap sötétség 70 helyen van megjövendölve. De Szűz Mária azt nem mondta, hogy konzerveket tegyenek félre, ilyet nem mond Szűz Mária, hogy konzerveket tartani. *Tisztesség* 1994/9-10, 24. old. Kiss Irén: Politizál-e Jézus a konzervatív oldalon? *Új Magyarország* 1994/október 4. Parádi Anna a sükösdői Mária-jelenésekről. Nihil obstat, imprimatur – kell az írásokra, pap írására mindenképp, civilére csak akkor, ha templomban árulják.

Mária jelenések módja

Szűz Mária megjelenik – idejön? Milyen a teste? Enni, aludni nem kell. De az Úr Jézus evett – tud enni is. Jelenés = ott van a **hatása**. Labdázott Garabandálban a gyerekekkel. Vagy tényleg rúgta a labdát, vagy olyan hatást idézett elő gyerekekkel, hogy a labda ömiatta gurul. Jézus, amikor gyermekként jelenik meg Szűz Mária karján, akkor valójában nem gyermek, mivel Ő többet már nem gyerek. Az Úr Jézus nem tudja lekicsinyíteni magát, de a jelenéskor a gyerekkori lelkülete van ott, érzésben is ezt kelti.

Bilokáció, multilokáció – angyal nem jelenhet meg végtelen sok helyen, mert nem végtelen. Az a minimum, hogy érzékeimben ezt az érzést kelti – de lehet közvetlen is. Testet vehet fel például angyal is (Melkizedek is főangyal volt, én ezt tartom).

Bécsben mondtam: Mária mindenkit a *neki* megfelelő szerepre nevel. A férfit férfivé (nem nőiesít el), *Jézust se Mária-kongregációba nevelte!* Örültek azok a papok, hogy ezt valaki deklarálta nekik. Mit tenne most az Úr Jézus helyettem – nem jó a kérdés. *Mit mondana nekem, hogy én mit tegyek.* Cikket is írtam erről: egy hóhér helyében mit tenne – levágná a fejét? Nem vágná le Jézus, hanem nekem azt mondaná, hogy vágd le!

A szenvedés az ártatlanoknak jut ki, mert csak a tiszta lelkekkel tud az Isten mit kezdeni, azok tudnak engesztelni. Elmaradni nem fog, enyhül, vagy megrövidül a büntetés. Rothadt a világ, megundorodik magától. Páter Pio mondta: Magyarország enyhébben megússza. Sok a kár, a háború így is. Isteni jel lesz: ha nem térnek meg, jön a rostálás!

Üzenetek

2000-re szeplőtelen szívem győzedelmeskedni fog – két nővér Kárpátaljára vitt csodás érmet. Egy tized Rózsafüzért értem – ez a fizetség. De ez az imakötelesség csak egyikükre vonatkozik! Üdvözlöm az ottani atyákat. Imádkozzák a Rózsafüzért, mert kemény idők következnek. Az Istennek be kell avatkoznia, mint Noé idejében. Ott is elpusztult sok ártatlan, de azok a limbus patumba kerültek. *Az évszázad vastagabbik vége még hátra van.* 70 helyen van megjövendölve a 3 napos sötétség. Ha csak egy helyen lenne, akkor talán tévedés volna. Elsötétül minden, mérges gázok keletkeznek, ablakokat zárva kell tartani. Az emberiség 2/3 része elpusztul. Tenger önt ki. A jel az lesz, hogy megölnék egy híres politikust. Arról nincs szó, hogy melyik országban. Utána Olaszországban kitör a forradalom. Átterjed Nyugat-Európába, Németország lesz a központ, Párizs is elpusztul. Erre az orosz is a forradalom mellé áll. A nagy zűrzavarban Nyugat-Európa felé tör, rabol, így eltereli magáról is, a belső dolgairól is a figyelmet. A pápa menekül. Keserűség lesz (Jelenések könyve); Csernobil = keserűség. Az apokalipszis ugyan a világ végére vonatkozik, de a 2000 párhuzamba állítható vele. Megjelölik a halált hozó angyal előtt azt, aki életben marad. Az jár jól, aki elpusztul. Ezután a három nap után fényesség lesz, átsüt a nap. Az Isten csoda folytán megsemmisíti a mérges gázokat. Ezután – egy ideig – boldog, békés korszak köszönt a világra. Az emberek rájönnek, hogy a másikon is kell segíteni, nem csak magunkra gondolni. Kevesen lesznek, a gonoszok zöme elpusztul. Lesz egy jel az események előtt, amellyel szemben mindenkinek állást kell foglalnia. Ez egyértelműen Krisztus jele lesz. A lelkében mindenkinek döntenie kell akkor. Lehet, hogy atomrobbanás és a tenger kiönt. Sok hitehagyó lesz, de vértanú is. Utána egy ideig jó lesz, majd a sátán újra hatalmat kap, rombol és akkor lesz a világvége. A szabadkőművesség nyíltan beférkőzik az Egyházba. Most, a Millecentenáriumi kiállításra Esztergomba X. Pius (Sarto) választási, szavazási lapját hozzák – elhozta valaki. Rampolla szabadkőműves volt. Lebuktatta az Isten. Maria Valtorta magánkinyilatkoztatásban sok mindent kapott. Nostradamus a XVI. században élt. Voltak meglátásai, de azokat többféleképpen, így is, úgy is lehet értelmezni. Természetes látó lehetett. Természetes látás – természetes képesség, szinkronban, vagy időben. Ez nem csoda, csak nem ismerjük. Például leesik a kép és eltörik – jön a halálhír a frontról. Megérez valamit. Szeretet hullámán esetleg. Nostradamus, Tibet.

Constat, non constat (utóbbi kategóriában egy olyan volt, amit elfogadott az Egyház). Én véletlenül kerültem bele – 200 ügyet adtak elém. Érdekes, egyet sem fogadtam el. Nem hátráltattam, de azt mondtam: várjunk. Ha három hónap múlva az akkorra jövendölt esemény nem igazolódott be, nem érvényes. Zakar nagyon akarta. Én filozófiai és teológiai rálátásom alapján meg úgy érzem – kellő mértékben rendelkezem vallásos hittel – , így ítélem meg. Az Isten természetes úton, illetve közvetlen, természetfeletti úton is éltethet. Emberek hajtják, munkálkodnak, de az Istenen múlik a szentté avatás. Lehet, hogy valaki nagyobb szent, mint a szentté avatott. Bilokáció – az Isten olyan *érzetet* kelt. Érdekes, a „másik rész” például aludt. Két helyen még a megdicsőült test sem lehet. Én nem lehetek itt is és 5 méterre magamtól is. Kis Jézus Mária karján – érzet. Mária labdázott velük – de csak az előbbi módon. Mária sohasem 60, hanem 18-20 éves. Jézus 33 – de együtt sose úgy jelennek meg, hogy Mária 18, Jézus pedig 33, hanem Jézus gyermek. Egyszerre nem lehet gyerek is, felnőtt is. Ha egy cseléd lány mondja: gögös vagy – elfogadom. Ha Szűz Mária mondja – elfogadom.

Kérdés: számon kérhetők-e azok az emberek, akik a természeti katasztrófák láttán nem imádkoznak?

Felelet: igen, mert az emberek mindenkor és minden bajban az Istenhez fordultak (például pestisjárvány idején). A bajbajutott emberek mindig imádkoztak. Ma embertelen gonoszság van, ez nem emberi, ez ördögi! Az ördög van mögötte. Ennyire gonoszak még a vízözön idején sem voltak az emberek. Az ördög a házasságokat szétrobbantja, a papságot szétrobbantja. A Szentév 2001. január 6-ig tart, addig lezajlik minden. A háborút – a harmadik titok szerint – elkerüljük, de attól még lehet természeti katasztrófa. Ezeknek az embereknek talán egy külön isteni jel is kellene (túl a katasztrófákon, amelyek nem térítik észhez ezeket). Don Gobbi mondta: ha semmi nem lesz, akkor befejezi ténykedését és elbújik. A változás elindul, de nem egyik napról a másikra megy végbe.

Rózsafüzér imádkozása

Én inkább a magam szavaival imádkozom és nem a Rózsafüzér szövegét. Felelet: ez olyan, mint a szentmise. Istennek így tetszik. Máriának ez tetszik. Kinek akarsz a kedvébe járni, kinek az ízlése lesz hatásos: a tiéd, vagy Máriáé? Elmélkedni kell, ne csak a szájunk járjon. Nagyon helyes, ha a magad szavaival *is* imádkozol. Belegondolunk a titokba. Egyszerű ember is, teológus is tud gondolatot adni bele. Ez olyan, mint egy házépítés: a ház homlokzata az üdvözlégy Mária, a lakást te építed ki. Az osztrákoknál egy építkezés alkalmával csak az utca felőli falat hagyták meg, semmi mást. Mögé pedig modern lakásokat építettek fürdőszobával, konyhával. De mivel a régi fal nagyon szép volt, meghagyták. A mélységet te csinálod hozzá. Mindenki annyit visz bele, amennyi telik tőle. A Szűzanya sok helyen, többször kérte a Rózsafüzér imát. Rózsafüzér – régebben a búcsúhoz mind a tárgy, mind az imádság szükséges volt. Ma csak az imádság szükséges. Akkor viszont miért kell egyáltalán a Rózsafüzér? A búcsúhoz nem szükséges, de emlékeztetőnek igen.

4. Az erkölcsi törvények

Törvények rangsorolása

1. **A természeti törvények megelőzik a tételes törvényeket.**

A Tízparancsolat (a harmadikat leszámítva) mind természeti törvény *is* (és kinyilatkoztatott törvény is).

A/ Tételes törvény: például az, hogy csak egy felesége lehessen valakinek; vagy más, olyan törvények, amelyeket a pápa, a püspök, vagy világi hatóság hozott.

Például: éhes vagyok, éhen halok. Az életem előbbre való a lopásnál. A lopás tilalma a tételes törvény, az élet törvénye a természettörvény.

B/ Természeti törvény: a Tízparancsolat és egyéb, természetben levő törvények. Például: az aulában a főlépcsőn nem lehet lejárni (prímási rendelkezés) – de ha rosszul lesz valaki, akkor ott is le szabad vinni. Tételes törvény a tiltás, természeti törvény a rosszulletben való segítségadás kötelezettsége.

A természeti törvények mind isteni törvények. A tételes törvények lehetnek: egyházi, állami; a szülő is parancsolhat a gyerekének. Az isteni törvények is lehetnek tételesek.

2. **A kinyilatkoztatott törvények megelőzik az emberi törvényeket.**

A/ Kinyilatkoztatott törvény: az isteni törvény és az egyházi törvény, ugyanis az egyházi közvetve isteni törvény (amit megkötöttek a földön, a mennyben is kötve lesz, amit feloldotok a földön, a mennyben is fel lesz oldva).

B/ Emberi törvény – a kinyilatkoztatott törvény Istenhez közelebb van, mint az emberi törvény.

3. **Az egyházi törvények megelőzik az állami törvényeket.**

A/ Egyházi törvény: közvetlen isteni (oldó-kötő hatalom).

B/ Állami törvény: emberi (az államot megszavazzák, az egyházi örök – kivéve, ha nem fegyelmi törvény).

4. **A tiltó törvény megelőzi a parancsoló törvényt.**

A/ A tiltó törvény rendszerint a rossztól tilt. A Tízparancsolat törvényei közül a következőkre *soha* nincs felmentés: Uradat, Istenedet imádd – az ördögöt tilos imádni és a teremtményeket (Marx sátánista is volt). Isten nevét hiába ne vedd – a káromkodásra, átkozódásra soha nincs felmentés. Tiszteld szüleidet – a tisztelet és a szeretet mindig kötelező, a tisztelet fokai azonban mások. Például egy részeges, kicsapongó apa kevésbé kap tiszteletet. Itt van fokozat, de a parancs teljesítése el nem maradhat. Szeretnek vannak fokozatai, rangsor van (ld. Schütz A.: Erkölcsstan, Jelenits I.: Erkölcsstan). Ne paráználkodj, ne törj házasságot, ne hazudj (úgy hazudni, hogy a körülményekből se jöjjenek rá, nem szabad. Ha – per abszurdum – Szűz Mária és a szentek a pokolban lennének és én egy hazugsággal kimenthetném őket, nem lehet. De életem feláldozásával igen.). Ezek alól kifogás nincs, legfeljebb enyhítő körülmény (értelem, ismeret, helyzet, törvény ismerete, szabad akarat). Ne ölj – lehet ölni bizonyos körülmények között, például az államnak önvédelemből (ezt lehet

magánemberként is, háborúban is). Ne lopj – a javak mindenkiéi. Ha az életem forog rajta, hogy elvegyem, elvehetem. Második, valamint ötödiktől a tizedikig – tiltó.

B/ Parancsoló törvény – végy részt szentmisén. Ez alól lehet felmentés. Első, harmadik és negyedik a parancsoló.

A hitet nem szabad megtagadni, de megvallani sem kell mindig, ha nem kérdezik. Hazudni nem szabad, de az igazat sem kell mindig megmondani (ha nem kérdezik).

Lopás = a másét jogtalanul veszem el (olyan céllal, hogy azt eltulajdonítsam). De ha más eset van, a törvény értelme megszűnik. Például a cseléd a vázát ügyetlenségből törte össze. Én azt mondom neki, akkor is levonom a pénzéből. Jól van, vonja le, majd én kitolok magával – és visszalopja a váza értékét. Ez már nem lopás.

Recompensatio = magamat kártalanítom. Erről lehet beszélni, csak vigyázni kell, hogy hol. Nem szabad nyíltan hirdetni. Például a TSZ-ben volt egy kis takarmány és én akartam venni belőle pénzért, de nem adtak, ezért belekaszáltam (magamnak). Két házam volt, elvették. Ha egész életemben lopnék, akkor sem tudnám összeszedni. Ezt elengedem a fülem mögött. Semmit sem szólok rá, nem erősítem meg (különben hivatkozhatna rám). Volt egy házam, elvették, engem meg betettek egy kis kuckóba, a TSZ használja a házat, ők még a házbért is fizettetik velem. Mondani sem lehet szószelekről: elvettek mindent, ezért lopjatok. Egyénileg azonban elbírálhatom az esetet. Ha valaki azzal jön: én itt ennyiért dolgozom, de a szomszédnál többet fizetnek – nem mondhatom: lopj annyit, hogy neked is annyi legyen, mint a szomszéd cselédnek. Ennyiért állapotdál meg, a két összeg, ha nem egyenlő, de nagyjából tisztességes, akkor járhatok el így, hogy azt mondom: ne vedd el a különbözetet.

5. A szeretet szerint kötelező törvények megelőzik a jog szerint kötelező törvényeket.

A/ Jog szerint kötelező törvény.

B/ Méltányosság – közeledik a szeretet vonalához, de még a jog is beleszeng.

C/ Szeretet – teljesen érdemtelenül ad, nem nézi a szigorú jogot.

Törvény szerint eleget tettem, de mégis kellene az illetőn segíteni. Például valakinek tartozom és tudom, hogy a pénz nagyon romlik, két év múlva semmit se fog érni. A kölcsönpénzből házat épített, eladta a kecskéjét és ebből az adósságát visszafizette. A kölcsönzésben a kamat fizetése nem szerepelt. Így a rosszabb pénzt fizette vissza. A kölcsönadó megemlíti: te visszafizetted ugyan az összeget, de én ezért egy pakli dohányt se kapok. Ha nem volnék rászorulva, nem kérnék. Örökségem volt 300 Korona, de el se mentem érte, mert amikor a pénz inflálódott, a vonatkozó költség több lett volna. Egy harisnyát se kapok érte.

Látok egy öreg nénit – senki nem kötelezhet rá – kevés a nyugdíja, csak csirkelebat tud venni, én 500 Ft-tól könnyen megszabadulhatnék. Erre az 500 Ft-ra nincs méltányossági címe se, pláne jogcíme nincs. Mégis, a szeretet alapján odaadom neki. Bérben valakivel megalkuszom. De neki nagy a családja. Én ezért neki úgyis több fizetést adok, de még *ezen felül is* adok neki. Szegény embertől veszek valamit, ő 100 Ft-ért adja, én adok neki 500 Ft-ot.

Erre a pontra egy *ellenpélda*: előbb az adósságot kell megfizetni és csak utána lehet nagyobb alamizsnát adni (=a jog szerint kötelező megelőzi a méltányosság szerint kötelezőt – csak itt épp az ellenkező irányú a jog és a méltányosság).

Kérdés: valaki azt mondja, én megteszem *a jót*, de a halál utáni sorsom már nem érdekel.

Felelet: minek alapján döntöd el azt, hogy mi a jó? Az illető nincs tisztában azzal, hogy jót tesz. Ez helytelen álláspont (hogy a halál utáni sorsom meg nem érdekel). A jótettel Istennek „örömet” okozunk. A törvény Isten személyéhez köt – az ilyen ember a természeti törvény szerint cselekszik, amelyek viszont mind Istentől valók. Nincs fogalma arról, hogy

mi az, hogy örök boldogság, örök kárhozat. **Amit Isten követel, az mind jó. De sok olyat is követel, amely a lelkiismeretben fel se merül, csak természeti törvény ismerete alapján meg se teszi (például parancsok, liturgia, szentmise, szentségek). Amit az Isten követel, az jó és azokat mind meg kell tenni!**

Ez olyan, mintha valaki elmegy egy gyárba dolgozni, de nincs felvéve – akár felvettek, akár nem, én dolgozom. Bolond az ilyen. Komolytan álláspont: ő állapítja meg, mi az, hogy jó. *Önmaga törvényét követi, önmagát teszi meg törvénynek.* Önmagam teszem meg törvénynek – ezt lehet csinálni egy darabig. Schütz A.: Erkölcsstan 118/42§.

Törvények, felmentések

Isteni és egyházi törvények

Isteni törvények elleni véték mindig bűn, ez alól nincs felmentés (például hazugság, homoszexualitás kiélése). Ha Szűz Mária és a szentek mind a pokolban lennének és én egy hazugsággal kimenthetném őket, hazudni akkor sem volna szabad.

Papok nősülése, vérrokonság *egyházi törvény*, ezért ezek alól adható felmentés. Após, nagyapós, stb. Egyenes ágon minden fokig tilos a házasságkötés. Unokáját, mostohagyerekét sem veheti el senki, az sem mehet hozzá.

Példák

Pénteki bűnbánat, hústilalom, szigorú böjt

Hazajövök és holt fáradtan térdem állva imádkozom két tized Rózsafüzért. Ha egy idős betegről van szó, aki nem tud szólni, térdelni, az mást tehet. Ha pénteki önmegtagadást akar valaki végezni, én azt mondom ilyenkor: imádkozzék két tizeddel többet, vagy két tizedet térdem állva. Ha gyerek gyónik, megkérdezem: szereted a csokoládét? Igen. Akkor ma ne egyél többet belőle. Mondjon le az édességről. Egy erős dohányos fél napig ne szívjon cigarettát. Egy beteg is tud tenni – kevesebbet nyög. Egy levelet megírok, ami már régen vár. A béka is hidegvérű állat, pénteken meg lehet enni a békacombot úgy, hogy valaki megtartotta a hústilalmat. A béka és a hal evése nem számít húsevésnek. A *pénteki önmegtagadás* mindenki számára kötelező: akár hústilalommal, akár imádsággal eleget lehet tenni. Ez alól nincs felmentés, még egy súlyos betegnek sem (pl. kevesebbet nyög, ha szomjas, nem iszik). A *nagypéntek* csak a hústilalomra vonatkozik – tehát ezt könnyebb megtartani, mint az évközi péntekeket. A nagypénteki hústilalom alól lehet felmentés, de a pénteki önmegtagadás alól nem. Nagyböjt péntekjein csak a hústilalom kötelező, amely alól azonban adható felmentés. Így, bizonyos körülmények között a Nagyböjt péntekjeit könnyebb megtartani, mint a többi pénteket.

A/ Ha egy nem katoná más asztalánál étkezik, például étteremben, akkor szigorú böjtben (Hamvazószerda és Nagypéntek) és Nagyböjt péntekjein a hústilalom (abstinentia = megtartóztatás) alól felmentést kap, de a napi maximum egyszeri jóllakás, a szigorú böjt (jejunium = éhezés) alól nem. Pap két miséje, illetve a beteggondozók áldozás előtti böjtje (CIC 919.; nem kell megtartani az egy órás szentségi böjtöt) – utóbbiakra azért így vonatkozik, hogy mindig együtt tudjanak maradni a beteggel (együtt esznek, együtt áldoznak – az ápoló nem beteg, de rá is érvényes).

B/ A katonák, pénzügyőrök, rendőrök, csendőrök mind az abstinentia, mind a jejunium alól fel vannak mentve.

C/ Fogház személyzete Karácsony vigíliája és Nagypéntek kivételével az abstinentia alól fel vannak mentve.

Állami, vagy egyházi ünnepen mindkettő alól felmentés van. Előbbinél azért (ha az államilag ünnep), hogy ne mondhassák azt, hogy ezen a napon az Egyház kényszerít (pl. régebben április 4.) – az Egyház ne kényszerítse. A *hústilalom* és a *pénteki bűnbánati cselekedet* betöltött 14. évtől kezdve élete végéig kötelező. A *szigorú böjt* betöltött 21. évtől megkezdett 60. évig (betöltött 59. évig) kötelező. A *szentmisén* való részvétel betöltött 7. életévtől kötelező.

Felmentés adható: A/ egész egyházmegyének, B/ egyházközségnek, C/ ünnepek alkalmából is.

Hústilalom alól adható felmentés:

1. Az *áldozópap egyenként* adhat felmentést – akár az egész egyházközségnek is – de csak külön-külön.
2. A *püspök egyszerre* az egész egyházközségnek is megadhatja a felmentést.

A **pénteki bűnbánat** alól senki senkinek nem adhat felmentést. Mindenki tud tenni valamit. Húsevés előtt, vagy után, bármikor a nap folyamán valamilyen áldozathozatal – erre nincs felmentés, nem is adható. Absztinencia (*megtartóztatás=hústilalom*) és jejunium (*éhezés=szigorú böjt*) – hamvazószerdán és nagypénteken van csak hústilalom. Nagyböjt péntekjein azok számára van hústilalom, akik otthon (saját asztalnál) étkeznek. A katonákra sem a szigorú böjt, sem a hústilalom nem vonatkozik, habár nem kötelező háromszor enni. A pénteki bűnbánati nap alól nincs felmentés – a beteg magában imádkozik, kevesebbet nyög, kevesebbet iszik. Farizeusi botránkozás: Erdős pénteken húst evett. De azt nem látta, hogy Erdős délig semmit sem evett, vagy mennyit imádkozott. Ha valaki se reggel, se délben nem eszik húst, de este eszik: az nem érvényes. Hazajöttem és holt fáradtan térdelve mondtam el az 5 tizedet és még egyet, amit külön szándékra mondok.

5. Morális rendszerek

Parancsra tesszük-e a lelkiismereti kötelességeket?

A kegyelmek, vagy a parancs motivál? Ha a parancs motivál, az elég. De ha az Istent (kegyelmét, irgalmát) kizárom (tehát nem csak arról van szó, hogy: nem motivál, de azért nem zárom ki), az bűn. Egy gyereket leküldi az édesanyja a boltba. Ha megteszed, pénzt kapsz érte. Ha *csak* a pénzért teszi meg, az nem érdem. Ha az édesanyja iránti szeretetből teszi, az érdem. Ha mindkettőért: az kevesebb érdem. Ennek *alacsonyabb indítéka* van. Motivum teszi értékessé a cselekedetet. Alamizsna – azért adja a pénzt, hogy lássák. Az Egyház fel tudja használni, de az adakozónak ez nem érdem, jutalmat az Istentől nem kap érte. Ha ez a kizárólagos motivum: az rossz! Befeketíti az érdemet, ha ez *is* szerepel benne. Ez olyan, mint a hangszer: minél nemesebb ércből készül a húr, annál szebb a hangja. Mindig a döntő motivum számít.

Morális szisztémák (Systema moralia)

Osztályozás

Dönteni, cselekedni csak biztos lelkiismerettel szabad. Kötelesség-ütközés esetére – tehát, ha nem tudom eldönteni, hogy jó, vagy rossz valami – ebben segít a morális szisztéma, a biztos lelkiismeret megszerzése érdekében.

Börtönben vagyok, sokat aludtam és azt hiszem, hogy péntek van. Mellette szól, ellene szól többminden. Ehetem-e a húst pénteken – nem tudom, hogy milyen nap van. Ehetem (tehát nem péntek van) – két napot is aludtam, talán szombat is lehet már. Nem ehetem (tehát péntek van) – de mégse lehet szombat, mert akkor csönd lenne kint.

Tutorizmus (biztosabbsági nézet, egyforma lehetőségek nézete) – a legvalószínűbb az, hogy ma szombat van, ehetek húst. Itt ezt a nézetet tartjuk. Biztosabbnak kell lenni az egyik érvnek.

Tutorizmus absolutus (teljes biztosság, a certummal egyezik meg) – teljesen biztosnak kell lennem.

Tutorizmus mitigatus (enyhébb) = *probabilissima* (leginkább probábilis – probabilitás: valószínűség, legvalószínűbb).

Probabilizmus (valószínű) – ha *komoly* érvek vannak mellette, akkor már aszerint dönthetek.

Aequiprobabilizmus – hasonló a probabilizmushoz. Szólídan legyen probábilis.

Probabiliorizmus – valószínűbbnek kell lennie az érvnek.

Laxizmus (lazaság) – *alig* van látszata a valószínűségnek; tág, könnyelmű, laza lelkiismeret. Kis érvek miatt is mellette dönt. Van két pap – nem szabad húst enni, azt mondják. De a szomszéd portást is megkérdezem és a szomszéd portás is azt mondja, hogy szabad ennem húst. Ő is azt mondja, pedig buzgó hívő ember (csak éppen nem ért hozzá, vagy csak látszatra az) – az ő tanácsát elfogadom, a két papét meg nem.

Rigorizmus (legszigorúbb) – laxizmussal és tutorizmussal ellentétes irány.

A bizonytalan törvény nem kötelez! Bizonytalan a törvény akkor, ha: A/ ha a törvényt, vagy B/ ha a helyzetet nem ismerem világosan.

Skrupulizmus (aggályosság).

Példák

Probabilista – misére megy két ember; ihatnak-e pálinkát, ehetnek-e még: megállt az óra! Akkor kezdenek tanakodni: fél órája már, hogy megállt. Most állt meg. Tehát mindkét érv egyenlő, mehetnek áldozni. A mérleg egyensúlyi helyzetben van, himbálódzik – nem a patikamérlegre, a konyhamérlegre gondolok – mindig a mérlegre kell gondolni.

Probabiliorista – két pap közül az egyik ezt mondja, a másik azt. Egyiket okosabbnak tartom, mint a másikat és az okosabbra hallgatok.

Rigorista – például: egy fél töpörtyűt lenyeltem. Másik meg: mire leért, semmi sem volt. Régen vizet se lehetett inni áldozás előtt. Fogmosáskor egy korty víz lecsúszott. Mindkettő rigorista.

Skrupulista – ittam-e, vagy nem – számhoz *emeltem* már; töpörtyű *szagát* éreztem, a nyálam is elindult – inkább nem áldozom!

A tutorizmus absolutust és a laxizmust elítélték az Egyház részéről. De a tutorizmus mitigatus is virtualiter (burkoltan) benne van az elítélésben. A probabilizmus, a probabiliorizmus, az aequiprobabilizmus: *licite, quidem sunt, azaz meg van engedve*. A rigorizmus: a probabilioristák, vagy tutoristák. A skrupulizmus betegség: ha nincs érv, akkor is aggályos, túlzottan nagyra tartja a biztonságot.

A rigorizmus patikamérleggel méri a süteményhez a lisztet. A laxizmus mázsamérleggel mér, rácsap egyet, ez megvan. Rigorista mondja: 2kg, laxista mondja: ne vacakolj, bele egy marékka! Lax: zsákmérleggel – normál: konyhamérleggel – rigor: patikamérleggel.

Rigorista→probabilista, vagy tutorizmus absolutus lesz.

Skrupulista→nem áll meg a mérleg.

Breviáriumot valaki szóra artikulálta, én csak félig mondtam ki. Az érve volt: mivel a breviárium a kórusimából fejlődött ki, hangosan kell mondani, a kimondás ennek valami nyomát mutatja. Én is mondom, egy kicsit – bár ma már olvasni is lehet magamban.

Egyedi problémák

1. Add el az autót 500 ezerért. Ha többért adtam el, be is vallhatom, de nem is. Mindkét eset szerint tehetek. Probabilitás – 50-50% valószínű. Rigorizmus – szigor a legbiztosabb, tehát csak akkor tehetem, ha teljesen biztos. Rigorista felelet: igen, be kell vallanom, mert különben csalást követek el (az ő tőkéje által kerestem). Kivéve akkor, ha ő azt mondja: nekem százezer elég belőle, többi a tiéd. Utóbbi tanították a jezsuiták. „Legbiztosabb a szigor” elvét hivatalosan elvetik, kivéve a szentségeknél. Probabiliorizmus – valószínűbb, hogy nem péntek van. Tutorizmus – péntek – nem péntek; legnagyobb valószínűség. Ligouri Szent Alafonz tanította. Elvetik. Péntek van, vagy nem – kirándulni vannak és nem tudják, ehetnek-e húst. Probabiliorizmus – valószínűbb, hogy nem péntek van. Tutorizmus – csak akkor ehetek húst, ha biztosan tudom, hogy nem péntek van.
2. Szentségek kiszolgáltatása – itt mindig a rigorizmus érvényes. Például találnak egy ostyát: konsekrálva van, vagy nincs. Mivel nem tudom biztosan, mi van, úgy kell kezelni, mintha konsekrálva lenne. Elv: ami a korporálén van, azt akarja konsekrálni. De ha például az oltárasztal mellett van ostya és tudja, hogy ott van, de nem akarja konsekrálni, akkor az nem változik át. De akkor sem fog átváltozni, ha az oltár mellett van ugyan, de a miséző erről nem tud (mivel ő csak a korporálén létét akarja konsekrálni). Olyat meg nem lehet, hogy a sok, korporálén lévő ostyából egyet konsekrál – akkor egyiket sem konsekrálja, mert nem jelölte ki, hogy melyiket akarja. Vagy: a felét konsekrálja. De melyik felét? Melyikek esnek bele és melyikek nem? Ha nagyhéten 3 ostyát konsekrál és abból az

- egyiket akarja csak aznap átváltoztatni – nem lehet, vagy ha valaminek alapján ki tudja jelölni, meg tudja különböztetni, akkor lehet (például más ostyanyomási minta). Mert mi a döntő: hoc est – itt ez (tehát tudjak rámutatni, tudjam megmutatni, hogy melyik).
3. 1 dl *szentvérbe* beleöntök 1 l *bort*, ugyanolyat, amiből a szentvért átváltoztattam. Megszűnik a jelenlét, mivel ez az én vérem. Akkor 1 dl-ben már csak 0.1 rész lesz Krisztus vére, a többi pedig bor. Hic est sanguinis mei (ez itt az én vérem) – már nem lehet megállapítani, nem tudom megmutatni. Kenyér is, ha olyan apró, hogy ételnek nem számítható, akkor nem számít ételnek. Szentély (sanctuarium), illetve az oltár mögötti kis kamra (sacrarium), ahová be lehet tenni a megmaradt, illetve megsemmisített Oltáriszentséget. Elégeti – színeket megszünteti. Szabály: tiszteletre méltó módon kell megszüntetni a színeket. Ha valaki meggyalázza – ott más a szándék!
  4. Mérgezett a szentostya, vagy mérgezett vízből töltött, vagy fertőző beteg fogta meg. Ebben az esetben ostyán kívül van a fertőzés. Mérgezett volt a liszt, amiből sütötték. Ami kenyérnek számít még. Beleteszem az ételbe a mérget, például arzént. Ekkor az ételt még ételként adom be, mivel az arzén lassan öl, tehát nem azonnal hat. De ha már sok arzént teszek bele, az nem étel lesz, hanem mérgező és akkor már mérgezőként szerepel, nem ételként. Tehát, ha sok arzén van benne, érvénytelen az átváltoztatás, ha kevés, akkor meg érvényes. Ha sok a mérgező benne, akkor az már nem étel.
  5. Egér megrágja a szentostyát – azt mondják erre, Isten nem tűri, hogy őt az egér megegye. De mégis, valahogy befúrta magát a tabernákulumba, így a vita el volt döntve: Isten megengedte, hogy megegye az egér, mivel tényleg belerágott. Ebben az esetben a kenyérszín megmarad, az Eucharistia is Eucharistia marad, csak éppen mérgezett Eucharistia. Olajos vattát is elégetjük – genny, meg minden ráment. Eucharistiát is elégetni, a hamut meg be a sacrariumba.
  6. Antikváriumban nem szólok, hogy leértékelésen vett könyv, vagy hiányzik belőle 20 oldal, amit el akarok adni. Mehet rendesen! Ló eladás – mi a hibája? Próbálja ki! Tudom, hogy a ló rúg. Nem szólok. Vagy beviszem és az van ráírva: Pázmány Péter prédikációi és benne pedig egy szakácskönyv. Azt mondja az illető: most nem érek rá megnézni, adja ide. Hozzáteszem: *nagy meglepetés lesz magának ez a könyv!* Ha van olyan betegsége az állatnak, amit nem vesz észre és ha én azt megmondom és azzal romlik az értéke: nem vagyok köteles megmondani. Szabály volt régen az – bár én nem voltam lócsiszár – hogy ha 8 napon belül abba döglik meg a ló, amibe már benne volt 8 napja, akkor kártérítést fizet az eladó a vevőnek. Mert lehet, hogy előtte csak beinjekciózta. Más az, ha 8 napon belül abba döglik bele, hogy eltöri a lábát.
  7. Pénz, bankvilág – hamis a pénz, vagy nem. Színes xerox, csak a csücskét számolják. Nem biztos, hogy falusi, egyszerű lány a pénztárban észreveszi. Honnan van – bankból, vagy nem. Ki a felelős? Nem valami ügynök van, aki árulja azokat. Nehéz a bizonyítás. Megtörtént eset: egy párttitkár felesége pénztáros volt. Fizettek neki 1000 Ft-tal és ő 500 Ft-ból adott vissza. Nem tudta a vevő bizonyítani, morgolódott, a sor elakadt, majd tovább ment, hagyta veszni. Legközelebb a vevő felírta az 1000 Ft-os számát – ugyanaz lejátszódott, akkor elővette a számot. Lebukott a párttitkár felesége!
  8. Törvény – ha a természetjoggal ellenkezik, eleve, eo ipso érvénytelen. Államjog, természetjog. Az erkölcsi alap az első, mivel az erkölcstelenség a gazdaságnak is árt, nemcsak az embernek. Józan ész alapján álló.
  9. Eskü – ha nem is mondom ki, akkor is csak olyanra vonatkozik és csak úgy, amennyiben nem ellenkezik a természettörvénnyel. Ha kifejezetten nem is nyilvánítom ki, akkor is benne van a fönntartás. Állameskü: állam-elleneset nem teszek. Én a hitoktatást nem tartom államellenesnek. *Én* mit értek rajta.
  10. Vám – kis tételnél csak lex penális (írott törvény, emberi) – csak büntető törvény, nem erkölcsi. Például 2 kg kávét hozok, de csak 1 kg-ot szabad. Ekkor csak a büntetést kell

- megfizetni – de azt meg kell, lelkiismeret szerint is. Minden törvény egyúttal erkölcsi törvény is – ez *nem igaz!* Lex plene penális – tisztán büntető, azaz az állam megelégszik a büntetés kifizetésével.
11. KRESZ szabály, ami életet véd – *súlyosan* kötelez lelkiismeretben is! Ha valahol 20 km / óra van megengedve és én 30 km / óra sebességgel megyek, az még nem súlyos bűn, de 120 az már igen.
  12. Iszik valaki – veszélyes. Kicsit spicces: lehet még. 8 ml-ig ihat, mehet: A/ ha csak ellenőrzik, de nem karambolozik, akkor mehet tovább (Ausztria). B/ Ha viszont karambolt csinál, akkor már 8 ml-nél is megbüntetik. De valakinek már a 8 ml is árt!
  13. Biztosító – én felgyújtom a házam, mert öreg, lebontani drága lenne. A biztosító fizet. De a biztosító is biztosítva van. Ő számít 10 házgyújtásra, a 11-től már egy másik biztosító fizet neki. Másik társulatnál biztosítva van. Ekkor a biztosítótól kapott pénzt jótékony célra kell adni.
  14. Elveszít valaki egy piros pénztárcát 500 Ft-tal. Sorban állnak sokan. Milyen volt, mennyi volt benne – sárga, 300 Ft. Akkor menjen. 10 Ft-tal kiáll: kié? Sokan jelentkeznek. Sokszor a pap sem tud dönteni. Ekkor az a tanács, hogy okosabb paphoz menjen. Arsi plébános mellé kellett mindig valaki 10 évig, aki a döntéseit kontrollálta. Mindig jól döntött, jóllehet gyengén tanult.
  15. Katonáság – XII. Pius pápa nem tiltja a katonaságot. Hivatkozhat valaki arra, hogy a lelkiismerete tiltja a katonaságot, de arra nem, hogy az Egyház tiltja. De azt meg kell mondania az Egyháznak a katonaság felé: a vallásnak az a szándéka, hogy az állam hozzon olyan törvényt, ami figyelembe veszi a lelkiismereti törvényt. Géppisztoly lövészet – sportlövészet is van. Önvédelem: nem vagyok köteles, de jogom van hozzá. Ha egy harmadiknak is van érdeke benne, akkor azt figyelembe kell venni. Első és második vagyunk mi, a harmadik lehet pl. szülő, házastárs, vagyonvédelem.
  16. Ceausescu jogtalanul jutott a hatalomhoz és a nép nem fogadta el. Minden védekező háború jogos. Erkölcsileg az egész népet tudom magam mögött. Meg vagyok győződve, hogy a következő rendszer nem lesz rosszabb. Lesz győzelem. A büntelen fegyelem mértékével – *cum moderamine inculcate tutaleae* (valaki 10 Ft-ot kér, nem löhetem agyon).

Hazugság – van egy valóság, az egy inger, amely kivált egy ingerületet, én azt felfogom, képet alkotok magamban arról. Ha valakit megkérdeznék arról, hogy az, amit lát, valóban az a kép a falon? Erre csak az egyszerű ember felel igennel. Nem azt látom, mivel nincs ott a szemem. A kép által keltett ingerület az, amit az agyam felfog, egy képet alkotok róla. Megtanultam ezt a képalkotást. **Ezt a belső fogalmat, ha közlöm, igazat mondok.** Tehát, ha a belső fogalom és a közölt szó nem egyezik, akkor hazudok. Ezt mérni is tudják. Ezen alapulnak a hazugságvizsgálók is. Klinikai halál: megáll a szív, de ha ráütnek a mellére, vagy elektromos ingert adnak, a szív újra elindul. De ez olyan, mint a régi motor, egy ideig megy csak. Az agyi hullámokat is mérni tudják. Pl. a hívó plusz jelet, az ateista mínusz jelet adott a haldoklásnál az elektroencefalogramon (EEG). Előbbi imádkozott, utóbbi nem. Ilyen állapot hallucinogén anyaggal is előidézhető. Utána kilép a lelke.

Ha feladod világnézetedet, vallásodat, igazgató leszel. Revolverrel kényszerítik, vagy családtagjaira fogják rá a revolvért: tagadd meg hitedet. Utóbbi esetben sem szabad hazudni, de ha hazudik, akkor van mentő körülmény (a félelem, az erőszak). Előbbi esetben azonban nincs! Ott szabad a döntés, itt azonban az akaratot (a szabad akaratot) tompítják. Némaság című könyv: hitét nem tagadhatja meg (a keresztényüldözés idején azzal zsarolnak japánban egy elfogott keresztényt, hogy tagadja meg a hitét; ha ezt nem teszi, nem őt, hanem a családtagjait pusztítják el). Azok vértanúk lesznek, neki pedig megadja az Isten a kegyelmet. Lásd még: Makkabeus fiak és az anya kivégzése. Ha a körülményekből semmiképpen sem

jön rá az illető, akkor nem szabad hazudni. Például egy főnök bejelenti a titkárnőnek: ma nem vagyok itt. A titkárnő *közölhető forrásból* ezt tudja mondani. De ezt már mások is tudják: ha nincs itt, lehet, hogy itt van, csak nem ér rá. Tehát a körülményekből ki tudja következtetni az igazságot. Szent Atanáz üldözték, de az üldözők személyesen nem ismerték. Atanáz találkozott üldözőivel és azok megkérdezték tőle: messze van Atanáz? Nincs messze – felelte. *Nem hazudott, de az igazat sem mondta meg!*

Valaki gyónja: a béke kedvéért hazudtam. *Nem kell hazudni soha a béke kedvéért.* De az illető annyira primitív, hogy ezt nem tudom neki megmagyarázni. Akkor meghagyhatom a tévedésében, de csak akkor, ha az ellenkezőjével (=megmagyarázom, hogy téved) bajt okoznék neki. Nem szólok semmit, de nem is erősítem meg. Gyónási titkot tudod-e? Nem. *Közölhető forrásból* nem. Más esetben nyitva hagyom a kérdést, nem felelek rá egyértelműen. Nemhiába, a nyolcadik szentség a butaság!

Csernoch Jánosnak mondott valaki panaszt egy plébánosról. Azt mondta neki a primás: menjünk le a kertbe, ott is mondd el. Most gyere át a másik oldalra és innen is mondd el. Most a hátam mögött is mondd el. Na, most már több oldalról hallottam, úgyhogy mondhatom: több oldalról hallottam. Ugyanis ebből baj lett volna, ha kiderül, hogy ki szólt a primásnak. Egy plébánossal van egy megállapodásom: bármikor jövök, hívtál. Ha itthon olyan rendezvény van, amin nem akarok részt venni, azt mondom, nem leszek itthon, mert hívtak. Ez mindig fennáll. Egy másikkal is van ilyen megállapodásom. De nem elfutni akarok itthonról, csak jobb, ha én nem vagyok ott azon. De ebben azért van felfűg, esetleg rájöhetnek.

Egy kocsmában nagy volt az ordítózás. Odahívta a fogadós a barátját: te, menj ki és tűzz fel egy csendőr csákót darutollal egy botra és járkálj az ablak alatt vele úgy, hogy lehúzd a fejedet. Így is tett – bent pedig elhallgattak: húha, itt járkál a csendőr! Ez csel, de lehet, megengedett. Fülöp elment a pápához és azt kérte tőle, hogy engedélyezzen neki halottak napjára három misét. Jó, rendben van, természetesen – mondta a pápa. Gondolta a pápa, halottak napján úgyis minden pap három misét mondhat. Aztán később jön a király: Fülöp hatszor misézett! Hívja a pápa: én csak hármat engedélyeztem! De hármat amúgy is szabad, hármat pedig engedélyezett – ez összesen hat. Ez volt a felelete. Tób 5,18. Az angyal igazat mondott, lásd ott.

Reservatio mentalis – amit magamban visszatartok. Ebédeltél? Igen (de csak tegnap). Stricte (szorosán) csak magamban mondom ki. Átmentél? Átmentem (valamin átmentél – de hogy annak bukás lett a vége a vizsgán, nem mondom).

Duplex effektus – egy anyából rákos daganatot kell kioperálni, de ezzel együtt elpusztul a magzat is. Az a cél, hogy a daganatot vegyék ki – ki szabad venni. A gyerek élete árán az anyát mentik. Ha viszont egy asszonyon császárvágást kell végezni és belehal – akkor viszont a gyerek mentése az elsődleges cél. Ezt is szabad. A jót akarom, amelyhez társul egy tőle el nem választható rossz következmény is.

Miért nem szabad megölni a megtermékenyített petesejtet? Azért, mert az első pillanattól bele van kódolva az egész ember az osztódni kezdő petesejtbe. **A sejtosztódás nem olyan, mintha egy papírt szeletelek ollóval. Amikor a sejt osztódik (éppen a tudomány igazolta ezt, hogy bele van kódolva minden), akkor a saját maga képét építi fel a másik részben és amikor az is megfelelő nagyságú, elválnak – de az a sejt már önálló és ebből származik.** Tehát fejlődő emberi életet olt ki, aki abortuszt hajt végre. Direkt soha nem szabad megölni a magzatot (még akkor sem, ha anenkefáliás), csak a duplex effektus esetében, de az már nem direkt gyilkosság.

Méhen kívüli terhességnél szabad-e megölni a magzatot – orvosi probléma mélyebb ismerete kell. **Duplex effektus** lép fel: a jót *akarom* tenni, de a jó együtt jár, egybekapcsolódik egy rosszal is. Jó a tett, de van egy kikerülhetetlenül rossz következménye is. Ez nem a „kisebb rossz” elve: az ugyanis mindig rossz, a rossz mindig rossz; itt ellenben

(a duplex hatásnál) a jót akarom tenni. Jó és rossz együtt jelentkezik, egymástól elválaszthatatlanul. Ebben az esetben a jót akarom: megmenteni az anya életét. Kivehetem a magzatot, amelynek növekedése halált okoz. *Per intentur* = szándék által a jót teszem. *Per intermittur* = a mellékhatás a kikerülhetetlen rossz. Jót akarom, de rossz van kötve hozzá = duplex effektus. Példa: egy betegnek óriási fájdalmai vannak, nagy fájdalmai. A gyógyszert az orvos köteles beadni – de a gyógyszer viszont megrövidíti a beteg életét (káros mellékhatás). Beadja a gyógyszert (be kell adnia), de a káros mellékhatást nem akarja, az vele jár.

Lopás – szentgyónásban mondja valaki: lopok a TSZ-ből, mert mindenki lop és ha én nem lopnék, megrövidülnék. A fizetést is eszerint adják. Elengedem a fülem mögött, nem szólok rá semmit. Vagy egy másik eset: egy boltban a maradék kávé hétvégén valaki leadta a főnöknek. Az meg azt mondta: tegye csak el és főzze meg, mert a maguk fizetésébe bele van kalkulálva, hogy lopnak. Ilyenkor már ez nem lopás. Az árunak van egy játéka (káló).

Occulte in recompensatio – titkos helyreállítás, titkos kártalanítás. Amikor egy plébános két házát elvették a háború után, voltak ezek a püspökkari konferenciák, ahol állami részről is jelen voltak. Megjászotta a butát: nekem volt két házam. Ha én egész életemben lopnék, akkor sem tudnám visszalopni a házakat. Ha az állam igazságtalanul megfoszt valamitől, jogosan visszalophatom. De nem a Közértekből, mert az önálló intézmény. Valaki mondta, hogy olyan módszert dolgozott ki, amelyikkel a régi bélyegekről a pecsétet le lehet szedni. Ő ezt csinálja; annyi mindent elvettek tőlük, hogy azt ezzel kárpótolja.

Fegyvermegáldás

Mindszenty József megáldotta a fegyvereket (1956 Sajtója, 187.) – ha egyszer valakit megtámad egy másik ország, annak joga van védekezni. Most már elismerik, hogy az 1956-os forradalom jogos volt. Ez jogos háború. Ágyúk megáldása létezik a régi Rituáléban. *Rituale Romanum 1884., 68-71. Bibliotheca Strigoniensis 33292.* Ha Mindszenty helyeselte a jogos önvédelmet, akkor nyilván annak eszközeit is helyeselte. Ha van igazságos önvédelem, akkor az eszköz is jogos.

Azt mondják erre: ott van a Tízparancsolatban, hogy ne ölj. És akkor az abortusz? Ott hogy tartják be a „ne ölj” – t? Ők akkor miért nem tartják be? 5. Parancs – saját magam életét megvédeni: jogom van hozzá, de nem kötelességem. Például, én már öreg vagyok. De ha családapa, másoknak szüksége van rá, akkor kötelességem megvédeni a magam életén túl például a leányom szüzességét, a vagyonomat is. A védelem csak arányos lehet – *cum moderamine inculcate tutelae*: a bűnös mértéket ne üsse meg (a büntelen fegyelem mértékével). Tehát, ha egy pofonnal elháríthatom, akkor ne vágjam le a fejét.

A/ Jogos az egyéni önvédelem, de nem mindig kötelező.

B/ A nemzeti önvédelem háború esetén: ott nem az egyének mérlegelik, hogy kell-e, vagy nem, hanem a hatóság parancsol, tehát nem egyének döntenek el a védekezést.

Szabad-e megölni a tirannust?

Tirannus = a császár, az igazságtalanul uralkodó „államfő”. Erre a kérdésre XII. Pius pápa egyik beszédjében adja meg a feleletet, hirdeti meg a zsarnok jogos megölésének a feltételeit – ezt ő a **kommunizmus megdöntésére** hirdette meg, azért hallgattak róla. Ez egyben az **igazságos háború (=védekező háború, azaz kollektív önvédelem) elmélete** is. A szempontok a következők: először is, gondolják át, hogy érdemes-e az erőszakot alkalmazni. Ehhez az alábbi feltételeknek kell teljesülniük:

1. **A rendszer legyen jogtalan.**
2. **Az egész nép morálisan (erkölcsileg) álljon mögötte – tehát ne csupán egyéni kezdeményezés, akarat legyen, hanem tömegek álljanak mögötte.**
3. **A fegyveres legyen az egyetlen út a rendszer megsemmisítéséhez.**

4. **Biztosak legyenek abban (érezzék azt), hogy nyerni fognak a zsarnok megtámadása esetén (komoly esély legyen a győzelemre) és azt, hogy a következő rendszer nem lesz rosszabb. A felkelő érezze az erkölcsi győzelmet is.**
5. **Arányos eszközök legyenek. Tehát a főnököt öljék meg csak és ne az egész népet. És ne atombombát alkalmazzanak, hanem enyhébbet.**

Erkölcsi és fizikai győzelmet érezze. Ha akkora a túlerő, akkor ne indítsa el a zsarnok megölését, különben óriási lesz az embervesztés. Ugyanis veszteség esetén a zsarnok bosszút áll. És mi a helyzet 1956-tal – az védekező háború volt, tehát mindenképpen védekezni kellett, még a túlerővel szemben is. Erre tehát a kitétel nem vonatkozik. Ha ezek teljesülnek, akkor megtehetik! Például a román diktátor kivégzése. Az oroszoknak csak rendszerfenntartásból érdeke az itt levő csapatállomásoztatás, más szempontból (a jugoszláv eset kivételével) nem. Másrészt pedig: *a tűz könnyen kap* és akkor az egész keleti tömb követelné!

A/ *Saját magam védelménél*: jogom, de nem kötelességem megvédeni magamat.

B/ *Ország védelménél* viszont a hatóság odarendeli, akkor nem tehet ellene, tehát ott nem egyéni döntés eredménye.

Összefoglaló

1. Morális szisztémák

Systema moralia – ezek erkölcsstani kategóriák, amelyek A/ a szabadság mellett B/ a törvény mellett szólnak. A biztos lelkiismeretre lehet szert tenni ezek alapján.

Tutorizmus absolutus et mitigatus

Probabilizmus

Aequiprobabilizmus

Probabiliorizmus

2. Lelki magatartásformák

Ez egészen más, mint az erkölcsstani kategória, a kettő különböző.

Laxizmus

Rigorizmus

Skrupulizmus

Egyház elveti (két véglet)

betegség (lelki)

Egyház virtualiter elveti

Egyház jóváhagyja

3. Parancsok rangsora

Természeti>tételes

Kinyilatkoztatott>emberi

Egyházi>állami

Tiltó>parancsoló

Szeretet szerint kötelező>jog szerint kötelező

4. Tízparancsolat

1, 2, 6, 8, 9 – sohase lehet felmentés, legfeljebb csak enyhítő körülmény.

4 – itt sincs felmentés, csupán fokozatok (tisztelet, engedelmesség, szeretet).

3, 5, 7, 10 – lehet felmentés.

Kiegészítő irodalom

1. Mindszenty J.: Emlékirataim	98-103.	(Választási körlevél)
2. Schütz A.: Katolikus erkölcesstan	3-10. 84-87.	(Összefoglaló 1-3.) (Magántulajdon, lopás)
3. Király E.: Keresztény élethivatás	108-124. 453-454.	(Összefoglaló 1-3.) (Magántulajdon)
4. Jelenits I.: Katolikus erkölcesstan	59-61. 87-89.	(Összefoglaló 1-3.) (Magántulajdon)
5. Schütz A.: Dogmatika II.	66-74.	(Előre rendelés, elvetés)

6. Szentté avatás

Hivatalos és nem hivatalos tisztelet

1. **Hivatalos tisztelet** – az a tisztelet, amely a boldogoknak és a szenteknek jár, másnak senkinek (ld. még: Szűz Mária – a vallásos tisztelet fogalma, fajtái). Ez hasonló, mint a jóvá hagyott és a jóvá nem hagyott litániák. A hivatalos tisztelet körébe a szentmise és a litániák tartoznak (=Rituale Romanum szertartásai). Definíciókat ld. Liturgika.

Példák: nem szabad például a szentmisében (akár a hívek könyörgésében, akár máshol) *hozzá* imádkozni. Nem szabad *róla* misét mondani úgy, mint például a szentekről. A köznapi misét mondták, amikor a megemlékező mise volt Mindszentyről. Nem szabad oltárra, templomba kihelyezni a képét, a szobrát **nyilvános tisztelet** céljából (azaz olyan tisztelet céljából, amely egyedül csak a boldogoknak és szenteknek jár ki). De a templom előcsarnokába ki lehet tenni a fényképét, vagy a templomba is a szobrát, **mint dísz** és nem tisztelet tárgyaként (mi is így tettük, eldugtuk). Prohászka, Pázmány szobra is kint van az Esztergomi Bazilikában, de csak, mint dísz és nem tisztelet tárgyaként.

2. **Nem hivatalos tisztelet** – nem szentmise és nem litánia keretében. Tehát akár hittanon imádkoznak Mindszentyhez, akár egy (akárhány fős – tízezer fő is lehet együtt, mint magánszemély) kiránduláson, de a lényeg az, hogy ne hivatalos liturgián. Lényeg az, hogy ne azokkal a formulákkal tiszteljék, amelyek csak a boldogoknak, vagy a szenteknek járnak ki.

Bizonyítási eljárás a kanonizáció során

A szentté avatáshoz szükséges bizonyítékok

Amikor én vizsgázní mentem, mindig vittem magammal a Kis Szent Teréz ereklyét. Amikor a tanár feltette a kérdést, szorítottam egyet az ereklyén.

Például tartanak egy imakilencedet Mindszenty József tiszteletére – valaki akkor meggyógyul. Vagy: az utolsó fohász Mindszenty József sírjánál hozzá (Mindszentyhez) ment és akkor meggyógyul valaki. Érez egy villanást, eldobja a mankót.

Honnan tudjuk, hogy ki segített közbenjáró imádságával

Részben a fentiekből. Amikor A/ csak egyhez imádkoztam B/ és az nyilvánvaló legyen (tehát az ő sírjánál, a befejező fohász alkalmával – attól persze még lehet Ave Mariát imádkozni). Kilencedből is meg lehet tudni – ha abban Rózsafüzért is imádkoztunk, akkor honnan tudom, hogy nem csak a Szűzanya segített. Lehet, hogy ketten segítettetek, *de lehet úgy felfogni, hogy kvázi vigye tovább a Szűzanya Mindszentyhez*. Ilyenkor más jellegből kell megállapítani. Perdöntő csak a *csoda*, az *imameghallgatás* nem perdöntő. Például, sikerült a vizsgám. Lehet, hogy A/ nem ő segített B/ véletlenül is sikerülhetett.

A szentté avatáshoz szükséges csoda

1. Orvosi vizsgálat előtte – a bizottságban ateisták is vannak.
2. Bemegy, megfürdik.
3. Meggyógyul.
4. Orvosi vizsgálat utána.

5. Próbaidő – rákos betegség esetén várnak öt évet, hogy kiújul-e. De ha egy süket, vagy egy néma gyógyul meg, vagy elgörbült lábú, ezeknél nem kell próbaidő.

Lourdesban az Egyház nagyon óvatos (mindenhol az). Amire az orvosok azt mondják: ha ez nem csoda, akkor nincs csoda – ezek közül az Egyház csak minden századikat fogadja el. 8000-ből 80-at.

Sírfelnyitás

Szentté avatás előtt *felnyitják a sírt*. Szent István épen maradt jobb kezét is így találták meg. Bernadette ép teste; az ép test nem perdöntő bizonyíték, mivel az lehet a száraz sír következménye is, vagy esetleg más dologé. Bernadette 1844-ben halt meg Lourdesban.

Vértanúság

Vértanúk szentté avatásánál nem kell csoda, a boldoggá avatáshoz két csoda, a szentté avatáshoz még kettő. Újabban a pápa a második kettőt elengedi. A boldoggá avatás visszavonható (nem infallibilis, azaz nem tévedhetetlen), a szentté avatásnál infallibilis az Egyház. Ha előző nap is, de a szentté avatás pillanatában az illető biztosan bejutott a mennyországba. A csodák megítélésében nem infallibilis az Egyház, de a szentté avatásokban igen. Megátalkodottság nélkül nem lehet az Egyház által jóváhagyott csodákat (pl. Lourdes, Fatima) tagadni. Mária 1945-től annyiszor jelent meg, mint addig összesen.

Szentté avatás

Szentté avatásra várók tisztelete

Amikor elkezdik a szentté (boldoggá) avatást, a legelső kérdés az: *non cultu*, azaz nem esett-e tisztelet alá? Tisztelték-e. Ha igen, rögtön leállítják az egész eljárást. A szentté avatásra várókkal kapcsolatban a tisztelet, ami tiltott: a hivatalos tisztelet.

Nem a csoda, hanem a pápa szava a döntő. Megokolás: nem lehet az, hogy az ördög műve az, hogy Gizellához imádkoznak. Az Egyház a kultuszt jóváhagyja. Ez felér a csodával. Erdős Mátyás azt akarja, hogy majd szentté avassák. Alapít egy apácarendet, az apácák pedig addig rángatják az Úr Jézus köntösét, amíg ez bekövetkezik.

Per confirmationem cultus (a tisztelet megerősítése által) – Szent Margit aktái elvesztek. Nála a kultusz megerősítésével léptek előre. A teológiai (hit, remény, szeretet) és egyéb erényeket hősiességben gyakorolta-e. Ez döntő. Például volt olyan eset: ki volt tűzve a szentté avatás, a pápa éjjel meghalt. Az egész elmaradt, vége lett. Isteni jelnek tekintették. Titkos bűne van valakinek – ha van csoda, az ennek ellenkezőjét igazolja. Ha volt titkos bűne és nem kell csoda és halad a per: Isten valami féle módon úgyis megakadályozza. *Legkésőbb a szentté avatás kihirdetésének pillanatában kell üdvözülnie*. Kempis Tamás (Krisztus követése) – nem lett szent. Amikor felnyitották a sírját, felfordulva találták, arccal lefelé. Tetszhalottként temették el és mivel bizonytalan volt a lelkiállapota akkor, a szentté avatást leállították. Isten itt is közbeszólt.

Szent ölt, Isten öletett ártatlanokat is

Ha valaki harcolt, például Szent István, az nem akadály a szentté avatásnak. Igazságos háborúk vannak. Az állam is kivégzi a gonosztevőt, eltávolítja a veszélyes elemet. Isten az Ószövetségben megparancsolta, hogy menj, öld meg ezeket. Ábrahámnak megparancsolta, öld meg fiadat. Ez nem ellentmondás az 5. parancsolattal még akkor sem, ha ártatlan

gyermekük pusztultak el – azokat az Isten megjutalmazta. **Isten a törvényhozó, Isten nincs törvényhez kötve, felette nem áll semmi törvény.**

Példák

Szent Januárius koponyáját és száraz vérét más-más templomban őrzik. Kiteszik egy oltárra, imádkoznak, majd hosszabb-rövidebb idő múlva megtörténik a csoda – halmazállapot, térfogat és tömegváltozás. Ha nem következik be, akkor állítólag csapás lesz. Évente háromszor (május első vasárnapja előtti szombat, szeptember 19., halálának napja és december 16.) történik meg, sok ezren látják Nápolyban.

Mindszentyről csak requiemet lehet mondani, vagy a szentté avatásáért szentmisét. Róla misét mondani tilos (úgy misét mondani, mint például Szent Józsefről). Mindszenty szenvedhetett a tisztítótűzben. Requiem a mise (=a lap, amit betesznek, azaz a változó rész), de emellett a miséző magában nyugodtan belefoglalhatja közbenjárását. Én is naponta felajánlom magamat. De hivatalosan tilos a tisztelete (oltárra tilos kitenni a képét, de a hirdetőtáblára lehet), mivel meg kell várni az egyházi hatóság döntését. Ha ez kiderül valakiről, hogy nyilvánosan tisztelik, a szentté avatást azonnal leállítják. Meg kell ugyanis várni az egyházi hatóságok döntését. Medjugorjéba is a pap, csak mint magánszemély vezethet zarándoklatot, de mint pap, nem (tehát hivatalosan, zászlókkal). Itt is meg kell várni az Egyház hivatalos döntését. Ha constat, akkor lehet. Rituale Romanumban szereplő szertartás keretében (=az Egyház hivatalos szertartásai) nem lehet Mindszentyhez könyörögni nyilvánosan (de egy Rózsafüzér Társulat titokcseréjén igen).

Prudentes Virgines – a szerzetesnői héten elhangzott előadások szövege. Actio Catholica Országos Női Bizottsága Bp. 1946. július 21-28. Mt 25, 3-5.

Mária, angyalok, vértanúk, szüzek, férfiak, nők (itt ez csak sorrend, nem fokozat), nec martyri, nec virgo (nem vértanúk, nem szüzek) – ezek az özvegyasszonyok. Mária a legelső, utána az angyalok.

7. A szentgyónás

A kegyelmek fajtái

Megszentelő kegyelem

A *megszentelő kegyelem* (gratia sanctificans) **csak** növekedhet (vagy teljesen elapad). Részleteiben nem tudom elveszíteni. Ha minden bocsánatos bűnnel egy kicsi fogyna belőle, egyszer csak elfogyna.

A megszentelő kegyelem és a szeretet **együtt** növekszik. Habitus (szokás) – ez olyan, mint hogy a víz lehet hideg is, meleg is, de nem fagy (habár, ha meleg, tágul). Hideg: több bocsánatos bűn; meleg: kevesebb bocsánatos bűn; fagyás: súlyos bűn. Egy szerzetes 30 éve szerzetben él, növekedik benne a megszentelő kegyelem. **Egyre több lesz, 30 év alatt felhalmozódik. Ekkor belép egy fiatal ember a rendbe – nagyon buzgó, szorgalmas – utolérheti azt, aki 30 éve van bent! A lendület csökkenhet, de az állomány nem.** *Súlyos bűn*: tárgyilag súlyos lehet egy bűn, de alányilag mentheti az illetőt, például az, hogy ez buta ember. Házasságra lépéskor mi az indíték: gazdag a lány; szeretem a lányt.

Segítő kegyelem

A *segítő kegyelem* (gratia actualis) kétféle lehet: a / külső: jó példát látok, jó könyvet olvasok (intellectus). b/ belső (világosság) – akarati; például: értem, kedvem van. Egy pillanatnyi (actualis) kegyelem (gratia). **A külsőnek azonban előbb-utóbb belsővé kell átalakulnia, egyébként semmit sem ér.** Külső indíttatás például az, amikor Borgia Szent Ferenc meglátta Izabella királynőt hullafoltokkal, akkor a hit útjára tért (szembesült a halállal, a testi elmúlással). Ez csak indíttatás, szempont.

Elégséges kegyelem

A jó körülmények között könnyen tesszük a jót – ebben is benne van a szabad akaratom? Igen, mert ekkor is tudnám a rosszat tenni, ennek ellenére is. Annyira szabadok vagyunk, hogy szembeszállhatunk az Istennel. Ha jót teszünk és a jótett nem esik nehezünkre, az azért van, mert Isten olyan környezetet teremt számunkra, hogy jól tudunk dönteni. A „passzentes” körülményeket megadhatja. Itt ugyanúgy szabad tettel teszem a jót és ez ugyanúgy érdem.

Isten minden esetben ad elégséges kegyelmet a súlyos bűnök elkerüléséhez. Akkor miért követ el az ember mégis súlyos bűnöket? 3 Fajta segítő kegyelem létezik:

- gratia sufficiens (elégséges kegyelem)
- gratia vere (valóban sufficiens, azaz valóban elégséges kegyelem)
- gratia mere (éppen elégséges kegyelem)

Azért követ el súlyos bűnöket, mert szabad akaratával ellentmond az Istennek.

„Ne vigy minket a kísértésbe” = ne hozzál olyan helyzetbe, hogy elessünk.

Angyalok bukása – ez olyan, mint amikor kiég az égő egy villanással. Isten „együtt dönt” az emberrel. Ő (az Isten) sem tudja quasi előre, hogy mit fog dönteni az ember. Az Isten (saját) Fiát emberi személyiségbe veszi fel, emberré teszi – ezt elhatározta Isten. A főangyal, Lucifer szerette volna, hogy ő legyen olyan, mint az Isten – ezért (bukása után) Ádámot és

Évát is erre kísértette („olyanok lesztek, mint az Isten”). **Az angyal azt akarta, hogy az ő természetét (és ne emberi természetet) vegye fel Isten.** Szillogizmusban gondolkodunk – ha egy számtanpéldában hibát követek el, kijavíthatom. *Az angyal viszont – mivel egyszerre lát mindent – nem tud korrigálni* (kigyullad a villany és rögtön ki is vágódik). Krisztus miatt bukott el tehát az angyal. Gratia creatoris, gratia salvatoris (teremtő és megváltó kegyelem) – minden kegyelem e kettő; az angyalok bukásában Krisztus szerepel és innen a bukott angyalok gyűlölete az ember iránt!

Bűnök

Osztályozás

a / Önmagában rosszak, például: káromkodik, hazudik, paráználkodik. Itt mindig rosszat tesz, de a körülmények enyhíthetik, menthetik, mint például a butasága.

b / Körülmények miatt rossz, például a lopás.

Ha háborúban nincs mit ennem és találok valamit, azt el lehet vennem, mivel az életemet mentem vele és utóbbi fontosabb. *Ha Szűz Mária és a szentek mind a pokolban lennének és én egy hazugsággal ki tudnám őket menteni onnan, nem volna szabad hazudnom akkor sem! De ha azt mondanák: életed feláldozása árán kimentheted őket, azt lehetne.*

Dávid felkenése – Sámuel prófétának lepleznie kellett, hogy felkenni jön a királyt. Hogyan leplezte? Mondták neki: fogj egy kost és áldozd fel. Utána pedig gyere ebédre és ott felkenheted a királyt. Így is lett. Látta mindenki, majd az ebédnél fogta az olajos szarut és felkenete. De mást is csinált, cselezett. Nem hazudott! Hadicserek is vannak. Aki olyan buta, hogy bedől neki! Háborúban valamilyen tónál nappal vonultak a katonák, a hegyről pedig figyelték az ellenségeik. Éjjel pedig visszalopódtak. Aztán a támadáskor az ellenség nem is számított arra, hogy onnan is jönnek, mert csak azt látták, hogy folyton egy irányba vonulnak. Sámuel, Dávid, Izaji.

Bocsánatos és halálos bűn értelmezése, fajtái, példák

Bocsánatos bűn – lassulás, megállók, lassulok, de nem térek le az útról.

Halálos bűn – elhagyom az utat, nem a sínen haladok tovább.

Aki nem törődik a kicsivel, az a nagyot is elköveti. A tolvaj beküldi a fiát a kisablakon – az meg bent kinyitja a riglit a tolvajnak. Előkészítem a talajt, buzgó beeresztés, az ellenállás megszűnik.

A/ Van olyan bocsánatos bűn, amelyből lehet halálos (alább részletezve).

B/ Sok bocsánatos bűnből nem lesz halálos bűn (megszentelő kegyelem csak növekedni, vagy egyszerre elveszni tud, részletekben nem tud kiapadni).

1. **Van olyan bocsánatos bűn, amely az anyag miatt halálos.**

A/ Például valakitől egy összegben ellopok 1000Ft-t.

B/ Például kiterveljük többen, hogy a Krajsovszkytól ellopunk 1000Ft-ot úgy, hogy minden nap ellopok 10Ft-ot. Ha ezek a lopások nem függenek össze, tehát nem tervezem ki előre, hogy naponta meghatározott (kis) összeget ellopok, a bűn nem halálos. Ellenben, ha eltervezem, a napi 10Ft-tal való megkárosítást, akkor ez a szándék miatt halálos.

Anyag miatt halálos: egyszerre nagy összeg, például 1000Ft.

Szándék miatt halálos: ha elhatározom, hogy napi 10Ft-okat lopok 1000Ft-ig.

2. **Elhatározás következtében már halálos a bűn.**

A/ Agyonlövök valakit úgy, hogy azt előre kitervelem. Következmények: 1. Halálos bűnért felelek. 2. A családnak kártérítést kell fizetni (kenyérkereső kiesik például).

B/ Elhatározom, hogy agyonlövök valakit, de nem sikerül megtennem.

Következmények: 1. Az elhatározás a halálos bűn. Tehát attól, hogy nem öltem meg, a halálos bűn még halálos marad a lelkemen az elhatározás miatt. 2. Ebben az esetben (ha nem öltem meg) viszont nincs kártérítés. *A tett bővíti a bűnt (a szándékhoz képest)*. Aki elkárhozik, nem a csábítás, hanem a beleegyezés miatt kárhozik el (Sir 21,27). Egymás üdvösségére és kárhozátára lehetünk.

Gyengeség-hazugság: hirtelen zavarba jövök és ezért hazudok – ezek bocsánatos bűnök.

Lopás – becsapom a főnököt; attól függ, miben. Általában súlyos bűn a lopás abban az esetben, ha egy embertől a napi élelmézésének megfelelő összeget lopok el.

A/ Ellopok 15Ft-ot egy koldustól – ez halálos. De ha ugyanezt egy orvostól lopom el – nem halálos. Itt tehát az döntötte el, hogy kitől loptam.

B/ Ellopok 1500Ft-ot. Bárkitől lopom el, mindig halálos, mivel már nagy az összeg. Itt pedig az döntötte el, hogy mekkora összeget loptam.

Coalescentia (összevonás)

Venia (bocsánatos bűn)

1. *Ex materiae parvitate* (az anyag kisebbsége miatt) – kis lopás, nagy lopás – 1 falat, 1kg hús.
2. Azt hiszi, hogy kis bűn, amit tesz.

Mortale (halálos bűn)

1. *Ex fine gravitate malo* (végső következményéből adódóan súlyos) – ha azt hiszi, hogy súlyos (de nem az) – ezért elkárhozni is lehet, mivel a szubjektív számít, a lelkiismeret.
2. Nagyon gonosz szándék.
3. Könnyen vezethet halálosra – kis bűn megnyitja az utat a nagy bűnnek (ld. tolvaj és fia példája).
4. A pap megy például sörözni; tehát óriási botrány lesz belőle, nagy megbotrányoztatást kelt.
5. A törvény lebecsülése végett követi el valaki a bűnt. Például: a pénteki napot tüntetően nem tartom meg. Megmutatom, hogy az ügy végképp nem érdekel. Egyébként a péntek nem-megtartása nem halálos bűn.

Valaki lop, mindig 10Ft-ot, de nem a súlyosság szándékával, hanem mindig kínálkozik az alkalom. Ez idáig még nem halálos. De ha ráébred arra: ha így folytatom, akkor ez nem lesz jó. Ha ilyenkor igyekszik leszokni, jól cselekszik. De ha ezután sem szokik le, akkor halálos lesz a további lopás. Hasonlóan ahhoz az esethez, amikor eleve el akar lopni 1000Ft-ot, tehát a szándék miatt (hogy annak ellenére sem hagyja abba – az előző esetben – hogy rájött: ennek nem lesz jó vége).

Valaki elhatározza: én minden létező bocsánatos bűnt el akarok követni. Ez nem súlyos bűn a szándék miatt. Tehát a szándéktól függ.

Materia per intentionem (szándék általi tett) et materia per conspiracyonem (összedolgozással, együttműködéssel történő tett)

Materia per intentionem – szándéktól függ.

Materia per conspiracyonem – többen lopnak. Közösén visznek el 50 ezer Forintot, osztoznak rajta. Így fejenként nem jut nagy összeg (kicsi a materia, vagyis az ellopott anyag, a pénz fejenként); egyik les, a másik fosztogat. Kicsi a materia, de nagy a szándék. Mivel szándékban egyek, súlyos a bűn. Ha a szándék egy, egynek számítanak a tagok.

Tempus longum (hosszú idő) – nem adódik össze a sok apránként való lopás, ha túl hosszú a közben eltelt idő. Egy év az az idő, ami tempus longumnak számít körülbelül.

Akár akarom, akár nem, apránként lopok olyan összeget, ami súlyos bűn volna, ha együtt lopnám el – nem szabad.

Bolti lopás más – ott egy adott szervezetet károsítok nem az államot közvetlenül (ha az állam igazságtalan, a boltban kompenzálom).

Kis anyag lopása:

A/ Ez a szokás elismert – akkor folytatható, ha nem túl nagy az összeg.

B/ A kliensek nem tekintik komoly dolognak.

Más mértékkel mérnek a vételnél és mással az adásnál – mikor szabad;

A/ Ha csak áremelés útján tudnám behozni a veszteségemet (kereskedő).

B/ Családfenntartás nélkülözhetetlen eszköze ez.

C/ Az árut nem veszik, nem fogy.

Lopás – valakitől kis értéket veszek el, de neki az drága emlék. Például ismerősöm cserkészruhában lefényképezve. Számára ez kedves emlék. Súlyos lesz ez a lopás, vagy nem – a lopás szempontjából (a tárgy miatt) nem, de a szeretet ellen igen! Contra caritatem, non autem contra iustitiam – a szeretet ellen, nem pedig a méltányosság (igazság) ellen vétett súlyosan! Kis érték huncutságból való elvétele így súlyossá válik.

Gyümölcslopás – egyet lopok-e a fáról, vagy egy egész hátizsákkal (kis-, illetve nagy bűn).

Enyhítő körülmények a fenti esetben:

A/ Tulajdonos tudja

B/ Szükségem van rá.

Ingyenjegy vétel – akkor lehet, ha meg volnék szorulva. E nélkül alig mehetnék haza a katonaságtól, most itt az alkalom. Ekkor jogos, egyébként nem.

Occulte recompensatio (titkos kártalanítás)

Például a cselédlány – önhibáján kívül – takarítás közben eltörte a vázát és ezt levonják a fizetéséből, akkor ő ezt az összeget jogosan visszalophatja, mivel igazságtalanul vonták le tőle. Valaki gyónja – én egész életemben lopok, mert az államosításnál elvették a házamat. Én így, hogy egész életemen át lopok, sem tudom visszalopni a háznak az értékét. Erre semmit sem szólok, meg se hallottam. *De nem erősítem meg.* Ha kérdez, akkor általános elvekkkel felelek. Ne lopj. Egy valaki a bélyegeket teszi újrafelhasználhatóvá – ezzel kártalanít (részben).

Áldozhat-e valaki súlyos (halálos) bűnben – tökéletes bánata legyen és mielőbb gyónja meg. Az nem elégséges ok, hogy nem volt időm gyónni. Előtte vétkeztem, utána rögtön áldoznom kell: de nem köteles megszégyenítenie magát (=áldozhat az alábbi esetekben).

A/ Tökéletes a bánata és már beállt a sorba;

B/ Már bent áll a sorban és akkor eszébe jut valami bűne;

C/ Elsőáldozás alkalmával valami eszébe jut;

D/ Amikor hivatalos áldozás van, például az Egyházközség képviselőtestülete áldozik együtt. Az egyházközségi elnök nagyot káromkodott útközben – lelki megszégyenülés lenne, ha nem állna be és előtte már nem tud gyónni;

E/ A pap nem mondhatja azt, hogy nem tudok misézni, mert vétkeztem.

De ezek után *rögtön* gyónni, mihelyt lehet!

Gyónjak-e, ha nem tudom, hogy van-e halálos (súlyos) bűnöm

A/ Ha aggályos lelkületű az illető, akkor menjen nyugodtan gyónni.

B/ Ha nem aggályos lelkű, akkor megkérdezném: megesküdnél rá, hogy nincs halálos bűnöd?

Értelmi belátás hiánya, akarat hiánya, nem odafigyelés – ezek mentő körülmények. Éppen erről a témáról tartottam elmékedést, prédikáltam – ez a tanulmány az én nevem alatt nem jelenhetett meg (eltulajdonították a témáját). Valaki viszont a saját nevének kiadta az elmékedésemet, aztán eljött hozzám; azért a tiszteletdíjat nekem adta át és hozzáfűzte: belejavítottam, hiszen úgyse a te neved alatt jelent meg.

Bocsánatos és halálos bűn fokozatai

Halálos bűn: kiöli a megszentelő kegyelmet. Többszöri halálos bűn – ott már az elsővel kiölte a megszentelő kegyelmet, a többitől a változás: még feketébb lesz.

A/ Igyekszik valaki, de nem sikerül neki, halálos bűnbe kerül, meghal – elkárhozik-e? Aki iparkodik itt-ott helytállni, annál Isten **kivárja**, nem sújt le rá azonnal. Ez a típus tehát a nem megrögzött bűnös.

B/ Aki viszont állandóan vétkezik, issza a bűnt, mint a vizet – arra mi vár? Isten irgalmas és előre látja, hogy ez **el fog kárhozni**. A kárhozatban is **vannak fokozatok**, mégpedig az érzéki szenvedésben. (Sok esetben a *pokol* és *kárhozat* fogalmak egymást helyettesítve fordulnak elő.) Ez az egyén egyszer rászánta magát a gyónásra, áldozásra, de utána ismét halálos bűnt követett el. Isten ebben a pillanatban szólítja el és elkárhozik az illető, de az érzéki szenvedése nem akkora, mint amekkora abban az esetben lett volna, ha Isten a gyónás előtt szólítja el. Ugyanis a gyónás az addig elkövetett összes bűnét törölte. Még így is dolgozik az Isten irgalma. Tehát az Isten azt is figyelembe vette, hogy a „legkedvezőbb” állapotban szólítsa el. Így kisebb lesz a pokolbeli szenvedése. **Isten a gonoszakat bűneiken alul bünteti, a szenteket pedig érdemeiken felül jutalmazza. Ezért irgalmas (mivel alul büntet, illetve felül jutalmaz) és ugyanezért igazságos is (mivel egyáltalán jutalmaz, illetve büntet).** Ld. még Zsolt 103(102),8. Ezzel kapcsolatban felmerül egy *kérdés*: az utóbbi esetben miért nem rögtön a gyónás után szólította el az Isten az illetőt? *Felelet*: az óriási irgalom, ha ez a gyónás után történik. Nem tudjuk. Talán annyit nem tett meg, hogy ezt a lökést megkapja – az Isten várt, várt, várt.

Gyengeség és malícia

Gyengeségből elkövetett bűn – például, rossz társaságba keveredik, leitatják és rászedik valami huncutságra, lopásra. Itt mentőkötelet ad az Isten (persze, ha nem azért ivott, hogy erre aztán hivatkozhasson, vagy tudta jól előre, hogy nála mit okoz az ital).

Malícia (malus: rossz) – például a tudatos, szándékos házasságtörés. Ki van terelve, mikor megy el a férj, rendszeresen akkor jön a partner, tervszerűen, hosszú ideig is eltart.

Mi a mentő körülmény, ha nem szándékosan keresi valaki a bűnalkalmat – ugyanaz, mint abban az esetben, amikor például valakit fegyverrel kényszerítenek hazugságra. A szabad akaratát itt korlátozott. Az biztos, hogy hiba (objektíve mindig halálos bűn az, ami az lehet), de szubjektíven nem biztos, hogy súlyos.

Szenvedély, akaratbénítás (pl. fegyverrel), tudatosság hiánya, hirtelen harag – mind mentő körülmény.

Objektíve a bűn mindig halálos (a súlyos bűn). Szubjektíven azonban nem mindig. Például valakit felingerelnek – fogom ezt a gyertyatartót és úgy fejbe verem, hogy belehal. Fejszével megvágom.

Részegséggel kapcsolatban: A/ A berúgás: bűn. Amit viszont részegség alatt követek el, arra mentő körülmény a részegség. Ez érdekes! B/ Ha azonban tudja azt, hogy a berúgás alatt mit tudna elkövetni (pl. rablás, szexuális gátlástalanság) és ennek ellenére annyit iszik: akkor mindkettőért felelős (tehát a berúgás bűnéért *is* és az alatta elkövetett tettekért *is*). **Az ivás tehát lehet mentő körülmény, kivéve akkor, ha: 1. Tudta az illető, hogyha iszik, ez lesz a vége. 2 Szándékosan ezért ivott.**

Rálövök valakire, az pedig elugrik – én meglövöm a mögötte állót. Ez akkor nem bűn, ha én azt hiszem, hogy csak egy ember van ott (és én joggal lövök oda). Ha nem tudom, hogy van-e mögötte valaki, és lövök, akkor már ezért a másodikért is felelek.

Bokorba belelövök és egy embert találok el. A/ Ha én úgy tudtam, láttam, hogy ott egy nyúl van, akkor nem felelek ezért. B/ Ha viszont nem tudom (=bizonytalan vagyok), hogy nyúl van-e ott, vagy más (például ember), akkor már felelős vagyok a lelövéséért.

Vannak, akik imádkoznak azért, hogy sikerüljön az öngyilkosság – beszámíthatóság, tudatosság hiánya lép fel ezeknél.

Szeretet fajtái

Amor concupiscentiae: azért szeretem, mert nekem jó az, hogyha szeretem. *Do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias* – adok, hogy adjál, adok, hogy tegyél, teszek, hogy adj, teszem, hogy te is tedd. Ez a kereskedői szellem.

Amor complacentiae: azért szeretem, mert szép és jó, a jóságot szeretem benne. Ez utóbbi a több. Istent tehát két indokkal lehet *engesztelni*. (Schütz Antal: Dogmatika I/ 191-192.)

Bűnbánat fajtái

Contritio (szeretetbánat) és attritio (félelembánat, vagy félbánat)

Contritio – valamely isteni tulajdonsághoz kötöm a bánatot, például szeretet, igazságosság, tökéletesség, mármint *Isten* szeretete, *Isten* igazságossága, *Isten* tökéletessége. Isten iránti (=tulajdonsága iránti) szeretetből történő bánat, szeretetbánat, tökéletes bánat.

Attritio – csak a pokoltól való félelemből bánom, vagy más félelemből (ld. később). Csupán a következményektől tartva bánja bűneit, félelembánat, kevésbé tökéletes bánat.

A bánatnak két motívuma van: A/ a bűn elítélése (deprescatio peccati, negatív forma) és B/ az Istenhez fordulás (pozitív forma).

Félelembánat – elfordul a bűntől, de nem fordul az Istenhez. *Szeretetbánat* – elfordul a bűntől és odafordul az Istenhez. Analógiák: *bocsánatos bűn* – odafordult (bűnös módon) a teremtményekhez, de nem fordult el Istentől (lassulok, megállok, de nem térek le az útról). *Halálos bűn* – bűnös módon odafordult a teremtményekhez és Istentől is elfordult (letérek az útról).

Ha valaki elveszítette a megszentelő kegyelmet és nincs módja gyónni, de a szeretetbánatot felindítja: üdvözülni. Ha csak félelembánatot: elkárhozik. Tehát: más a motívum. Ha csak félelembánat van, az elég a szentgyónáshoz. Ha azonban kizárja a tökéletes bánatot: az bűn. Ha nem zárja ki, de nincs tökéletes bánat, attól a szentgyónás még érvényes. A szentség egész bánatot (tökéletes bánatot) csinál belőle. **A szentség tehát pótolja a tökéletes bánatot abban az esetben, ha az nincs meg ugyan, de az illető nem is zárta ki.** Ha kizárta, az bűn, a gyónása érvénytelen. Szent Tamás mondja: habitatis gratia = kegyes szokás. Mindig az a bánat érvényesül, amelyet az illető többször gyakorolt. Ha az illető alapállása a jobbik, a bánata is a jobbik lesz; és viszont ez fordítva is igaz: ha a kevésbé jobbik az alapállása, a bánata se a jobbik lesz. Ha azt látom, hogy többször vagyok a patakknak ezen az oldalán, akkor valószínű, hogy kevés alkalommal voltam a túloldalon.

Bűnök jóvátétele

Engesztelés – mindig a más bűnéért történő jóvátétel.

Vezeklés – mindig a magam bűneiért történő jóvátétel.

A két fogalom gyakran keveredik (például Margit imái vezekelve szállnak). Azt nem mondom, hogy leengeszteltem, csak azt, hogy levezekeltem. Más a motívum, az indíték a kettőnél. De minden jócselekedetnek van engesztelő értéke is (vezeklő érték is magam számára). Olyan próbák elé kerülök, amelyhez a természetes képesség már kevés. Amely bűnt nem bán meg valaki, azt az Isten se tudja megbocsátani. Bánat, elégtétel, erősfogadás. Ideig tartó büntetés marad, levezekelheti. Elégtétel kevés.

Bűnök büntetése

Büntetések: bocsánatos bűn – poena damni (purgatórium), halálos bűn – poena damni + poena sensuus (kárhozat + pokol). Áteredő bűnben született gyermek: el van fordítva (tehát nem szabadakaratóból) az Istentől. **Gyerekkeresztséggel visszafordítom; visszafordíthatom, mivel az is, ez is akarátán kívül történt, illetve történik.**

Félelembánat – a bűntől elfordulok ugyan, de az Isten kezét nyújtja és én nem fogadom el.

Szeretetbánatban hidat verek az Isten felé. Félbánat (attritio) + szentgyónás (vagy adott esetben a betegek kenete) segít, üdvözülhet. **Félbánat + szentség = tökéletes bánat.** Tökéletes bánat + szentség: több érdem, több büntetés-elengedés (sok bűne bocsátatott meg, mert nagyon szeretett = sok büntetését engedtem el; hasonlóan a jobb latorhoz).

Ateista is üdvözülhet – Karl Rahner tétele: a viláért nem hazudik, nem tisztátalan, amiből az következik, hogy elismer önmaga felett erkölcsi hatalmat, amely nagyobb nála. Az önérdéknél ezt a hatalmat nagyobbak tartja. Inkognitó (tehát jóhiszemű tévedés, amely adódhat például egy kegyetlen istenképből) üdvözülhet, ha az abszolút erkölcsi normát elismeri lelkiismeretileg. Isten nyújtja a kezét, ő elfogadja, tökéletes bánata van. Nem fogadja el, nem ver hidat, tökéletlen (fél) bánat. **Félbánat fajtái**: A/ a bűn utálatossága miatt; B/ Isten ideig tartó (purgatórium) és/vagy örök büntetésétől (pokol) való félelme; C/ földi büntetésétől való félelem; D/ megöltem valakit – vaksággal sújt az Isten (ezért bánja); E/ káromkodtam és Isten megbénítja a nyelvemet (ezért bánom). Ezek nem elégségesek önmagukban az üdvösséghez, mivel a motívum nem megy az Istenig.

Valaki szeretetbánatot tart és mellette fél a pokoltól, a másik pedig szeretetbánatot tart, de nem fél a büntetésétől – a két bánat ettől még egyenértékű. Szent Ignác írja: nem félek a pokoltól, bűneimet csak azért bánom, mert jó vagy, Istenem. A pokoltól való félelem nem elég, szeretetbánat kell. Vágykeresztség – aki csak vágyódik, de nem bánja meg a bűnét, kevés. Ha Istent szeretem, megteszem, amit Isten parancsol, akkor van vágykeresztség (tehát ez nem csak a keresztség utáni vágyódás, hanem minden krisztusi utáni vágyódás is, amelyben értelemszerűen benne van a keresztség szentsége iránti vágy is).

Az embert 3 féle dolog csábítja bűnre: A/ a sátán, B/ a természete, C/ és az emberek. A természetes képesség nem elegendő önmagában a győzelemre. Kell gyógyszer is erősítőnek: a bűn elleni gyógyszer a hét szentség. Nevelésnek elsőrendű szerepe van, a példa láttán. Gyerekeket hallottam: teljesen úgy beszél, viselkedik, mint a szülei. Szinte utánozza a szülőket. Ha a családban a nyugodtságot látja, hogy a szülők szépen szólnak egymáshoz – eltanulja. Nem ráerőltetni a jót, hanem példával megláttatni, hogy *érdemes* jónak lenni! Gyógyszerrel küzdünk a betegség ellen, igénybe vesszük – ez a 7 szentség. Gyónás: fürdik a lélek.

A szenvedés problémája, értelme

Aki nincs velem, ellenem van – mondja Jézus. Tehát nincs harmadik középút. Valakinek jó a természetes alapja (jólelkű) – erre nem ráakódik a természet feletti, hanem ezt felemeli.

Az Isten mindenkinek ad elég erőt is a próbához, csak nem mindenkinek fogékony rá a lelke. Aki nem bírja a próbát, az meg se kapja, azt Isten nem állítja próba elé. Molnár hallja, ha nem megy a malom. Amíg megy a malom, a molnár alszik, he leáll, felébred. Vagy a varrónő hallgatja a rádiót, megszokja, oda se figyel rá, csak ha már nem szól. Így lehet hozzászokni jóhoz is, rosszhoz is. Az Isten a legnagyobb jót akarja velem – ez biztos. Ezért engedi meg a számomra elviselhető szenvedést. **Ha olyat is megengedne, amit nem tudok elviselni, akkor volna gonosz.** Ha rám mér, azt akarja, hogy másoknak is jusson a szenvedésem érdeméből. *Indítást adhat a jóra*, ha nem is fékezi meg teljesen a rosszat – akárcsak a mai zarándoklat (Esztergomban!). Isten a túlvilágon már nem akar büntetni engem, ezért itt enged meg nehézségeket. Aki meg hajthatatlan, azt itt elhalmozza, mert a túlvilágon úgysem tudja jutalmazni. Szenteket érdemeiken felül jutalmazza, gonoszokat gonoszságukon alul bünteti. Pont a jó alaptermészet a jó, mivel egy jó gyümölcsfa is jó. Érdemes tovább nemesíteni a fát, tovább növelni magamban a jót. *Ha viszont jót teszek, azt nem csak természetes, hanem természetfeletti lehetőségekkel is elő kell segítenem, megállni nem szabad!* Egy fohással is lehet üdvözülni. Apostolkodás: nem kioktatóan, önmaga lássa be a jó cél értékét, az érte vállalt nehézségek értelmét. A szenvedés volna a legnagyobb igazságtalanság. Ha kapok (szenvedést) – Isten mondta – Fiamhoz teszem hasonlóvá (a keresztyént). **Ezzel a szenvedés problémája nem oldódik meg továbbra sem, de értelmet kap!** Őket odaát csak jutalmazni akarja, ezeket pedig csak itt tudja jutalmazni, mivel az összes figyelmeztetés falra hányt borsó volt.

Bűn és bűnbánat az Ó-, illetve az Újszövetségben

A szabadkőművesség nyíltan hirdeti az erkölcstelenséget. *Nem én* mondom meg, hogy mi a bűn! Emberileg jól élnek – de van egy érvényes házassága. Aki mást vesz el, házasságtörést követ el. **Istennek joga van parancsolni. Nem a szubjektív jó a jó mindig.** A 3. parancs kivételével természet törvény mind. De a 3. parancs csak a módban kivétel. Kivétel, de csak a módban; ugyanis, ha tudná, hogy melyik az Úr napja, ha tudná, hogy van ilyen, akkor megtartaná. Tehát egyébként ez se kivétel. Ne lopj: ha az életem múlik rajta, elvehetem, az nem lopás, mivel az életem előbbre való a vagyonnál – létfenntartáshoz lop és nem azért, mert nem akar dolgozni. Bűn az, ha valaki nem dolgozik. Nem akar dolgozni. Ha nem volna szabadakarat, nem volna érdem sem. Áldozat sem kellene. Ringelspiel lenne – a végén mindenki üdvözülne. Sok fiatalnak az ima nem is hiányzik – nem az, hogy ilyeneken gondolkodjanak! Ez az úgynevezett spekulatív teológia, alapszemináriumon nem is tanítjuk.

Maria Valtorta magánrevelációi – 4 állapot: mennyország, tisztító tűz, pokol és a limbusok (2). Szentgyónás – bölcs az Isten! Isten szentségi rangra emelte. Miért – ha valaki csak azért bánja a bűnét, mert fél a pokoltól (attritio) és így hal meg, nem üdvözül. Ha meggyónja, akkor a szentség erejénél fogva a fél-bánatból teljes bánatot (contritio) csinál. Ezért kell a szentség! Isten átnyúl a szentségen keresztül. Nem lehet mindig újra keresztelni. A keresztség is szentség. Ha a bánata szeretetbánat, akkor a gyóntatószékbe már büntelenül megy be, mivel a tökéletes bánat – nem csak halálveszélyben – törli a bűnöket és az érte járó örök büntetést. A bocsánatos bűnöket nem kell meggyónni. Nem elég a magánbánat – bánom és kész. Hol a garancia a megbocsátásról? Jézus parancsba adta, Húsvét vasárnap este. A szeretetbánattal viszont ezért kell elmenni gyónni, mert a gyónás isteni parancs. Ha valakinek nincs súlyos bűne, nem köteles ezért évente gyónni. Elmehet áldozni, ha nincs súlyos bűne. De ha nem megy el gyónni, akkor ezzel követ el súlyos bűnt, mivel a gyónás egyházi parancs (is). Esküvő előtt a menyasszonynak eszébe jut: elfelejtettem gyónni! Nem fordulhat vissza, bolond ez – néznék. De utána köteles mielőbb meggyónni és előtte megbánni a bűnt.

Az Ószövetségből nehezebben lehetett üdvözülni, mivel onnan fél-bánattal nem ment. Innen már megy: fél-bánat + szentgyónás = egész bánat. Ha a félelem megmarad (a szeretetbánat mellett), nem számít.

A szentgyónás

Bűnbánat és erősfogadás

Mindig, éveken át ugyanazokat a bűnöket gyónom, már az erős fogadásnál **tudom**, hogy azokat újra el fogom követni. Jó-e a gyónásom? **A lehetetlent is lehet akarni.** Ez olyan, mint például egy érvényesen megkötött és elhált házasságból a férfi ki akarna lépni – „kilép” és egy másik nőnek „örök hűséget” fogad. Ez lehetetlen, de mégis akarja. A lehetetlenség a szentgyónási fogadáskor: nem követek el bűnt többé (pontosabban nem is ezt fogadja meg, hanem azt, hogy a bűnt és a bűnre vezető alkalmat kerüli). Olyan ez, mint a korcsolyázás, talán ez a legjobb példa. Rámegy a jégre, de előbb-utóbb elvágódik. Nem akar elesni, de mégis elesik. Ezek a bukások: a félszándékos bűnök, gyengeségből fakadnak. Félszándékos bűnök: ülök a kormánykeréknél, de el-el szundítok. Vagy például valaki iszákos és megfogadja, hogy nem iszom. Aztán mégiscsak jön valaki, itallal kínálja, a felesége is mondja: csak most igyál, egyszer. Már megint itt ez a csirkefogó sógor és itallal kínál – iszik. Vagy olyan ez, mint amikor én egy szöveget írok. Szépen írok – illetve csúnyán írok – nagyon figyelek, de mégis néhány sajtóhiba belekerül – akaratlanul. Egyenként mind elkerülhető lett volna: ez a vesszőhiba, ez az ékezet, de összességében kikerülhetetlen. Idegrendszeri gyengeség is enyhítő, mentő körülmény lehet, nem bír ellenállni. Odáig nem szabad eljutni: bűnt és bűnalkalmat kerülöm. Ittas állapotban tesz valamit: az enyhítő, de ha azért ivott, hogy erre hivatkozhasson, vagy tudta, hogy ilyen állapotban mit fog elkövetni, akkor *azért* felel, hogy beivott.

Ld. még Bolberitz Pál: Minek gyónjak? *„Ne feledjük – a bűnbánat szentsége kegyelmet közvetít! Ez azt jelenti, hogy Isten életében részesedünk általa. Ha olykor úgy is tűnik, hogy látszólag semmit sem haladtunk előre a lelki életben, az objektív helyzet mégiscsak más: növekedett bennünk az Isten iránti szeretet, erősödött a hit, elmélyült az alázat és gyakoroltuk a bűnbánat erényét. Azt már csak a halálunk után fogjuk megtudni, hova is jutottunk volna a lelki életben látszólag hatástalan, „mindig ugyanazt gyónó” szentgyónások nélkül.”*

A feloldozás

Mi szükséges a feloldozáshoz? **A morális egység.** Mi a szerepe a távolságnak? Telefonon át szabad-e feloldozást adni? Valaki nagyon rosszul van, felhívja a papot, mire a pap kimenne, már meghalna az illető. Az Egyházi Tanítóhivatal felelete: nihil respondentum est – nincs még állásfoglalás. Mindig az Egyház szándéka szerint kell feloldozni. Presentia (jelenlét, közelség) kell. Egy fogoly a kivégzőudvarról felnéz a papra, a pap pedig feloldozza. Valaki a pápai misét hallgatja és két kilométerre áll a pápától – érvényes-e? Vagy: valaki két kilométerre áll a pápától, de egy másik ember öt kilométerre van fenn egy hegyen és rádióon hallgatja a misét, távcsővel pedig nézi és így többet lát, mint az, aki két kilométerre van. Érvényes-e a miséjük? Ostrom alatt történt: fel lehetett oldozni az óvóhelyen levőket kintről is; vagy katonákat, akik támadásra indultak. Két kilométeres sor állt, de a pappal morális egységben voltak, tehát feloldozták őket. Látom azt a TV-ben, hogy Ausztriában egy autóversenyző kocsija kigyullad. Ég az illető, innen feloldozhatom-e, 200 kilométerről? **Igen. Pápa Urbi et Orbi áldása televízió útján is érvényes!** A Ferenc József hídon (ma Szabadság híd) a Sziklakápolna előtt szerelmespárok ugráltak a Dunába. Mindig ott volt egy

motorcsónak, később aztán szögeket tettek fel. Én is feloldoztam egy ilyet, láttam beugrani. Országúti karambolnál elmegy a pap autóval, feloldozhatja; vagy buszból is.

Az elégtétel

Miatyánkot, Üdvözlégy Máriát általában nem adok, kivéve ha: A/ végigkérdem, hogy milyen imát tud. Úrangyalát – nem. Hiszekegyet – nem. Miatyánkot – igen. Üdvözlégyet – igen. Ekkor csak ezt adhatom. B/ Ha úgy adom fel: két szülődért két Miatyánkot, hány testvéred van – három. Akkor értük három Üdvözlégyet. Tehát mindig valakihez kötöm.

Magyarázat: az emberek általában elhadarják ezt az imát, oda se figyelnek, habár a Miatyánk a legszentebb imádság, az Üdvözlégy Mária szintén. Egy betegnek feladom: Jézusom, Szent Szívednek ajánlom magamat. Ezt mondja öt napon át, naponta ötször – ha kihagyja, másnap pótolhatja. Egy abortuszt végzőnek: 9 hónapig végezzen első-pénteket. Hiszen egy embert ölt meg! Súlyos bűn, fel kell hívni rá a figyelmet. Végezzen el 9 Rózsafüzért. Segítsen egy szegény családot (egész életén át).

Az Egyház közös lelki kincstára

Ha valaki előre kijelölt szándék nélkül mondja a szentmisét, az nem vész el, ide kerül. De újra kezdheti (illetve kell kezdenie) a kijelölt szándéokra. Például előbb elmondhatja a misét egy könyv ellenértékeként, mint ahogyan megküldenék a felvett szándékot (ad intentionem dantis – az adakozó szándékára). A külföldön felvett stipendiumból (illeték) vesznek neki könyvet (a misét ott nem mondják el) és ezért a stipendiumot idehaza kell befizetnie, azaz az ott felvett misét neki kell elmondatnia. Ha van egy gazdag ember, aki ezer misét mondhat magáért, nem biztos, hogy halála után az egész az övé (az ő javára megy), de minden miséből részesedik a földi érdemei szerint. A többi a kincstárba jut. Mindenki az *irgalmassága* szerint részesedik ezekből az érdemeiből, kegyelmekből.

A bűcsúkról általában

Amit magunknak tehetünk, azt mind tehetjük a szenvedő lelkekért is. Bűcsút csak magunkért és a szenvedő lelkekért ajánlhatunk fel, halottak napjának nyolcadán pedig csak a megholtak kaphatják. A világ végén megszűnik a tisztítóűz, csak menny és pokol lesz. Sem csak a mi tetteink, sem pusztán csak a kegyelem nem tud célt érni, hanem mindig a kettő együtt.

Sok bűne bocsáttatott meg (Mária Magdolnának), mert nagyon szeret. És aki kevésbé szeret, annak nem bocsáttatják meg minden bűne? Felelet: ez a *büntetésre* vonatkozik. A vértanú rögtön üdvözü. A szeretetbánat (contritio) mértékétől függően engedi el Isten a büntetést. Valaki például a gyónásban Isten iránti szeretetből bánja bűnét – ennek sok büntetése engedtetik el, de aki inkább félelembánattal bánja (nem csak a gyónásban), annak kevesebb.

Magánkinyilatkoztatásból tudjuk, hogy (állítólag) Luther és Pilátus a világ végéig marad a tisztítóűzben. Rövidíteni és enyhíteni lehet a szenvedésüket. Pilátus egy hajszálnyit elkapott az Isten kegyelméből, Luther szétszaggatta az Egyházat, nem belülről hozta rendbe, mint ahogyan az akkori szentek tették.

A teljes bűcsú

Egy lélek kiszabadul a tisztítóűzből, vagy az addig elkövetett bűnök büntetéseit lerója (az, aki magáért ajánlotta fel a teljes bűcsút). Így a teljes bűcsút sokan kaphatják a purgatóriumban (egyed csak egyvalaki). Aki legmélyebben van bent, az a leghálásabb. A

teljes bűcsű lehet 1 nap, vagy 10 év. *Az Isten mindig annak juttatja, aki a földön a legirgalmasabb volt.* Ha valaki irgalmas volt a földön, az Isten úgy irgalmaz neki, hogy többet juttat. Minden szentmisében élőkről, holtakról megemlékeznek. Ha például egy gazdag ember 1000 misét mondat magáért, de nem volt olyan irgalmas, és van egy szegény, aki 2 misét kap, de irgalmas volt, az többet kaphat a 2-ből, mint a gazdag az 1000-ból. Ezért (ti. hogy valaki szegény rokonságot hagy maga után, akik nem tudnak sok misét mondatni) senki sem húzhatja a rövidebbet. Az Isten igazságos. Ez olyan, mint amikor a katonasághoz csomag érkezik: ha a címzett nem jól viselkedett, felét odaadják, a többit pedig elosztják.

300 napi bűcsű = a hitvalló közbenjárására ennyi nap vezeklést engedtek el. 300 napi bűcsű, 200 napi: *Laudetur Jesus Christus. Az Egyház ezekkel ennyi napi nyilvános vezeklésnek megfelelő büntetést enged el* – de ez nem a tisztítóűzben csökken ennyivel! *Duratio* (aevum): purgatórium, angyal, ember: egy irányban van. *Tempus*: numerus motus, a mozgás száma. *Aeternitas*: Isten van, örökkévalóság (ld. még: A végső dolgok – a tisztítóhely). Ezzel óriási könnyítést adott, de a hívek nem értették és ezt megszüntették (adott napi bűcsűt). Régen ennyit kellett *nyilvánosan* vezekelni – ha elmondja, ennyit *itt a földön* letörleszt.

Kánoni feloldozás

A/ Bűnök alól: csak Isten és helyettesei (pap, püspök) adhatnak feloldozást.

B/ Cenzúra alól: diakónus is adhat, mivel a cenzúra egyházi büntetés. Például miséről, misézésről letiltják, majd felmentik, vagy állásfosztás történik, majd ez alól kap valaki felmentést. Az ilyen felmentéseket diakónus is tolmácsolhatja. Ezek jogi dolgok.

Titokfegyelem szentségeknél

Nem volt mindenki beavatva minden részletébe, például a katekumeneket kiküldték. Liturgia verbi-n ott voltak, de volt egy elküldés offertorium előtt. Fokozatosan vezették be a hittanulókat. De a tanításban nem maradtak el a hittanulók, azt végighallgatták. Egy részen túl viszont már mindenkinek titok: íme, hitünk szent titka. Ez mindenki számára megmarad titoknak.

8. Az Oltáriszentség

Átlényegülés (transzszubsztanciáció), szentáldozás

Az átlényegülés fogalma

Ha a színek maradnak, mi változik? A lényeg változik. Mi a kenyér lényege? Amitől a kenyér kenyér. De mitől az? Nem tudjuk. Jézus nem dimenzióban, hanem lényeg szerint közeledik a kenyérhez. Ő lényegi céllal jön, nem pedig azzal a céllal, hogy dimenzióiban legyen jelen a színek alatt. Éppen ezért, a dimenziói is ott vannak, de nincs kiterjedése, mivel Ő lényegével van ott a kenyér színei alatt. Két táská: dimenzióiban találkozunk. Jézusnak nincs kiterjedése, mivel nem a dimenziókban való jelenlét céljával, hanem a lényegével való jelenléte céljából jön. Nem szorítja ki a kenyér lényegét, mert az egyszerű, egymást követő eseménysor lenne. Cserélődik a kenyér lényege, Jézus lesz belőle. Két lényeg cserélődik a külső színek alatt: a kenyér lényege változik át Jézus lényegévé. Ez titok. Most ott nem összezsugorodva van Jézus és nem kerek alakban, hanem lényege szerint. Nem kérdeztük soha, mitől kenyér a kenyér. A corpus (=átváltoztatott kenyér) ugyanúgy romlik meg, mint a kenyér. Aquinói Szent Tamás filozófiája ez. Transzszubsztanciáció (a lényeg megváltozása): a kenyér és a bor szubsztanciájának (lényegének) átváltozása Jézus Krisztus testének és vérének szubsztanciájává, ami a szentmiseáldozatban elvégzett konzekráció (átváltoztatás) következtében Isten hatalma által megy végbe; ennek az átváltoztatásnak az eredményeképp jelenvalóvá válik Jézus Krisztus teste és vére, miközben megmarad a kenyér és a bor érzéki jelenség-valósága (species). A szubsztancia azt jelenti, ami az átnyújtott eledelt valamilyen abszolút és végérvényes lét- és jelentés-összefüggésben kenyérré teszi, vagy már nem kenyérré, hanem Jézus Krisztus testévé. A species pedig az, ami hozzáférhető a profán, emberi tapasztalás számára (a kenyér és a bor színe, íze, formája). Az átváltoztatás után a bornak és a kenyérnek csak az akcidentái (járulékok, species) maradnak meg, nem pedig a szubsztanciájuk.

Ld. még: Teológiai Kiszótár / 690., Schütz A.: Katolikus Hittan / 82.

Almabor többször is volt a Bazilikában – Csernoch észrevette, hogy pálinka – titokban lehet még egyszer konzekrálni. Nem kell az egész misét elmondani újra. A pápának jelenteni kell. A pápának 5 szándéka van, egyik közülük érvénytelen misékre a kegyelem. A halottak napi 3 mise közül egy saját szándékra, egy az elhunytakért, egy pedig a pápa szándékára megy mindig. Ebből kapnak kegyelmeket.

Az Oltáriszentségben Jézusnak főleg embersége jelenik meg

Istensége is ott van. Nem hangsúlyozza, de nem is tagadja. Az Eucharisztia étel, emberi vonalon. Az Eucharisziát régen nem őrizték. Kálvin mondja: csak az ereje van ott Krisztusnak az Oltáriszentségben; Luther meg azt mondja: csak a vétel pillanatában van jelen Jézus, utána nem. Ennyiben utóbbiak közelebb állnak hozzánk.

„Egy szellemes festő lefestette az utolsó vacsora jelenetét: Jézus, amint a kenyeret s bort nyújtja tanítványainak, s a kép alá a következő mondatokat írta: egyik oldalon ez áll – „Luther: Ez alatt van az ő teste. Kálvin: Ez úgy hat, mint az ő teste. Zwingli: Ez jelképezi az ő testét.” A másik oldalon e szó állt: „Jézus Krisztus: **Ez az én testem.**” Alatta: „Kinek higgyünk ezek közül?” Aligha lehetne rövidebben és kifejezőbben érzékeltetni és egyben összefoglalni a katolikus és katolikus-ellenes állásfoglalást az Oltáriszentség körül. Nem

lehet vitás, ki érdemel több hitelt, melyik a helyes eligazodás.” (Bangha Béla: Az oltár titka, 71. o.)

A szavak erejénél fogva a kenyérben csak Krisztus teste, a borban – a szavak erejénél fogva – csak Krisztus vére van jelen. Élő Krisztus van jelen a természetes konnektió lévén, mivel Krisztus él. Ha él, személye is jelen van a színek alatt. Mivel Krisztus isteni személy, Isten is, ennek lévén ott a teljes Szentháromság, áttétesen. Tehát: a test és a vér élő emberé, személyé, aki Isten is. Így ott az élő személy, így a Szentháromság.

Aquinói Szent Tamás mondja: az utolsó vacsorán Krisztus adta önmagát. *Ha Péter Nagyszombaton misézett volna, akkor a kenyérben Krisztusnak csak a teste, a borban pedig csak a vére lett volna jelen, mivel a teste és a vére külön volt (kiomlott a vére).* Az istenség nem hagyta el Krisztust. Krisztus személye Mária révén emberi természet, Isten révén istensége. Jézus halálakor a test és a lélek vált el egymástól. De az istenség nem vesztette el az embert, azok együtt maradtak, csak az emberség ment szét (azaz, a lélek vált el a testtől).

Forma dat esse rhei

Forma dat esse rhei – a forma adja a dolgok lényegét.

Forma – lényegi forma, nem a külső figura.

Üle – anyag   morfé – lényeg

Forma: az anyagot informálja a lélek→emberi, állati lélek→ember, állat.

Anyagot emberivé, állatívvá teszi. Állati lélek nem szellemi lélek, elpusztul.

EUCCHARISZTIA ESETÉBEN – visus, gustus, tactus (látás, ízlelés, tapintás) csalódik, mivel a lényeg (és nem a külső formák) miatt jön Krisztus. A kenyér lényege Krisztus testének a lényegévé változik. Nem dimenzió szerint jön. Transzszubsztanciáció – mivel lényegi kapcsolat van itt, és nem a kvantitatív, ezért nem látjuk.

Átváltoztatás, áldozás körülményei

Átváltoztatni (konszekrálni) csak a misében szabad, azon kívül súlyos bűn. Jézus parancsa ez. Volt egy sekrestyés – megkérdezte a „templomatyát”, valakit, aki ott ült egész nap: Es muss Messe darauf sein – mise kell rá, nem lehet csak úgy kivinni (áldoztatáskor ugyanis elfogyott az Eucharistia). Majd viszek neki még – mondta a sekrestyés, a templomatyá azonban figyelmeztette. Ez Dorogon volt. Másik alkalommal a sekrestyés nem a miséző oltárra tette a tele cibóriumot (áldoztató kelyhet) a nem konszekrált kenyerekkel, hanem be a tabernákulumba közvetlen. Káplán és a plébános miséztek, egyszer csak mondja a káplán: de jó, hogy változtattál át. Én nem. Én sem. Mindegyik azt hitte, hogy a másik konszekrált. Két kehely volt és mindig a tabernákulumba tette az ostoba sekrestyés, nem az oltárasztalra. Jézus pótolja az érvénytelenséget, hiszen az emberek nem tudták. Hasonlóan a bazilikai hamis (alma) bor esetéhez. Kézben áldozás – kieroszakolták a pápánál, ő sokáig nem áldoztatott kézben (francia, német szokás, vezesse be). Ne akarj a pápánál pápább lenni (egy plébános mondta: én nem vezetem be). Nincs jogod megtagadni, ha a pápa engedélyezte. *Feketemisékre vitték az Eucharistiát, ezért nem jó* – de higiénikusan jobb. Apácáknál volt áldoztatási engedélye a főnöknőnek – a kelyhet kézbe vehetem? Miért ne?! Azt praktikusabb tartani, mert nem cseppen és közben a kenyérből venni (tehát nem paténáról). A két szín alatti áldozás jobban kifejezi a liturgiát, dogmatikailag viszont ugyanaz. Eucharistia az egész Egyházban nem fogy el soha, nem fogy ki – Esztergomban, Mindszenty misén (1991) autókkal mentek szét plébániatemplomokba, mert nem volt elég belőle a bazilikai átváltoztatásból.

A szentmise

Szentmise hallgatás

Valaki nem megy el misére pluszban, ha a helyettes misézik. Ha valaki a parancson felül megy, az már külön érdem, ez már aszketika. Kevesebb az érdem, de nem bűn. Ha valaki csak a beszéd miatt megy el, de a misén egyébként nem imádkozik – az tényleg semmi. De az nem baj, ha jó a beszéd és az hozzásegít ahhoz, hogy szívesen menjek. Ha elmegyek és imádkozom, a parancsnak eleget tettem. (A *csendes* szentmisén való részvétellel is eleget lehet tenni a vasár- és ünnepnapi misehallgatási kötelezettségnek.) A parancs nem nézi a lelkületet, hogy tetszik-e, vagy nem. Érzelemtől függetlenül ha megtettem, akkor teljesítettem. Pénteken nem ettem húst – de nekem éppen a húsevés volna áldozat: a parancsnak eleget tettem, nem vétkeztem. Ha csak ennyit tettem meg és nem többet – üdvözülhetek. De aki érzi, hogy a pénteknek bűnbánati, önmegtagadói jellege van, az pluszban vállal valamit. A celibátus (nőtlenség) sem csupán parancsteljesítési célokat szolgál, habár parancs. Előképezi a mennyek országát. Ha valaki nőgyűlölet miatt tartja a celibátust, akkor a parancsot megtartotta. **Nem az indítóok a lényeg, hanem a megtartás.** Misén nem csak beszédet hallgat, hanem imádkozik is – ez *kell*. A parancsokat tehát mindig a legszűkebb értelmükben kell érteni (nem kiterjesztésben).

Fructus missae – a szentmise gyümölcsei

(Ld. még: A szentmise gyümölcsei Egyházközségi Tudósító, Árpádházi Szent Margit Plébánia, V. évfolyam, 1995. december, 16-19.)

Ha akár egy hívő, akár egy hitetlen valami jót tesz (=jócselekedet), akkor növekszik benne a megszentelő kegyelem. A szentmise gyümölcsei: *fructus generale* (általános gyümölcs), amely az intentio generale (általános szándék) kapcsán jön létre. Ez a pápáról, püspökről, élőkéről, holtakról emlékezik meg. Ez minden szentmisében megvan. A pápa jogilag (mint pápa) és papként (püspökként) részesedik ebben a gyümölcsben (szentmise könyörgési részében szerepelnek). Ez két különböző dolog. A második gyümölcs a *fructus speciale* (speciális gyümölcs) amely az intentio secunda (másodlagos szándék), vagy másképpen az intentio speciale (speciális szándék) folyományaként jön létre. Ez a szándék az, amelyre a misét mondató kéri a mise elmondását (ez akárhány szándék, személy lehet). Ha egy szentmisében több személy szerepel, arra tilos felvenni több stipendiumot (pénzérték). Azt mondja valaki: a szentmise értéke végtelen, ezért az egy szentmisében szereplő két intentiora (szándék) két stipendiumot (kétszer annyi pénzt) veszek fel – nem szabad. Azt sem lehet: a szentmise végtelen értékű, ezért összevonok tíz misét, amelyre tíz stipendiumot vettem fel összesen – ekkor gyakorlatilag az előző eset lenne. Külön adakozónak külön misét kell mondani.

A szentmise kegyelme végtelen; tehát, ha tízezren vesznek részt rajta és járulnak szentáldozáshoz, senki se csorbul ezáltal. A szentmiseáldozat végtelen értékű, de az egyes hívek kapacitás (befogadóképesség) szerint, tehát véges módon részesülnek benne, mivel mi nem vagyunk végtelenek, hanem végesek. Ez olyan, mintha a tengerből cseppeket venne ki mindenki. A tenger nem fogy ki. Quid quid recipitur, recipitur per modum recipientis – mindenki a befogadóképessége szerint fogad be. Intentio specialissimus (legspeciálisabb szándék), ha a pap azt mondja: megemlékezem még külön az édesanyámról is, amennyiben ez az első két szándék csorbulása, megrövidülése nélkül lehetséges – ez utóbbit azonban nem kell hozzátenni, mert ez automatikusan megy. Ennek az eredménye a *fructus specialissimus* (legspeciálisabb gyümölcs). A negyedik gyümölcs pedig az, amiről nem tudok lemondani,

hiába akarok; mivel jócselekedetet végzek, növekszik bennem a megszentelő kegyelem. Minden jócselekedet automatikusan magával hozza ezt, tehát én is kapok belőle, ha akarom, ha nem. (Ha jót teszek, akkor a jócselekedet *érdemszerző* részéről nem tudok lemondani, az *engesztelő* részét azt felajánlhatom.) A miséző pap, ha magát személy szerint nem is foglalja bele a misébe, akkor is megkapja a jócselekedetet követő kegyelmeket, azaz a megszentelő kegyelem növekedését. Pro populo (a népért) mise: havonta egyszer köteles a plébános ezt elmondani. A káplánját erre nem kötelezheti, vagy ha például nem tudja elmondani, akkor fizetnie kell annak, aki elmondja. A püspök kér misét, de ő nem fizet érte. Ad intentionem ordinarii (a püspök szándékára). Az új Direktórium végében van igazolólap, be kell küldeni évente 12 pro populo és 40 ad intentionem ordinarii misét.

Vasárnap és ünnepnap végy részt szentmisén

Ez a parancs arra kötelez, hogy vasárnap vegyünk részt szentmisén. A parancsot mindig a legszigorúbb (=a legszűkebb) értelmezés szerint kell teljesíteni. A törvényt a legszigorúbb, legszűkebb értelemben, tehát nem kibővítve kell értelmezni és teljesíteni.

A/ Ha vasárnap beteg vagyok, időse, betegre kell vigyáznom, vasútnál, orvosként, vagy egyéb elfoglaltságban kell dolgoznom, akkor felmentésem van. Ekkor nem kötelező a szombat esti misehallgatás, misén való részvétel. Régen: misehallgatás, nézz meg egy misét, ma: végy részt rajta, mivel bele tudsz kapcsolódni. Azelőtt a hívek is és a pap is mást imádkozott a misén, egymástól függetlenül. Ld. még: Cséfalvay N.: A szentmise.

B/ Ha valaki elmegy ilyen esetben szombaton, nagyon helyesen teszi, de ha nem megy el, bűnt nem követ el vele.

C/ Ha valaki vasárnap is tudna misét hallgatni, de ő önkényesen átteszi szombat estére, ekkor a következő a magyarázat: ha tehetné ugyan, de vasárnap nem megy el, helyette a szombat estét választja (ami vasárnapi misének számít), ebben a tekintetben bűnt nem követett el, tehát nem szegte meg a misén való részvétel kötelezettségét. Azonban itt két különböző dologról van szó. Ha kényelmi szempontból teszi át szombat estére, akkor nem az a bűn, hogy szombat estére tette át (hogy a vasárnapja szabad lesz és nem akkor vesz részt misén), hanem a *kényelemszeretet* lehet az (a két nap egyébként egyenértékű). Tehát ezek egymástól független dolgok. De ld. még: CIC 1248. (1983).

D/ A nagy távolság is felmentő ok. Egy óra a templom – tehát tulajdonképpen nem a távolság, hanem az idő a mérce.

E/ A nehézség is felmentő ok. Valaki nehezen tud járni, nehezen tud eljutni járművekkel. Ma már jár autóbusz, metró – tehát ezek már megkönnyítik az eljutást, így a felmentés is megszűnhet.

A vasárnap megszentelése munkaszünettel – ez alól a szellemi munka kivétel, a kertásás a telken is, mivel ez szórakozás (kivéve, ha ez nem pénzért, érdekből történik). Hétfégi szórakozás is megengedett.

A törvényt tehát a legszigorúbb értelmezésben kell alkalmazni, nem hozzámagyarázni. A felülteljesítés már aszketika, nem parancs.

Valaki nem térdel le Úrfelmutatás alatt – ez lehet betegségből kifolyólag, de ez is lehet *kényelmi* szempontból, ami hasonló az önkényesen áttett miséhez.

Homília tartalma

A/ Kapcsolódjék mindig a miseszöveghez.

B/ Téma szerint illeszkedjék az ünnephez, pl. Adventben adventi témájú legyen.

C/ Sorozatnál (sorozatbeszédnél) a fenti szempontoktól el lehet térni.

Jó prédikáció ismertesse a mélyebb összefüggéseket, de ne túl részletesen, adjon valami tanítást és legyen konkrét példa is. Szeplőtelen fogantatás, liliomos tisztaság – ilyeneket mondanak és a fogalmat nem magyarázzák meg. Barokk prédikáció.

9. A házasság

A házasság eredete

Házasság, nőtlenség

Töltsétek be és hajtsátok uralmatok alá a Földet. Ez isteni parancs, de nem egyénre szóló, mint a Tízparancsolat. Ha egyénre szóló lenne, akkor azt jelentené, hogy aki nem teljesíti, az bűnt követne el. Lenne, aki saját hibáján kívül nem tudná teljesíteni, például nem talál megfelelő társat. Aki lemarad egy magasabb cél érdekében a házasságról, az erény (papok nőtlensége). Például valaki a tudományok műveléséért – annyira megbabonázza szinte a tudomány; ez természetes síkon való lemondás. Hát még a természetfeletti! A papok nőtlensége például ilyen. Hogyan tud megmaradni tisztán, kicsapongás nélkül egy olyan valaki, aki például csak tudományért, tehát nem természetfeletti cél érdekében mond le a házasságról? Úgy, hogy rendszeres imaéletet él, szentségekhez járul, a jóra törekszik. Nem is a bukás a nagy bűn mindig, hanem az, ha nem akar felkelni. Sok mentő körülmény is létezik. Objektíve halálos bűn szubjektíve nem biztos, hogy az. Káromkodás, szexualitás: utóbbinál van egy határ, ahonnan a szabad akarat teljesen megszűnik. Ott nem az a bűn, amit akkor tesz, hanem az, ha kezdetben nem állt ellen. Ketten nem mennek misére: objektíve ugyanaz a tett. De szubjektíve más. Ketten ugyanazt teszik, de a kettő mégsem ugyanaz (similis, idem). Csak akkor tud valaki megmaradni tisztán a természetes síkon való lemondásnál, ha azt nem nőgyűlöletből teszi. Tehát nem önző érdekből, kényelemszeretetből, érvényesülési vágyból. Papnak is van kísértése kapzsiságra, egyebekre. Imádsággal elhárítja. *Görög katolikusoknál* nős embereket is pappá szentelnek. Ha valakit celibátusban (még meg nem nősült állapotban) szentelnek fel, az papsága idején már nem nősülhet meg. Előtte tehát meg kell nősülni (aki akar). Ha azonban az első felesége meghal, másodszor már nem nősülhet.

Házasságjogi kérdések

Természetjogi és szentségi házasság

Két nem hívő között is létrejön a házasság, de az nem szentségi házasság, hanem természetjogi házasság (mivel a házasság előbb létezett a szentségeknél). Ugyanígy két meg nem keresztelt ember házassága is érvényes a természetjog alapján. Ha a két pogány megkeresztelkedik, automatikusan szentségi lesz a házasságuk. Ha két pogánynak gyereke születik, majd megkeresztelkednek: ettől a pillanattól szentségi a házasság. (Pogánynak azt nevezzük, aki sem az Ószövetségben, sem az Újszövetségben fölhangzó kinyilatkoztatást nem ismeri, vagy nem ismeri el Isten üzenetének. A pogány ember a maga módján lehet vallásos.) Ha ezt nem hálják el, akkor még felbontható, mivel nem befejezett, hiányzik a teljesség. A gyerek törvényes. Egy katolikus és egy meg nem keresztelt között létrejön a házasság, de az nem szentségi. Ettől a hívő fél mehet gyónni, áldozni. Ha a másik fél megkeresztelkedik, automatikusan szentségi lesz, nem kell újra megkötni. De ha a hitetlen fél hite miatt háborgatja a hívő felet, akkor a pápa engedélyezheti a különélésüket.

Házasság felbonthatatlansága, Privilegium Paulinum

Privilegium Paulinum – a hit elsődlegessége Pál tanítása szerint. Ha a másik fél háborgatja hitében, a házasság nem bomlik fel, de ágytól, asztaltól elválnak, azaz külön élnek. Aki azonban hajlandó (és tud) együtt élni, az éljen együtt a pogány féllal. Két hívő el nem hált házasságát – mivel ez még félkész házasság – a pápa szétválaszthatja, mivel még nem jött létre teljesen. Ez olyan, mint egy szerződés, amelynél a papírokat már aláírták, de a lovat, szekeret még nem cserélték ki. A pápa érvényesen megkötött és elhált házasságot nem bonthat fel. Elhálni a feleséggel kell. Hamis orvosi bizonyítványra hivatkoznak, vagy műtéttel helyrehozzák a nőt – a pápát át lehet ejteni, de attól a házasság még érvényben marad. Előfordulhat, hogy (tévedésből, ld. lent) mással hálja el. Kínában a szülők is részt vesznek a menyasszonyválasztásban (kínai misszionárius mesélte). Egy apácaintézetben nevelt lányokhoz jöttek a vőlegények menyasszonyt választani. Két ikerlány volt, akiket elvett egy-egy legény. Megházasodtak, de utána valahogy összecserélték a feleségeket, amit egyikőjük sem vett észre. Így mindkét fiú a másiknak a házastársával hált el a házasságot, nem a sajátjával. Egy év múlva visszajöttek és ezt a cserét valaki (talán a zárda főnöknője) észrevette, nagy felhajtás lett belőle. De ekkor már nem akarták kicserélni a lányokat, mivel azt mondták: én is megszerettem. Így a pápa mindkettőt felbontotta és mindketten újra megesküdték azzal a nővel, akivel már egy év óta együtt éltek. Kötés fallibilis, nem infallibilis. Felmentés is fallibilis. Sípos-Gálos könyv jó, de Erdő Péterrel össze kell vetni. Régebben: tisztelet övezi a *sógort*, másrészt jobb a fajkeveredés, ha már másodszor nőszül (zsidóknál Ószövetségben a testvére vette el feleségül az özvegyet). Természeti okok: egy falun belül például, vagy az Ószövetségben zsidóknál. Volt, aki az unokatestvérét vette el, a gyerekek mind gyüggék lettek. Lehet felmentést adni és el lehet venni a volt házastárs hűgát (ha megözvegyül a férfi). Esetleg, ha betegsége volt, orvosi igazolás is kell. Ez azért van így, hogy a betegség öröklődésének csökkentsék a veszélyét. Két család két-két fia, illetve lánya házasodik egymással – van ilyen és lehet is. Mivel egyházi törvény, felmentés is adható alóla.

A szentségi és elhált házasságot az Egyház nem bonthatja fel. A szentség csak teljes lehet, fél-szentség nincs. Éppen ezért egy nem keresztény és keresztény közti házasság nem szentségi, de érvényes házasság, természetjog alapján. Ez felbontható. Másrészt az el nem hált házasság is felbontható – a szerződés már megvan, de a csere nem jött létre. Orvosilag igazolni kell. Ha azonban a nem keresztény fél megkeresztelkedik, a nem szentségi házasság azonnal érvényes szentségi házasság lesz, de még nem elhált. Ez még felbontható. Az előző, elhált, de nem szentségi, érvényes házasság is felbontható, csak más okok miatt.

Válóper – csak akkor mondhatja ki az egyházi bíróság a nem létrejövés tényét, ha arra van tanú, hogy a házasságkötés előtt nyilatkozatot tett arról, hogy nem komoly a szándéka. A tanúnak ezt írásban igazolnia kell. Színlelés nem vélelmezhető a házasságkötés időpontjára akkor, ha már 10 évet együtt leéltek. Akkor az érvényesség a valószínűbb. Házassági hirdetések az obexek (akadály) felmérése miatt vannak.

Consummált (beteljesített = elhált) házasság felbonthatatlan. Érvényesen megkötött, szentségi, elhált házasság felbonthatatlan. Ha nem keresztények kötötték, akkor nem szentségi és felbontható. Eleve érvénytelen: gyereket eleve kizárta, hamis eskü, kényszer, pszichikai érettség hiánya, impotencia. De: utána éjjel behívják katonának, impotens lesz – ha ez a kötés után történt, akkor felbonthatatlan (fenti esetben).

Ószövetségben többnejűség volt – a zsidó érzéki nép volt, másrészt az Isten korlátozhatja egyik, vagy másik fél jogát valaminek az érdekében, például szaporulat miatt. Három nőnek ad „egy” jogot egy férfihez. Fordított eset nem volt (többférjűség). Jézus azonban visszaállította a kizárólagos jogot.

Házassági perek, jogi példák

A házassági perek sohasem véglegesek, mivel a bírakat becsaphatják. Például: nem háltuk el. Operációval a himent helyreállítják (orvost lefizette) – elfogadja a bíróság. *A felmentések mindig véglegesek, érvényesek (papot degradál), még hamis okok miatt felmentettek is.* Újabb feltétel a pszichikai érettség – képtelen a társas életre lelkileg, nem tud társulni. A vélt házasság érvényes. Másod-unokatestvérek nem tudták egymásról, esküvő után derült ki. *Sanatio* (orvoslás) kell ekkor, utólagos érvényesítés. Érvénytelen, mert nem kaptak felmentést a másodfok alól. *Ex nunc* – mostantól (érvényes). *Ex tunc* (visszamenőleg) – gyereket visszamenőleg törvényesítik. Kikötés: törvényesített házasságból született gyerek bíboros nem lehet, csak püspök. A gyerek 10 hónap időtartam után már törvényes, mert 10 hónap alatt mindenki megszületik. A házassági perek állandó revízióra szorulnak, nem végleges ítéletek. Fenti példa (másod unokatestvérek) – Bánk József egyházbíró mondta: hagyjátok. Ha egy ellentétes vallomás fellép, megváltozik minden. *Putativum* – vélt házasság, amelyről az egyik fél azt hiszi, hogy érvényes. A házassági felmentéseket 3 fokon tárgyalják. Ebből kettőnek egybehangzó ítéletnek kell lennie. Magyarországon a Prímási Főszentszék dönthet Róma helyett. Ez az egyetlen kiváltsága. Első fokon Esztergom, másodfokon Győr (többnyire), majd a Prímási Főszentszék. Ügyvéd a házassági perben – arra ad eligazítást, hogyan szoktak kérdezni, arra ő mit feleljen.

Matrimonium putativum – vélt házasság. Érvényesen kötött, de hamis tanúkkal érvénytelennek nyilvánított házasság után a tévedő fél (nem az, aki a hamis tanúkat hozta) újraházasodik – érvénytelen ugyan, de tévedésből. Ez a vélt házasság.

Felbontható a házasság: A/ a meg nem keresztelt és megkeresztelt között a hit javára (favorem fidei) – Privilegium Paulinum. Akar-e együtt élni vele – ha nem, elválasztható (de a kötelék fennmarad). Ez tulajdonképpen nem felbontás.

B/ Szentségi, el nem hált (lakodalomból elviszik katonának) – 7-7 tanú kell a szüzesség bizonyítására (nem laktak együtt, orvosi papír van). Itt a kötelék is megszűnik.

Szabadságjogok, homoszexualitás

Szabadságjogok

Frei = alles ist erlaubt. Szabad = minden, ami megengedett. Nem igaz az, hogy mindenkinek mindent szabad. Mert ha valakinek, egy valakinek mindent szabad, akkor már nekem nem szabad mindent, mert ha ő mást akar, mint én és neki azt is szabad, akkor ő már engem korlátoz (mivel én mást akarok, mint ő) és akkor nekem már nem lehet mindent, tehát a fenti, helytelen meghatározás értelmében már nem vagyunk mindketten szabadok!

Matröz tud-e tisztességesen házasságban élni? Csak természetes erővel nem, kegyelem kell hozzá. A tisztek magukkal vihették a családot. A többinek pedig volt pénze elég, szórakozott, nőkre költötte. Otthon az asszony meg ugyanezt megtehetette. Ha viszont erényesek akartak maradni, akkor meg kellett állni. *Procula vore, procula core* – a fizikai távolság a szív távolságát is magával hozza. Volt egy svájci nagykövet, Olaszországban. Nem volt vele a felesége – szép felesége volt! Beleszeretett egy színésznőbe, ez meg kitergette a dolgait, botrány lett belőle, a követet hazahívták.

Homoszexualitás

Amerikai szemináriumban a kispapok kérik a homoszexualitás legalizálását – teljesen bolondok! De aki ilyen, az nem tud házasságban élni, korlátozott – mondják erre. *Nem mindig az ösztön a helyes út.* (Lev 18,22., Róm 1,26-27., 1 Kor 6,9.) Nagyrészt a filmek,

helytelen hatások teszik azzá őket, és valamelyest kikezelhetők. A hajlam a kisebbik ok (a befolyásolás a nagyobb ok).

10. A végső dolgok

Személyes bűn, áteredő bűn, keresztség

Súlyos bűn lényege: elfordulok az Istentől, és *bűnös módon* odafordulok a teremtményekhez. A meg nem keresztelt csecsemők örökölték az elfordulást (elfordítottságot) Istentől, de nem fordultak oda a teremtményekhez. Ezért kárhozatra (=az Istentől való teljes elszakítottság) nem jutnak, hanem egy természetes boldogságba, de Isten színe elé sem. Esetleg a halál pillanatában Isten megadja nekik az értelmet és a szabad akaratot a döntéshez. Ők nem tudják, hogy van mennyország, ezért nem is hiányzik nekik. Ez olyan, mint amikor a gyerek az anyja ölében elalszik a színházi előadás közben. Az anya élvezi az előadást, a gyerek meg szépet álmodik. Vége az előadásnak: az anya jót szórakozott, a gyerek szépet álmodott, de nem hiányzik neki az előadás szépsége, mert nem látta. Isten útjai végtelenek. Keresztség: fő tagot (fej, mell) érintsen a keresztség legalább egy cseppje. Lábra, kézre kétséges. Ha sűrű a haj, nyissuk szét. Magzatburok is a gyerek? A belső magzatburok igen. Ha egy vizes ujjal érintem, akkor nem érvényes, de ha már két vizes ujjal, akkor igen. Deutérium, trícium is jó, mivel a természetes vízben is megvannak ezek, csak ott más (kisebb) a koncentrációjuk. Szódavíz is jó, de a köznapi értelemben víznek nem mondható folyadék (pl. 10%-os bor oldat) már nem. A gyereket keresztelés végett hídról a folyóba dobni: bűn, gyilkosság. A pogányok pedig annak alapján üdvözülhetnek, hogy minden esetben a lelkiismeretük szerint tesznek és ezért áldozatokat is hoznak (pl. semmilyen körülmények között nem hazudok). Imádság: elkezd beszélgetni Istennel. Ezek egy latin nyelvű Theologia Moralis könyv példái.

Előre tudás, előre rendelés, eleve elrendelés

Az eleve elrendelés (Kálvin) a következő: *szabad akaratomon kívül* az Isten úgyis a kárhozatra, vagy úgyis az üdvösségre juttat. Isten sokféle világot teremthetett volna: megteremthetett volna mindent pontosan ugyanúgy, de nélkülem. Aztán megteremthetett volna egy olyan világot, amelyben én király vagyok, vagy számtalan más helyzetben is lehetnék. Ő, az Isten sok lehetőséget látott, egyet választott. Kihúzott egy fiókot – ez lesz az. Az, hogy Ő előre látja az én üdvösségemet, vagy kárhozatomat, ez még *nem oka* az én üdvösségemnek, vagy kárhozatomnak. Nem azért kárhozik el valaki, mert az Isten azt előre látja, hanem Isten azért látja előre, mert az úgy fog történni. A tudás nem kényszerítést jelent. Isten a szabad akaratot is belekalkulálja az előrelátásába. *Azért látja így, mert így lesz és nem azért lesz így, mert ő látja.*

Van előrerendelés

Ez hittétel. A protestánsoknak eleve elrendelés van – ez viszont nem igaz. Ezek azt mondják: Isten kezdettől fogva egyeseket kárhozatra, másokat eleve üdvösségre szánt a *szabad akaratuk kiiktatásával*. Hittételünk azonban mást mond: Isten belekalkulálja a szabad akaratot. Isten tudja azt előre, hogy ki fog elkárhozni. De az egyén nem azért kárhozik el, mert Isten tudja, hanem Isten azért tudja, mert el fog kárhozni. Tehát Isten nem oka az elkárhozásnak. Ez olyan, mint egy osztály. Megy az osztály, a tanár tudja, 10% meg fog bukni. De nem azért bukik meg, mert a tanár azt mondja: mindegy, hogy tud, vagy nem tud a vizsgán a gyerek, én akkor is 10%-ot megbuktatok, tudásra való tekintet nélkül. Ha nekem úgy tetszik, hogy ezt meghúzom; akármit mond, megteszem. Ez a protestáns szemlélet. Ha

viszont a tanár azt mondja: ennek az osztálynak a 10%-a megbukik, mert ez a gyakorlat, hogy 10%-a bukik (éveken át), akkor a tanár tudja előre ezt, de ő nem okozója ennek. Nem azért bukik meg a 10%, mert a tanár eleve ki akarja buktatni, hanem azért, mert a vizsgán semmit sem tud produkálni.

Ha Isten ezeket előre tudja, az *nem csorbítja* a szabad akaratot. Ez olyan, mint a regiszter, a fiók. Az Isten látja a lehetőségeket. Megteremt a világot, benne a Krajsovszky Gábort, aki elvégzi az egyetemet, gyógyszerész lesz, megnősül, a gyermekeit tisztességesen neveli, vallását gyakorolja, meghal, üdvözülni. Ez az a-változat. Vagy ugyanígy, de egészségügyi miniszter lesz; és így tovább; a, b, c, d változatok. Isten kihúzza egy regisztert. Amíg még nem húzta ki a fiókot, addig még végtelen sok lehetőség van. Amikor viszont már kihúzta a fiókot, akkor azonban már eldőlt, utána minden megy, lefut a program szerint, változás abban már nincs. Az már az Isten szándéka, hogy melyik fiókot húzza ki. A szabad akaratot viszont mindegyik fiókba belekalkulálja. Ha nem adna lehetőséget (mennyország, kárhozat), akkor rögtön az eleve elrendelésnél volnánk (ez viszont duplán igazságtalan lenne). Ez olyan, mintha valaki ül a toronyban és látja, hogy a kanyarban két autó közeledik egymás felé és össze fognak ütközni. Látja, tudja előre, de ő maga nem oka ennek. Isten a toronyból látja a múltat, a jelent és a jövőt. Olyan ez, mint egy körforgás a toronyból nézve.

Nincs pozitív elvetés

A kegyelem szükséges az üdvösséghez. Az első kegyelem feltétlenül Istentől indul ki (ld. még Szűz Mária – Morális és metafizikai vétkezhetetlenség). A rosszat Isten nem akarja, hanem eltűri.

A végső állapotokról általában

A túlvilág igazolása

Ez egy vágy. Nem kiagyalt, kispékulált vágy (például eltervezek valamit), hanem spontán feltörő vágy. Ezt az utolsó helyen említjük az igazolásnál.

Az igazság 3 szintű lehet:

1. **Metafizikai igazság.** Szentírásból igazoljuk a túlvilág létét. Pl. $2 \times 2 = 4$, a fél kisebb az egésznél. *Ezt maga az Isten sem tudja megváltoztatni, mert ezek az Isten lényegéhez tartoznak.* Ez mindig igaz.
2. **Fizikai igazság.** A kő a Föld középpontja felé esik. Ez többször igaz. De lehet, hogy a szél elfújja, vagy az Isten csodát tesz. Földről is azt hitték, hogy lapos. Ez nem mindig igaz.
3. **Erkölcsei igazság.** Ez a leggyengébb érvelés. Az anya szereti a gyermekét – nem dobja el. Ez áll általában. Vágy az igazság után.

A túlvilág mibenléte

Egy kis halacska az Óceánban mindig újat fedez fel. Bedobják, sok ezer kilométerrel újra kifogják, sok ezer kilométerrel odébb fogják ki. Mindig újat kap. Ilyen a mennyország is. Nem valamit ad az Isten, hanem saját magát. Az Istent mindig úgy fogjuk érzékelni és látni, mint újdonságot. Örökké így (a kis hal csak ideig tartóan úszkál az Óceánban), mintha pont akkor láttuk volna meg. Az integrál és differenciálszámítás egy öregasszonyt ott se fogja érdekelni. Én nem kisgyerekként leszek ott, XII. Pius is pápaként, Szűz Mária idős korában halt meg, mégis fiatalon jelenik meg.

Klinikai halál – a lélek kikandikál a testből. Leáll a keringés. Átfut az élete egy pillanat alatt, ez veszélyhelyzetben is lehet. Nem kerül az Isten ítélőszéke elé. Ebből *nem* bizonyítható a túlvilág léte – látta a meghalt rokonait, ismerőseit. De az Istent még nem! Innen visszajön. Van, aki emlékszik erre, van, aki nem.

Lázár halála és feltámasztása csoda volt. Már rothadt. Hogy 4 napig hol volt (a lelke), nem tudjuk. Nem emlékezett semmire, de nem jelent meg Isten ítélőszéke előtt. Klinikai halálnál nem rothad, a lélek mintegy ott van a testen, mellette – kikandikál a testből, de nem hagyja el. Lehet, hogy a Fény-lény csak vízió.

Az örök kárhozat

Létezik, örök tűz, olthatatlan tűz, a szegény Lázár és a dúsgazdag példája. Ha nem volna Isten *szeretete*, pokol sem létezne. Pokol: az Istennel való teljes szakítottság állapota. Még ott is üldözi őket Isten szeretete; nem lehet elmenekülni előle.

Isten szeretete olyan, mint a Nap: ha a viaszra (=üdvözültek) süt, az meglágyul. Ha a sárra (=elkárhozottak) süt, az még jobban megkeményedik. Másrészt Isten *igazságossága* miatt létezik a pokol. Oda senki sem jut véletlenül. Ha Isten megszüntetné a poklot és csak a mennyet tartaná fenn, akkor vagy az utóbbit is meg kellene szüntetni (ami viszont céltalanság volna), vagy akkor nem volna igazságos.

Kárhozat – a világ végéig nem biztos, hogy hely, de *lehet* hely. Nem biztos, hogy *nem* hely. A világ vége után viszont hely, mert az odakerültek testének helyre van szüksége.

Üdvösség helye – ott van hely, mert van test. Pl. Szűz Mária szellemi teste. Egy gondolatnál bárhol lehet. Ez olyan értelemben hely, mint a Föld. Jézus mennybe ment. Hol a menny? Felfelé, a legrövidebb úton ment, arra (nem jó). Két világ távolsága – nem tudom lemérni. A két állapotban levő testek nem hasonlóak (az üdvözült, illetve az elkárhozott emberek teste).

Júdás a pénzt erkölcstelen életmódra költötte. Folyton jelentést adott Jézusról a pénzért. Tisztán politikai messiást várt. Elárulta Jézust. Ha akkor elárulja és azt mondja: Jézus, bocsáss meg – megmenekülhet. Irtó erkölcstelen volt (a kárhozat fia). Szerelmespár a Ferenc József hídról beugrik (nem tudnak összeházasodni) – egyik pokolra jut, másik purgatóriumba. Utóbbi csak annyit mondott – a hideg víz kijózanította – Uram, bocsáss meg! Így az öngyilkos is üdvözülhet! Ő is szabadulni akart, jobbat akart.

Júdás árulása – önakasztás nem bűnbánat volt-e? Nem, mivel a bűnét nagyobbak tartotta, mint az Isten irgalmát, kétségbeesett az Isten irgalmát illetően (Mária Valtorta). Júdás az ördög megszállottja volt, azért végzett magával. Még az áruló csóknál is tarthatott volna bűnbánatot. *Az öngyilkosság nem az Isten szándéka szerinti tett, bűn, éppen ezért ez nem lehet a bűnbánat jele.* Péter apostol, Mária Magdolna bűnbánók voltak, üdvözültek is. Jézus sose erőszakolta Júdást, nem türelmetlenkedett vele.

Rossz döntés levét issza valaki – ha az nem vétek volt, nem felel érte úgy. Ha pedig vétkezik, vagy azzal is vétkezett, akkor szenved érte a túlvilágon (vagy már e világon is). *Szenvedni ártatlanul is lehet.*

A tisztítóhely

Az Isten korán, vagy későn teremtette a világot? Az idő (→korán, későn) a világ teremtésével kezdődik. Mozgás (motus) az idő (tempus) kezdete. **Tempus**: a mozgás száma (= numerus motus – Aristoteles). Az idő a teremtéssel kezdődött. Tartam (aevum) van a purgatóriumban, de idő (tempus) nincs. **Aevum** (duratio = tartam): van kezdete, de nincs vége. Például az életünk ilyen: van egyik vége (az eleje, a kezdete), de nincs másik vége. **Aeternitas** (hódia = örök) – örökkévalóság (se kezdete, se vége, pl. az Isten). Ez a 3 „időfajta” van. A purgatórium, az üdvösség és a kárhozat legalább állapotok, tehát

mindhárom legalább állapot, de lehet, hogy nem csak állapot, hanem hely is. Az angyalok nem voltak a tempusban, mivel ők nem éltek a földön, mert tisztán szellemi teremtmények – ők csak aevumban voltak, az ember pedig tempusban. A tisztítóhely aevum, az ember léte is az (az üdvösségben is, mivel az embernek van kezdete). Isten az egyedüli aeternitas.

Halálos bűn állapota – döglött a lélek, nem éled fel. Az ilyen állapotban mondott ima nem lesz érdemszerzővé soha, de a megtérést elősegítheti. A mennyországban ezért jutalmat nem kap. Legfeljebb azt, hogy mivel a megtérést elősegítve hamarabb megtér, hamarabb üdvözülhet a halála után. De a halálos bűn állapotából ki kell szabadulni. Ez olyan, mintha bemegyek dolgozni egy gyárba, de nem jegyzik, mert nem szerepelek a névsorban, nem kapok fizetést a munkáért. A megszentelő kegyelem állapotában az érdemek újra felélednek.

A purgatóriumban sem halálos, sem bocsánatos bűn nincsen – Isten a purgatóriumban visszavonja az összes bocsánatos bünt. Az Isten megmutatja neki – az illető azonnal elítéli önmagában a bünt (ott *nem tud másképpen* tenni az ember). Így a büntetését leszenvedí, de tenni nem tud ellene.

Hasonlóan a szentáldozás – a szentáldozás nem törli a bocsánatos bűnöket (sem). Csak akkor, ha az illető visszavonja azokat, vagy ellentétes erényt gyakorol. Ha viszont kis dolgokban megtagadja az engedelmisséget (pl. bosszúvágy) és elhatározza, hogy áldozás után se akar lemondani róla, akkor kegyelmet kevesebbet kap a szentáldozásban, de nem követ el szentségtörést. Ha a csónak nincs odakötve (=kis bűnök), elviszi a víz (=visszavonás→áldozás→büntörlés; de a büntetés fennmarad).

Az áldozásban a visszavonás, a purgatóriumban a belátás (=visszavonás) törli a bocsánatos bűnöket.

Megtudja, meddig kell ott lenni, mindjárt az elején (a tisztuló lélek). A tűz nem olyan tűz – valakit jobban, valakit kevésbé éget. Két pap megbeszéli, hogy amint az egyik megtudja, hogy meghalt a másik, rögtön misét mond érte. Éjjel 11-kor meghal az egyik és 12-kor megjelenik a másiknak. Miért nem kezdted el a misét? Már ezer éve bent vagyok (a purgatóriumban). Mert én éjfél előtt nem misézem (1 óra = 1000 év).

Bocsánatos bűn – a teremtmények felé fordulok, de nem adom át magam nekik egészen (olyan dologban, amit az Isten tilt) és az Istentől nem fordulok el. Valamit tesz, mellékúton halad, de visszakanyarodik. Letér.

Halálos bűn – odafordul a teremtményekhez egészen és elfordul az Istentől teljesen. Visszafordul az úton.

A purgatóriumban levő tud-e imádkozni értünk?

Külön kegyelemmel, beöntött tudással imádkozhat földön élő emberért, de ő soha jutalmat azért nem kap, a mennyországban sem. De ez sehonnan nem igazolható, de *nem is cáfolható*. Utóbbi miatt elfogadható. Beöntött tudás – Jézusnak Mária méhében nem volt tapasztalása (=emberi tudás), de volt beöntött tudása (=isten tudás itt). A purgatóriumban is ilyen beöntött tudás birtokában lehet imádkozni valamiért.

A mennyországot nem lehet kiérdemelni, a poklot igen? Felelet: A mennyországot két címen kapjuk: mint örökséget és mint a magunk által is gyarapított örökséget. A fiú besegít az apjának a vagyon gyarapításába – a végén ő öröklí. Úgy, mint a pénzzel: kamatozik. Azt szokták mondani: a mennyországba ingyen utazik a megkeresztelt csecsemő, első osztályon a vértanúk, másod osztályon azok, akik a jóságot gyakorolták, harmad osztályon azok, akik vezekeltek. Az én érdemem is benne van (a kegyelem ajándék, a boldog örök élet azonban megszolgált jutalom). A pokol viszont *Isten ellen* épül – ilyen értelemben független az Istentől. A mennyországot tehát nem Jézustól függetlenül kapjuk: van egy alapunk és van lehetőségünk az alapra építeni. A mennyországban a mi érdemünk is benne van, de Jézus érdemeiből, attól *nem függetlenül*.

A paradicsom boldogsága egyenlő volt a mennyország boldogságával? Felelet: Ádám és Éva a paradicsomban nem úgy élt, mint a mennyországban. Ugyanis: ha a paradicsom egyenlő lett volna a mennyországgal, akkor színről-színre látták volna az Istent és akkor nem tudtak volna vétkezni. Színről-színre nem láhatták az Istent, mert akkor nem vétkeztek volna. Ez áll az angyalokra is: mielőtt még nem buktak el (akik most az elkárhozott angyalok), nem a mennyországban voltak, mivel a mennyországból nem lehet kibukni. Ádám és Éva ugyanúgy haltak volna meg, mint Mária; XII. Pius pápa mondja Máriáról: „amikor életét *befejezte* Mária” – tehát vagy meghalt, vagy nem, ezt nem tudjuk (azt nem tudjuk, hogy vétetett a mennybe – 1950 Assumptio, hittétel). Vagy meghalt és azután vétetett a mennybe, vagy elszenderült – így is, úgy is lehet tanítani. Ezért nincs Máriának sírja. A paradicsom létező földi hely, ma is megvan, csak nem tudjuk, hogy az a Földnek melyik része. Ádám és Éva is ott vannak eltemetve. Ha nem vétkeztek volna, akkor nem haltak volna meg (és az utódaik sem), csupán elszenderedtek volna (dormitio). A halál látható következményei Márián nem jelentek meg (értelemszerűen Jézuson sem, és ha az ember nem vétkezett volna, akkor őrajta sem jelennének meg), a lélek elköltözése pedig mind Máriánál, mind Jézusnál megvolt.

Mennyország, tisztítóűz, pokol fokozatai

1. Mennyország – kapacitásbeli különbségek vannak. A boldogsága mindenkinek teljes és nem vágyik a másik boldogságára, nem akar vele cserélni. Ez olyan, mint amikor egy anya és lánya egy szövetből varrat ruhát. Az anyának nagyobb kell, a lányának kisebb. Mindegyiküknek a sajátja a jó, nem akarnak cserélni. Vagy két pohár van, az egyik kisebb, a másik nagyobb és mindkettő tele van vízzel. Mindkettő teljesen tele van és így a jó. Ki mennyire tágitotta ki a lelkét a földi élete során a kegyelmeknek, olyan mértékben részesedik az örök életben is. Aki éppen becsúszik a mennyországba, az is ugyanúgy tökéletesen boldog, mint aki mondjuk vértanú volt. Ezt a Római Katekizmus írja.
2. Tisztítóűz – idő (tartam) és intenzitásbeli különbségek.
3. Pokol fokozatai – van fokozat!

1. és 3. (menny, pokol): a test odakerülése még növeli az örömet, illetve a kínt.

A **pokol**nak a szenvedése két részből tevődik össze:

A/ Poena damni (kárhozat) – kárhozat szenvedése.

B/ Poena sensus (érzéki) – érzéki szenvedés.

A kárhozat: az Istentől való elfordultság, vagy elfordítottság (utóbbi az eszméletére nem ébredt embernél van) – tüzik ki nem alszik. Az érzéki szenvedés pedig: a lelkifurdalás – férgük el nem hal.

A **tisztítóűz**ben nincs poena damni, vagyis a kárhozat szenvedése. Poena: büntetés, sensus: érzék, damnus: ítélet, büntetés.

Limbus patrum (ősatyák tornáca)

Ádám és Éva földi paradicsomban voltak. Angyalok sem a mennyországban voltak, mivel ott nem lehet vétkezni (és az angyalok is és az ember is vétkezett). Az ember elront egy számtanpéldát – akkor javít, nem *végképp* téved. Az angyal azonban alapot, **princípiumot** lát. Nem korrigálhat! *Ezért nem kaptak az angyalok megváltót!* Az angyalok a próba előtt nem a mennyben voltak, hanem állapotban (mivel testük nincs, tisztán szellemi lények, ezért *állapotban* voltak – az első emberpár ezzel szemben földi lakhelyen, a paradicsomban volt, ami szintén nem mennyország, mivel nem Isten színe látása). Jézus alászállt a poklokra (=alvilág) – ez nem a pokol. Azok voltak itt, akik sem a tisztítóűzben, sem a mennyországban nem lehettek, mivel a mennyország kapuja még nem volt nyitva.

Limbus puerorum (kicsinyek tornáca)

Infernus – alvilágot jelöl, nem szükségképpen poklot. Teljes bűn: a személyes halálos bűn. Tudatos elfordulás Istentől és tudatos *bűnös* odafordulás a teremtményekhez (italozás, káros szenvedélyek). Bocsánatos bűn: Istentől nem fordult el, de a teremtményekhez odafordult. Eredeti bűn: el van fordítva Istentől, de a teremtményekhez nem tudott odafordulni.

Bocsánatos bűn: letér az útról, de nem az iránytól.

Halálos bűn: hátat fordít az iránynak.

Meg nem keresztelt gyermek sorsa – aki nem ébredt még öntudatra, a csecsemő, az elkárhozik halála után. A kárhozat = nem látja az Istent. Ez *nem* szenvedés. A pokol kínja két részből áll: az Istentől való elfordulás (a csecsemő az Istentől elfordítva van, mivel a csecsemő még nem tud dönteni) = kárhozat + a szenvedés (ez pedig annak a következménye, hogy bűnös módon fordult oda a teremtményekhez, azaz felcserélve azokra az Isten szeretetét). Halálos (súlyos) bűn lényege: elfordulás az Istentől (csecsemőnél az elfordítottság, ami viszont nem személyes bűn, hanem az áteredő „bűn”, csak analóg értelemben bűn) és odafordulás a teremtményekhez. Erre egy jó példa: egy anya és egy gyermek elmegy a színházba. Az anya ébren van és élvezzi a színdarabot. A gyermek pedig elalszik az anya ölében. Az előadás végén mindketten örülnek. Az anya annak, hogy szép volt az előadás, a gyermek pedig annak, hogy jól aludt, szépet álmódott. Ő nem szomorú, mert **nem is tudja**, hogy milyen volt az előadás. Ugyanúgy, ezek a megholtak (csecsemők) sem tudják, látják, hogy milyen az Isten, de ez **nem szenvedés** nekik.

Boros-féle teória (az Egyház *nem* fogadja el): az Isten a halál pillanatában még egyszer felkínálja magát, hogy döntsön mellette az illető (eddig helyes a teória), de a végső döntést az életben gyakorolom be. Aki nem gyakorolja a döntést, aki halogatja, az *nem fog tudni másképp* dönteni (ez a része viszont nem helytálló); mint a futó: nem fogod tudni átugrani az akadályt, ha előtte nem gyakorlod. Ezt a teóriát azonban *cáfolja* a jobb lator esete: „még ma velem leszel a paradicsomban”. Tehát a lator az utolsó pillanatban döntött és *másképpen* döntött, mint addigi életében. Egy bolond, aki nem is tudott magáról, a halál pillanatában megkapja a látást, kipattan a gomb.

A nagy képet nem látjuk; van egy nagy szőnyeg, de én ennek csak egy kis részletét látom. Ott a szálak össze-vissza futnak. Az *egész*et nem látom. Ez olyan, mint a vázán a minták: csak egy részét látom. Mária mondta Conchitának [konhita]: *ha több lélek kárhozna el, mint amennyi üdvözül, akkor a sátán uralma nagyobb lenne, mint az Isten hatalma*. Meg nem kereszteltek halálakor az Egyház vigasztal: Isten jó, Isten irgalmas, biztos, hogy a legjobbat adta a csecsemőnek és pokolra nem került, nem szenved. Ez olyan, mint a Ringelspiel: forog, forog, de ugyanoda jut vissza. Nem tudjuk.

Meg nem keresztelt felnőtt sorsa – ha élete végéig nem keresztelkedett meg *önhibáján kívül*, akkor üdvözülhet. Ugyanis: ha egy felnőtt (tudatosan dönthet, nem úgy, mint a csecsemő) szeretetaktust gyakorol, megbánja a bűneit (ez személyes döntés), ez pótolja a vízkeresztséget. Más néven ezt vágykeresztségnek is nevezzük. A vágykeresztség tehát nem azt jelenti, hogy a keresztség után vágyódik, habár ez is benne van. A vágykeresztség azt jelenti, hogy mindent Krisztus szerint akarok és ez = a szeretetaktus és a bánat. A vértanúság a legnagyobb szeretetaktus, ezért a vérkeresztség útján is lehet üdvözülni. A vértanú *azonnal* üdvözül. Előbbi két esetben (vágykeresztség, vérkeresztség) tehát a szeretet hozza a megszentelő kegyelmet. Ezért egyenrangú mindkettő a vízkeresztséggel. Szent Emerencia sem volt megkeresztelve, vértanú lett, üdvözült. A nem hívó annyiban nem felel az állapotáért, amennyiben nem tehet róla.

A keresztség fajtái tehát az alábbiak: 1. Vízkeresztség 2. Vágykeresztség 3. Vérkeresztség

Felnőtt, de nincs megkeresztelve – eredeti bűne megvan. Személyes bűne is van. Egyszer döntött és a jó mellett kitarthat még áldozatok árán is – ez a vágykeresztség, azaz az Isten

szerepére. Nem a döntés, hanem a jóban való kitartás→Isten egyre több kegyelmet ad; például, semmi pénzért nem hazudik, nem lop. Implicite kifejezte a hódolatát, annak ellenére, hogy egy általa kegyetlennek hitt istent nem imádott. Felnőtt eredeti bűnben van és kis bűne van. Meghal. Hova jut? Az ember legelső tudatos cselekedete vagy jó, vagy rossz. Ha jó, akkor megszabadult az áteredő büntől, ha rossz, akkor nem. Ergo: kis bűnnel nem lehet kezdeni. De mégis lehet. Ez vitás. Maria Valtorta: Der Gottmensch PISANI (I-XII). 4 tartózkodási hely (föld, tisztítóház, menny, pokol) közül csak 2 marad (menny, pokol). Conclusio theologica – cenzúrák (biztonsági mérce) 1. Fides 2. Fides dogmatica 3. Fides catholica. Probabiliorizmus, probabilizmus, specialis, specialior (elfogadható, méginkább elfogadható). De fide catholica (katolikus hittétel) – nem csak a Szentírásban van benne, de a teológusok is kimondták. Conclusio theologica (teológiai következtetés) – nem adnak cenzúrát (biztonsági mércét) neki, csak elfogadják a teológusok, összességében nézik.

Spekulatív kérdés, *teológiai paradoxon*: hogyan szabadul meg az ember az eredeti büntől? Valaki eredeti bűnben van, nincs megkeresztelve.

A/ Ha az első bűn bocsánatos, akkor, ha meghal, purgatóriumba kellene kerüljön, de oda nem juthat, mivel eredeti bűnben van. Pokolra megint nem, mert a bűn nem halálos. Természetes boldogságba nem, mivel nem vezekelt sehhol.

B/ Ha az első bűn súlyos, akkor pokolra jut, tehát az első bűn csak súlyos lehet.

Limbus patrum, limbus puerorum

Gyerek éretlen – bizonyos kor alatt nem is lehet súlyos bűnt elkövetni. Tehát a B/ pont nem áll. Az A/ pontra pedig: ha Isten megvilágosítja, megy a purgatóriumba és onnan üdvözülni. Ez tehát a feloldása a teológiai paradoxonnak. Részletesebb elemzés: Boros-féle teória – hova jut a kereszteleetlen gyerek, aki bocsánatos bűnben halt meg (teológiai paradoxon)? Mennyországba nem, mert nincs megkeresztelve. Pokolra nem, mert nincs halálos bűne. Tisztítóházba nem, mert onnan csak a mennyországba lehet jutni. Limbus puerorumba nem, mert oda csak az áteredő bűnben meghaltak kerülnek. Limbus patrum már nem létezik (a megváltás pillanatától), tehát oda se. Mennyországba azért nem, mert még vágykeresztség által sem juthat oda, mert gyerek, tehát megfontoltan nem dönthet. Elv szerint: nem tudjuk. Vagy: az első bűn mindig halálos. Addig nem bűn a „bűn”. De ez sem áll. Nincs megoldás! Temetési rituálé: az Isten irgalmas. Vagy: mindenkinek ad egy megvilágosítást (ilyeneknek akkor) és azon döntése alapján ítélt (hasonlóan a vágykeresztségben elhunytakhoz). Isten mondja: nekem más útjaim is vannak, amelyek előttek rejtve maradnak. Limbus patrum: a megváltással már megszűnt, oda nem kerülhet senki. Limbus puerorum: a világ végén meg fog szünni (Maria V.) – akkor az Isten mindegyiknek döntéshelyzetet ad.

Szentek egyezsége

A küzdő, a szenvedő és a megdicsőült Egyház imádságai

Tudnak-e az üdvözültek a tisztulókért, illetve a tisztulók érettünk imádkozni? Előbbi biztosan – az üdvözültek még inkább tudnak a szenvedőkért, mint mi. Ez tétel. Valaki másért (más személyért felajánlva) keresztelkedik – Szent Pál hoz egy szöveget (~üdvözültek a tisztulókért). Ld. még tisztítóhelynél is (beöntött tudással a tisztulók is tudnak imádkozni).

Egymásért való közbenjáró imádság

Isten tőlem teszi függővé annak az egyénnek az üdvösségét, aki gonosz, az én engesztelő imám által kegyelmez meg olyan valakinek, aki a pokol felé tart? Felelet: aki mégis

elkárhozik, megérdemli a poklot. A pokolba csak úgy, véletlenül nem lehet kerülni. Isten milliószor ad kegyelmet az illetőnek. Az én imám egy nagy lendítés, amelytől üdvözülhet. *De*: ahhoz neki meg kell térnie és csak így üdvözülhet. Tehát az én imám az ő bánatát indítja fel. Az ő saját, személyes bánata nélkül, csak az én imám miatt nem üdvözül. Ha valakit én csábítok el a rosszra, az nem azért kárhozik el, mert *én* elcsábítottam, hanem azért, mert *ő* beleegyezett, tehát az ő saját, *személyes* döntése következtében kárhozik el (azért az én felelősségem is óriási). **Egymás javára, üdvére, de kárhozatára is válhatunk** (Szentírásban is benne van). „Ha ti ismeritek Isten irgalmasságának elnyerésére az eszközöket, s mégsem teszitek meg, ami rajtatok áll, akkor ti is felelősek vagytok a világ vesztéért.” „Nem azt keresem, ami nekem hasznos, hanem ami másoknak van javára, hogy üdvözüljek.” (1 Kor 10,33.)

Egy halálra ítéltet már majdnem kivégeznek, olyat, aki megérdemelte. Ekkor a királynő kéri a királyt: kegyelmez meg neki. És a király – felesége kedvéért – megkegyelmez a halálra ítéltnek. A király a királyné kedvéért megteszi. Ha valakiért imádkoznak, hogy pap legyen, vagy apáca, de ő nem tudja vállalni és jó családapa, vagy családanya lesz – ha Isten így akarja – ezek az imádságok nem vesznek el. Más téren kaphatja meg, vagy más kaphatja meg, ő üdvözülhet. Vickától (egyik medjugorjei látnok) megkérdezték: miért nem leszel apáca? Erre ő így felelt: a Szűzanya megmutatta nekem a mennyországot, ahol sok családanyát, de kevés apácát láttam. Mellédönt valaki: nem kárhozik el. Stiklit csinált egy szeminarista: eljátszotta a hivatását (szemtelenkedett az előjáróval, kizárták). Sehova nem veszik fel papnak, elmegy dolgozni. Vannak papos családapák és apácás családanyák; családanya lesz és szenteket nevel.

A választott nép gyilkolta a pogány ártatlanokat is, Isten ezt megengedte – de azok üdvözültek és ott megkapták a kárpótlást. Ha én igazságos vagyok, irgalmaznék neki – akkor az Isten mennyivel inkább irgalmas! Nem tud kárpótlást adni a le nem élt élet élményeiért – *azt magát nem* tudja megadni, mivel nem élte le, sok élménytől elesett. De a teljesség, a tökéletes boldogság nem itt van, hanem a másvilágon. Én csak ezt látom, a szőnyeg egyik felét. Ha azt belátom, hogy Isten a legjobbat akarja és teszi, ez már következik belőle, amit hittel fogadok el. *A rossz és a hit misztériuma*. Az anya üdvözül, a fia elkárhozik és az anya mégsem bánkodik a fia kárhozatán, mert belátja, hogy így van a legjobban. Odaát azt fogjuk meglátni, hogy minden az Isten végtelen bölcsessége szerint alakult.

Isten kinek adja meg ezt a lendületet a sok gonosz közül – annak, aki életében egy kis jót tett. Például elimádkozott szívéből egy Ave Mariát és ez nagyon tetszett a Szűzanyának. Nem csak találomra adja meg. Kis Szent Teréz imádkozott egy kivégzendőért és az azon nyomban bánatot indított. Miért indította be Isten ezt a gondolatot a bűnösben? Egy fogoly felnézett a papra kivégzése előtt – börtöncellában volt a pap, aki feloldozta őt (Rajk Lászlót kivégzése előtt Mindszenty bíboros oldozta fel a börtöncellából – azt, aki őt előzőleg börtönbe juttatta; Emlékirataim 345-346).

A pokolra jutott senkit sem okolhat, csakis önmagát: te nem akartál! Az imádság engesztelés-folyamatot indít el, de a bűnösnek **meg kell bännia** bűneit. Olyan nagy dózist kap a kegyelemből, hogy bánatot tart. Ez olyan, mint amikor egy orvos azt mondja: nem adhatom be magának ezt az orvosságot, mert másnak kell, és különben is nagyon drága. Ekkor jön valaki és letesz 1000 dollárt és azt mondja: ezen ne múljék, ha csak a pénz kell hozzá, én odaadom. De a hatáshoz a betegnek **be kell vennie** az orvosságot (=bűnbánatot kell tartania); kivéve, ha injekcióban adják be – de a lelki életben ez nem automatikusan megy.

Actus heroicus

Kisap koromban tettem meg. Minden jócselekedetem engesztelő részét a tisztítóútzben szenvedőkért ajánlottam fel. Az érdemi részét nem tudom, csak saját magamnak, mivel azt én

tetem, az mind nekem jár. Az engesztelő részét és a halálom után értem mondatott összes szentmisét, imádságot felajánlottam a tisztítótűzben szenvedőkért. Majd a mennyből felhúznak – sok, sok tanítványom van! Azok között vannak minden szakmából valók. Azok imádkoznak értem, azok az én Szent Antaljaim. Kértem és segített. A földiek hálátlanok, ők azonban nem felejtenek el, hálásak. **Ha valaki irgalmas, az Isten még inkább az lesz vele.**

11. Homíliák

Aranymise – 1985. december 1.

Epöl

50 évvel ezelőtt Rómában, Szent Szaniszló sírja fölött mondtam első misémet. A misén négyen voltunk jelen: én magam természetesen, egy tanárom, aki azóta már meghalt és két kispap. Az aranymisémet megint Rómában mondtam, elzarándokoltam Szent Szaniszló sírjához. A misén megint csak négyen voltunk: volt növendékem volt a kézvezetőm, még két rokon volt jelen. És ezzel azt hittem, hogy az aranymisés jubileumnak vége van. Papi életem több, mint egyharmadát itt töltöttem Epölön. A kezdet nehéz volt: nem a hívek miatt, akiket szerettem, hanem a körülmények miatt. Akik visszaemlékeznek, tudják, mit jelentett az, hogy ötvenes évek. Minden nehézség elmúlik, ha kitartok a Jóisten mellett. A keresztény ember, aki megtanulta a keresztből a keresztviselést, mindent át tud vészelné a lelke javára. Az aranymise a ti misétek is. Azt imádkozom, hogy áldozatunk kedves legyen. A tiétek is. A szentmise az egész Egyházé. A pap bemutatja az Egyház megbízásából és nevében. Az egész Krisztus mutatja be az egész Krisztust. Hasonló ez a Golgotához. Áldozattá kell válnunk. A fizikai Krisztus és az Ő titokzatos teste, mi. Krisztus testét és véréát mi mutatjuk be. Per ipsum, cum ipso et in ipso – ez volt az ősi szentmise Úrfelmutatása. Végtelen érték van itt a kezünkben. Az eredeti bűnt csak isteni személy tudta jóvátenni. Ha részt veszünk ebben az áldozatban, akkor valóban egy aranybányát nyitunk ki. Áldozat: nem a szem lát, nem a fül hall, hanem én! Nem a papé a mise, hanem mindnyájunké.

(Erdős Mátyás atya 17 évig volt Epölön plébános)

Szent István király ünnepén – 1985. augusztus 20.

Esztergom Viziváros, Loyolai Szent Ignác templom

Kedves Testvérek!

1083-ban szent László királyunk felnyitotta Szent Istvánnak a sírját; jelen volt rajta a püspök és főemberei. Már a sír felnyitásakor több csoda történt. Egyik csoda az volt, hogy Szent Istvánnak a teste már elporladt, száraz csontok voltak ott, de jobb keze épségben maradt. Ma is tiszteljük ezt a Szent Jobbot, Pesten van a Bazilikában elhelyezve.

Miért maradt meg Szent Istvánnak a jobb keze? Talán azért, mert jobb kezével jól forgatta a kardot, harcolt *külső s belső ellenség ellen*, kemény kézzel ölette meg a pogány nemzeteket? Nem hiszem, hogy ezért maradt volna meg. Vagy azért maradt talán a jobb keze, mert kemény kézzel törvényeket hozott és elválasztotta az újonnan megkeresztelt magyarokat a pogány szokásoktól? Igen szigorúan ítélte őket, úgyhogy Szent Gellért sokszor csak könnyekkel tudta megmenteni egyik-másik halálra ítélt életét. Hát ezért sem maradt volna meg Szent István jobb keze. Vagy talán azért, mert jobbajával utat mutatott az ország népének, hogy megmaradjon kereszténynek, mint Szent Pál apostol mondotta, tartsa vissza őket a pogány szokásoktól. Más világot ismertetett meg velük, Krisztus vallását, a kereszténységet. Hát ezért már inkább megtarthatta Isten Szent István jobbját. Utat mutatott ezer éves történetű országnak, az ő népének. Vagy talán azért maradt meg a jobb keze, mert sokat imádkozott. Valóban, imádságos ember volt. Pedig történetírók viaskodnak, fölteszik a kérdést, hogy

szent István annyi harc és kemény, küzdelmes kormányzás után hogyan lehetett mégis szentté. Azt mondjuk, hogy nagyon sokat imádkozott.

Imádság járta át egész lényét ; ezért már megmaradhatott a jobb keze. De miért a jobb keze? Az ember a bal kezével is imádkozik, sőt két kézzel imádkozik az ember, vagy még pontosabban mondva, *a szívével-lelkével imádkozik*. Hiába teszem össze a kezemet, ha a szívem nincs ott; a szívével imádkozik az ember, ha a két kezét nem is teszi össze. Abból még nem következik és nem valószínű, hogy Szent István imádkozott. Hanem azért maradt meg a jobb keze, mert *nagyon sok jót tett!* Irgalmas volt, jóságos volt. Külön elrendelte, hogy palotájában mindig legyen költség a szegények támogatására. Megbízta egy rokonát, hogy ő gondoskodjék állandóan a szegényekről. Ő maga is szeretett a szegényekhez járni alamizsnát osztogatni. Sokszor lökdösték, bántalmazták, de ő állhatatos szeretettel végezte. A szakállát is kitépdették, de ő nem haragudott ezért; hálat adott az Istennek, hogy ezt kapta jutalmul – Istentől majd többet kap. Ezért a jótékonyságáért fennmaradt a jobb keze. És az ősi ének, a Szent István ének is, amely a Szent Jobbról szól, ezt emeli ki (SzVU/298, 6-8.). Ezért tartotta meg épségben a kezét Isten. Legyetek irgalmasok, mert veletek is irgalmat fognak gyakorolni.

Az Úr Jézus előre kiadta a nagy érettségi tételeket. Hogyan készülnek a gimnáziumot végzők, az utolsó évesek az érettségire? Megkapják a tételeket, tudják biztosan, ezt fogják kérdezni, ezt kell tudnunk. Az **örök élet érettségijére** is így kell tudni a kérdéseket. Az Úr Jézus kérdéseket tesz fel, azt fogja kérdezni: éhes voltam, ennem adtatok-e, szomjas voltam, innom adtatok-e, ruhátlan voltam, felruháztatok-e, beteg voltam, meglátogattatok-e, börtönben voltam, felkerestetek-e. S akkor azt fogja mondani: amit egynek tettetek a legkisebbeknek, nekem tettétek. Ezt fogja kérdezni!

Ezt tanuljuk meg Szent Istvántól, jobb keze erre figyelmeztessen minket. Jó szívvel tegyünk jót, ne mutogatásból, hiúságból. Azért, mert ha egyet teszünk, az Úr Jézusnak tesszük. **S az Úr Jézus nagylelkű a jutalmazásban.**

1938-ban, Szent István halálának 900. évfordulóján egy hatalmas nagy bronzszobrot készítettek és ezt Pestről kocsin levitték Fehérvárra. Amint az országúton vitték ezt a szobrot, a szántóföldön dolgozó emberek felfigyeltek. Olyan volt, mintha valóságosan ott lovagolt volna az úton a Szent Király Fehérvárra. Sokan voltak, akik kiszaladtak a szőlő szélére és nézték. Volt, aki letérdelt és imádkozott. Az volt a benyomásuk: Szent István végigvonul áldott kezével az országon. Hát ha így, lovas formában ma nem is vonul végig az országon, de biztos, hogy áldott kezét kinyújtja mindazokra, akik kérik az ő segítségét. Kérjük, áldjon meg minket, áldja meg ezt a népet, pogány népet, elpogányosodó népet, áldja meg családjainkat, áldja meg mindazokat a magyarokat, akik szerte-szét a világban testvéreink. Áldott Szent Jobb, áldd meg magyar népedet! Ámen.

Urunk színeváltozása – 1986. augusztus 6

Vizivárosi templom

Miért változott át Jézus? Azért, hogy megmutassa Péternek, Jánosnak és Jakabnak azt, hogy ez a megdicsőült Egyház előképe, a mi jutalmunk is ez lesz. Ha majd látják az ő szenvedését, ez jusson eszükbe. Ez nem ugyanaz, mint amikor Mózes és Illés is megjelent. Vegyük észre a Fényt, amiről a szentleckében van szó. Avilai szent Teréz mondta: én fekete és fehér embereket látok. Ez nem azt jelenti, hogy négereket és európaiakat, hanem bűnben és kegyelemben élőket. Kérjük őrangyalunkat, hogy jól vágjon minket oldalba, ha megfelejtkeznénk erről a meghívásról!

1986. december 20.

Vízivárosi templom kápolnája

Velünk az Isten – mindenhol velünk van, bármit teszünk, bárhol vagyunk. Amikor pedig elesettnek érezzük magunkat, akkor van a legközelebb hozzánk. Leányfalun a Takács atya osztogatott egy legendát, amely egy nagy lánynom területére íródott. És abban ez áll: valaki visszatekint életére és két lánynomot lát. Amikor pedig nagy bajban volt, akkor csak egyet. Itt miért hagyta el? Isten ezt felelte: itt felvettelek, úgy vittelek. Emmanuel = emmanu-él, velünk az Isten (Gabri-él → Éloi = Éli = Isten). A szentmisében sokszor halljuk: az Úr legyen veletek. Ez *ne egy üres, megszokott formáság legyen*, hanem éljük át: velünk az Úr = Emmánuel.

1987. július 25.

Szent István kápolna

Kedves Testvérek!

Az evangéliumban Jézus példabeszédét hallottuk a szántóföldre rejtett kincsről és az igazgyöngyről. Ez átvitt értelemben a mennyek országára vonatkozik. Jézus példabeszédei az egyszerű emberekhez szólnak. A múlt vasárnapi, búzáról és a konkolyról szóló példabeszédét ott megmagyarázza, itt viszont megkérdezi: értettétek? Azt felelik: értettük. Egyszerűbb embereknek magyarázza – ezzel foghatóvá teszi. Olyan ez, mintha valakinek adunk egy kosár gyümölcsöt, de a kosáron nincs fül, nem fogható (a fül a példabeszéd). Jézus a mennyországot ezekhez hasonlítja. Első a szántóföld. Régen, amikor valaki talált egy kincset, kiásta, de a kincs azé lett, aki a szántóföld volt, vagy a fele őt illette, vagy az állam foglalta le a kincset és pénzben kifizette az ellenértékét. Régen a kincskeresés nagyon kedvelt volt. Sokan kedvtelésből és a gazdagodási vágy miatt úzték. Most is volt valaki Olaszországban, aki régóta lottózott; most megnyerte a főnyereményt és örömeiben megrepedt a szíve. A mulandó értékek egyszer elmúlnak, nem lehet őket odaszögelni. Egy boldog találkozás – ezt az időt meg akarjuk állítani, ezért fut el gyorsan. A földi boldogság az mindig csak részleges, ahogyan Szent Ágoston mondja: kimeríthető és mi is kimerülünk benne. Bármilyen földi örömben egy darabig boldogok vagyunk, azután elkezdünk újat keresni benne, kimerítjük, majd új boldogságforrás után nézünk. Mindenki azt teszi, amit ő jónak gondol. Sokan rosszul cselekednek, de az a fő, hogy a lelkiismeretük szerint tegyenek. Mindenki azért tesz meg valamit, mert ez az ő vélt, vagy valódi boldogságát szolgálja. Egy öngyilkos is azért lesz az, mert azt hiszi, hogy megszabadul a problémáktól. Ellenben ezzel az örök kárhozat veszélyébe sodorja magát. Jézus is mondja: mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkének azonban kárát vallja? Jobb bejutnod bénán a mennybe, mint épségben elkárhoznod. Vágd le a kezed, vájd ki a szemed, vagyis azoktól a dolgoktól, amelyek veszélyeztetik az örök boldogságodat, szabadulnod kell. A legnagyobb rossz a halálos bűn: kihal az ember lelkében az Isten iránti szeretet. Az emberek mindig azt teszik, ami a szerintük helyes: vagy a vélt jót, vagy valaki bebeszélte azt nekik. Bolondnak nézik azt, aki eladja mindenét és megveszi a földet (mai példabeszédben). Majd ezután kezd el ásni.

Tudja, hogy amit kiás, azt sokkal értékesebben el tudja adni, nyer rajta. Nem törődik senkivel. Minden áldozatot meghozni, a mennyországot mindenáron elérni. Ott mindenki annak fog örülni, hogy a másik odakerült. Egy család például. De nem lesz egyforma a szentségük ott sem. Szent Pál írja: nap, hold, csillagok különböző fényűek, különbség van ezek között is. Két hasonlattal lehetne jellemezni ezt – az egyik: egy kis és egy nagy pohár is túlcserél vízzel, mégis mindkettő tele van. A másik hasonlat: egy szövetből egy anya és

lánya is ruhát varrat magának. A lánynak kell 2 méter, az anyának valamivel nagyobb, 3 méter. Mindkettőnek a maga ruhája áll jól, nem cserélnének. Ilyen a mennyország is. Mindenki annyit kap, amennyire itt a földön kitágította a lelkét (Quid quid recipitur, recipitur per modum recipientis – mindenki a befogadó képessége szerint fogad be). *Minden* igényünket és *teljességgel* elégíti ki a mennyország. Egy kisfiú megkérdezte: örökké az Istent látni – nem lesz ez unalmas? Isten nem valamit, valamilyen teremtett boldogságot ad, mert az nem lenne elég, hanem önmagát adja. Ő végtelen, benne minden örök és végtelenül van meg, ezért soha nem merül ki az ember. Ott soha nem ununk rá semmire. A földön minden az elején a legérdekesebb. Ott úgy lesz majd, mintha mindig pont akkor léptünk volna be – ez tart majd örökké. Senki sem fogja azt mondani: én csak ennyit kaptam. Az is, aki úgy csúszott be a mennyországba, azt mondja: tökéletesen boldog vagyok, nem vágyom a többiek többletére. Este mindig kibékülni az Istennel – „majd”: a legtöbb elkárkozás ezért történik. A bukás gyengeség, a felállás dicsőség. Erre a négy betűre a sátán nagyon rájátszik – erre a négy betűre: majd. Majd megtérek, nem most. Ha éjjel megáll a szíve, de este megbánta a bűneit, akkor jó úton van és látja: üdvözültem. De előtte még meg kell tisztulnia. Ő maga is belátja: ilyen bűnösen nem kerülhetek az Isten elé, a mennybe a többiek közé. Isten elé, színe látására csak büntelenül lehet kerülni. Előtte meg kell tisztítanom magamat, patyolatba kell mennem. Ha valakik színházba, hangversenyre mennek, előtte megtisztítják ruháikat. Búcsú: felajánlhatjuk a teljes búcsút magunkért. A búcsú jelentése: az összes büntetéstől megszabadulok. És nem az, hogy eszünk, iszunk, de a templom felé sem nézünk. Feltétele: szentgyónás, szentáldozás, szentmise. Misén kívül: templomlátogatás, Hiszekegy, Üdvözlégy, Miatyánk, Dicsőség elimádkozása és a pápa szándékára ima (utóbbi feltételek az előző módozathoz is szükségesek). Hiszekegy, Miatyánk a misében is benne van, nagyobbat ad a misével, ezért nem kell még külön imádkozni ezeket. Tisztulók a második, a megdicsőült, győzedelmes egyház pedig a harmadik részleg.

1988. július 23.

Vizivárosi templom

Kedves Testvérek!

Az apostolok korában sok csoda történt, mint ahogy a mai Evangéliumban is szerepel egy, a kenyérszaporítás. Ez volt az a csoda, amely előkészítette a legnagyobb csodát, az Oltáriszentséget. Éppen ezért Csodálatos Oltáriszentség a neve. Ma is történnek csodák az Egyházban, például Lourdesben, Fatimában. Az orvosok több csodát hagynak jóvá, 8000-t, az Egyház még ennek a tizedét se, még a tizedénél is kevesebbet. Az Oltáriszentség a legnagyobb csoda. Ezt sokan nem veszik észre, mivel nem feltűnő, különleges jelenség – általában ezt szokták csodának nevezni. Ebben a hitünkkel részesülünk. Átlényegülést jobban szereti használni az Egyház (transsubstantiatio: trans-át, substantia-lényeg), mint az átváltoztatást. A kenyér és a bor lényege eltűnik és helyébe lép Krisztus. Én ugyan kenyeret és bort látok, de az Jézus. Dicsérd Sion Üdvözítőd c. ének, SzVU 107. Ének, 209. old, 10-17. vsz. Az átváltoztatott kenyérben és borbán jelen van Jézus Krisztus teste és vére, istensége és embersége és az egész Szentháromság, az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Jézus szó szerint csak az **Ő** testének és vérének mondta a kenyeret és a bort. De mivel Jézus Isten is, ezért a Szentháromság van jelen, mivel Isten van jelen az Oltáriszentségben. És Isten pedig nemcsak Jézus, hanem az Atya is és a Szentlélek is. Tehát ahol Isten jelen van, ott a Szentháromság van jelen (együttesen működik mindig a Szentháromság). Ha valaki áldozásnál porcikát kap, egy szentostyát kap, vagy véletlenül kettőt kap – egy Krisztust kap, nem felet és nem is kettőt, mert egy Krisztus van. Ha lelesik, gondosan felmossuk utána. A feltámadott Jézus teste és vére **együtt van jelen** mindkét szín alatt. Isteni jellege szerint nemcsak Jézus, hanem a

Szentháromság van jelen. Ha Péter Nagyszombaton misézett volna, akkor nála érvényes lett volna az átváltoztatás, de a test is és a vér is **csak külön-külön lett volna jelen** a színek alatt, és nem úgy, mint Húsvétvasárnap, a feltámadás után (addig ugyanis a valóságban is külön volt Jézus teste és vére, mivel vére kiömlött). De Nagyszombaton **az istenség és az emberség viszont már mindkét szín alatt** jelen lett volna (mivel azok sose váltak el egymástól). Egyébként Pünkösdig az apostolok nem miséztek. Ezek érdekes dolgok, keveset gondolunk rá. Ez az én testem; tehát magamat adom. Előbbi ének 17. vsz. Ha megeszek egy almát, az – mivel testi táplálék – lelkünk állapotától függetlenül megteszi hatását. De az Oltáriszentség (azért Oltáriszentség, mivel itt jön létre az oltáron) lelki táplálék. Nem tudjuk, kiben milyen munkát végez. Legyen egy kicsit komolyabb fogalmunk ezekről a dolgokról, legyen buzgóbb, öntudatosabb a szentáldozásunk, sokszor talán hanyagoljuk. Aldozunk rendszeresen!

Urunk színeváltozása – 1989. augusztus 5.

Vizivárosi templom

Kedves Testvérek!

Urunk színeváltozását ünnepeljük. Jézus felment az apostolokkal a Tábor hegyre. Szerepel az Evangéliumban egy másik hegy is, az Olajfák hegye. Mi a különbség a két hegyen történt események között? Vonjunk párhuzamot, hasonlítsuk össze a két hegyet!

Itt Jézus arca fényes, az Olajfák hegyén véres. Itt a három apostolnak mutatja meg magát és megjelennek Mózes és Illés – az Ószövetség, a törvény és a próféták képviselői. Amikor az Olajfák hegyén Jézus kéri apostolait, hogy imádkozzanak, azok elalszanak. Vajon összekapcsolták-e az apostolok a két hegyet? Az apostolok nem kapcsolták össze a két hegyet! Jézus azt imádkozta ott – vedd el tőlem ezt a kelyhet. Ekkor vonult el előtte mindaz a szenvedés, a sok bűn, amelyeket az Atya rárakott az emberiség megváltásáért. Azután sokan elfelejtették: *Per lucem ad crucem* – a kereszttel a fénybe. Ma sem kapcsolják össze sokan a két hegyet. Ha Jézus szenvedést enged meg, ehhez a kereszthez megadja a nagyobb vállakat is. Erőnkön felül nem tesz próbára az Isten. Kiténtetésnek, megtiszteltetésnek vegyem, fogadjam, ha részesít kereszthordozásában.

Sokan mondják: imádkoztam az Istenhez, de nem hallgatott meg. Pont ezáltal hallgat meg, hogy nem hallgat meg. Ha több szenvedést enged meg, mint amennyit megérdemlünk, akkor azért adja, hogy annak érdemeiből jusson másoknak is, családtagjainknak, mert a kegyelmekre ők is nagyon rászorulnak. Lehetséges, hogy vannak, akik csak ezért üdvözülnek, mert valaki engesztelt értük (személyes döntésükkel együtt).

Mária is szenvedett, pedig büntelen volt, a szentek is mind szenvedtek! Máriánál nem kellett fenyíteni büntetéssel.

A németeknél szerepel egy bolond Istókhhoz hasonló – akkor örült mindig, ha a hegyre felfelé kellett menni. A többiek küszködtek, szuszogtak, izzadtak, ő pedig örült: itt nehéz, de a másik oldalon lefelé megyünk, ott könnyebb lesz! Kis Szent Teréz kéri Jézust, kettőt adjon meg neki: *Pati et mori* – szenvedni és meghalni. Mi nem kérjük ezt, inkább imádkozzuk, múltjuk el ez a kehely!

Jó itt nekünk – mondják az apostolok. Jó itt nekünk! Ezt mondják ma sokan. Elég nekem a földi jólét, mindenem megvan, mi szükségem van Istenre. De ezek hasonlóak ahhoz a gazdához, aki megtöltötte a gabonatarait – most már nyugodtan fekszem le. Balga! Még az éjjel számon kérhetik lelkedet! Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vállalja? A Tábor hegy magasan van – nem a világ szintjén. Sokan fel se jutnak odáig – akiknek a pénz az istenük. Akkor evilági örömeiket ne is élvezzük? Szent Erzsébet is örült a böjt utáni ebédnek, jóízűen fogyasztotta el. De ne az első helyen szerepeljenek ezek. A lelki

érték legyen az első, így valóra válik a szentlecke tanítása. Akkor a nappal felvirrad és a hajnalcsillag felragyog szívetekben.

Ezért bolondnak néznek minket. A kereszténység nem bolondság, csak a zsidók és pogányok szemében. Aquinói Szent Tamás beszél a mennyországról és a pokolról. A pokol: Isten mindent megtett, várt, várt, várt. Ő minden lehetőséget megpróbált, de az ember saját maga utasította el, egyedül ő nem akarta. Ezt a pokolba jutottak nem bocsátják meg maguknak. A mennyországba amikor Szent Pál betekintett, nem tudott szólni. Szem nem látta, fül nem hallotta. Ott minden vágyunk teljességgel beteljesedik – hiányérzet, unalom nem lesz.

A prófétáknál hitelesebb tanúk az apostolok a Tábor hegyen. Érdemes minden áldozatot meghozni. Isten nem akarja, hogy potyán üdvözlünk. Legfeljebb a gyerek – aki a vonaton az anyja ölében ingyen utazik. De nem mindenki jut el így oda: vagy a félárú, vagy a teljes árú menetjegyet kell megváltania. Senki sem jut be véletlenül a mennyországba és úgy sem, hogy oda Isten bekényszeríti. Aki megteremtett akaratom nélkül, nem fog üdvözíteni akaratom nélkül. Erőszakkal nem. Érdemes vállalni minden keresztet, mert így vígasztal Jézus: odaát könnyebb lesz. Ámen.

Mindszenty József szobrának megszentelési ünnepségén – 1991. április 12.

Budapest, Szent Gellért Templom

1948. december elején egy aulista Mindszenty bíborostól nagy borítékot hozott hozzám azzal a meghagyással, ha valami baj történik a bíborossal, bontsam fel a borítékot, a benne levő kisebb borítékokra írjam rá a dátumot és juttassam el a címzettekhez. A nagy borítékot elrejtettem. Akkor még nem tudtam, hogy Brückner József rektor és Vajda József vicerektor is kapott elrejtetni való iratokat, beszédeket, püspökkari jegyzőkönyveket.

December 27-én reggel két kispap szokás szerint lement a primási palotába, hogy ministráljon a főpásztornak. Hamarosan azzal jöttek vissza, hogy a primást az éjjel elvették. Ezt jelnek vettem. Fogtam a nagy borítékot, lementem Vajda barátomhoz és mondtam neki: elő a nagyollót, és vágd fel ezt. Öt darab kis boríték volt benne, Grósz József kalocsai, Czapik Gyula egri érseknek, Svoy Lajos fehérvári és Péteri József váci püspöknek, valamint Drahos János esztergomi általános helynöknek címezve.

A borítékok felső jobb sarkán ez a dátum állt: „Esztergom, 1948 december...” – nekem csak a 26-ot kellett odaírom. Aztán betettük a borítékokat külön-külön egy másik borítékba és fiktív címet írtunk rá, majd a kispapok személyesen vitték el a valóságos címzetteknek. Ez az óvatosság megérte, a Kalocsára igyekvő növendékpapot útközben igazoltatták, átkutatták, de csak egy kalocsai osztálytársának címzett levelet találtak nála, az őket nem érdekelte.

A Drahos úrnak címzett levelet gondosan elrejtve ruhámba magam vittem le a helynöki irodába. Elolvasta és azt kérdezte: tudja, mi van benne? Mondom, nem tudom. Erre ideadta, hogy olvassam el. Ez állt benne: nem vagyok, összeesküvő, nem mondok le, bármit is hirdetnek rólam, az megtévesztés és hitelt nem érdemel. Ha emberi erőt felülmúló erőszak miatt mást vallanék, az eleve érvénytelen. Esztergom, a boríték kelte. A helynök úr visszaadta a levelet és azt mondta, vigye haza és délben hozza át a lakásomra.

Másnap a Szabad Európa Rádió már ismételten bement a levél tartalmát, mint Mindszenty végrendeletét, hogy nem fog vallani. Ki juttatta el a rádióhoz, nem tudom. Valószínűnek tartom, hogy a hercegprimás máshova is juttathatott hasonló nyilatkozatot.

Rövidesen jöttek is ávósok Esztergomba és mindenhol kutattak Mindszenty végrendelete után. Sehol nem találták, senki nem tudott róla semmit. Én meg hallgattam, természetes. Ezekben a napokban hozták Esztergomba az illető aulistát (Fábián János) is, hogy mutasson

nekik még elrejtett dolgokat. Egy óvatlan pillanatban az aulista odasúgta Drahos helynöknek: én mindent bevallottam, maguk se tagadjanak semmit. Mivel Drahos úr tudta, hogy nálam voltak elrejtett dolgok, azt mondta: ha kérdezik, mindent mondjon el nekik. Hogy másoknál is voltak letéve irások, arról az általános helynök nem tudott, így nem is figyelmeztethette őket.

Január 7-én újra megjelentek az ÁVH-sok Esztergomban. Felszólították Brückner Józsefet, hogy adja elő az elrejtett dolgokat. Brückner – a titoktartáshoz híven – azt mondta: ő ilyenekről nem tud. Erre azt felelték: maga egy barna táskában ezeket az iratokat kapta elrejtésre. Erre a rektor előadta. Majd Vajdához mentek, aki hasonlóképpen válaszolt. Neki is felolvasták a levéltáros vallomását. Erre Vajda hívatta a kispapot, akire az iratok elrejtését bízta és kérte, hozza elő az elrejtett dolgokat. A kispap egy dobogó aljából elő is kotorászott egy csomag iratot. Mire az ávós: ott még valaminek kell lennie. A kispap azt is megtalálta. Ezután az ÁVH-sok zsákmányukkal lementek a primási palotába Erdőshöz; azt hitték, ott lakom. Vajda éppen nálam volt és beszámolt a vele történekről, amikor dühösen bejöttek a szobámba. Vajdát egy elutasító gesztussal kitessékelték. Nekem felmutatták az elfogatási parancsot: ha nem vallok, elvisznek. Elővettek egy listát és felolvasták, milyen címekre kaptam szétküldendő leveleket. Elsoroltam, ők kipipálták papírjukon. Az utolsó címmel akadtak meg. Erre megint letartóztatással fenyegetőztek. Mondom nekik, hiába fenyegetőznek, én mást nem tudok mondani, én ilyen címet nem kaptam. Ellenben kaptam egy másik címre. Akkor tisztázódott, hogy a helynöknek és a káptalannak címzett levél ugyanaz. Akkor mondták, majd Mindszenty is úgy fog vallani, mint maga. Azt persze nem mondtam, miért vallok olyan simán. Megnyugodtak. Kérdezték, rágyújthatnak-e egy cigarettára. Mondtam, ha udvari a cigaretta, akkor nem. Hogyhogy, ők nem urak! Mondom, ha olyan bűdös, hogy csak udvaron lehet elszívni. Ne vicceljek velük, mondták, ők már kora hajnaltól fent vannak és dolgoznak, nincs kedvük tréfálkozni. Erre én: akkor maguk mégis csak előkelőbbek nálam, én csak hatkor keltem fel.

Később hallottam, hogy voltak a címzetteknel és összeszedték a leveleket; csak a váci püspök nem adhatta oda, mert már elégette.

Engem még kétszer rendeltek be a Gyorskocsi utcába kihallgatásra és házkutatást is tartottak nálam. De semmit sem tudtak belőlem kihozni és nem is találtak semmit.

Így elkerültem a megtiszteltetést, hogy ingyen, állami költségen üd-üljek.

1993. augusztus 2.

Vizivárosi templom

Szentlecke – Szent Pál: Isten a jókat bünteti, a gonoszokat látszólag nem (Zsid 12,5.). Azt mondják – primitív szemlélet – a jók szenvednek, azokat bünteti az Isten, a gonosznak, aki meg nem törődik a hitével, minden sikerül, jól megy. Miért azok bűnhődnek, akik jók? Ezt azok mondják, akik az életet csak földi tekintetben mérik és örök életre nem gondolnak. Ez nem a végső igazságszolgáltatás helye. Egy példával lehetne illusztrálni: az utcán gyerekek verekednek, püfölik egymást. Odajön egy férfi és azok közül egyet galléron ragad, ad neki egy nyaklevest és elzavarja onnan. Megkérdezik a többiek: hát nem csak ő, mi mindannyian verekedtünk. Miért éppen ő kapta a nyaklevest és nem valaki más, az összes többi. Azért, mert ez a *fiam* volt.

Itt voltam a lányiskolában tanár, hittant tanítottam. Hutáról felkértek rá, tanítsam a bölceletet is – te azt jobban tudod, mint én, mondta a főnököm, aki jó főnök volt; mert hát nekem abból is volt doktorátusom. Ez a főnököm 16 éves koromban adott nekem egy pofont. Megemlítettem neki. Visszakérdezett: és használt? Igen. Akkor jól van.

Miért kap nagyobb keresztet az, akit az Isten szeret, aki szereti az Istent? Azért, mert minél előbb a szívére akarja ölelni a túlvilágon és a saját vétkeiért járó büntetést már itt akarja levezekeltetni, letörlesztetni vele, hogy a túlvilágon ezt már ne kelljen elszenvednie, halála után hamar üdvözüljön. Másrészt adhatja a mások bűneiért való engesztelésül, hogy másokért ajánlja fel. Magánkinyilatkoztatásból tudjuk: volt valaki, aki szenvedéseket vállalt egy adott személy üdvözüléséért. Mindenki azt hitte, hogy az illető elkárhozott, de az áldozatot vállaló magánrevelációban megkapta azt, hogy az illető üdvözült, nem kárhozott el.

Miért él akkor jól sok bűnös? Azért, mert Isten a jókat érdemeiken felül jutalmazza, a gonoszokat pedig gonoszságukon alul bünteti. Ugyanis: az Isten előre látja, hogy az illető nem fog üdvözülni, ezért itt a földön (bár nem érdemli meg, de Isten nagylelkű) elhalmozza javakkal, *mivel a túlvilágon úgyse tudja, lévén az illető el fog kárhozni!* De még az elkárhozott is meghajol Isten előtt (minden térd meghajol a mennyben, a földön és az alvilágban Isten előtt); az Isten milliószor megpróbálta velem a jót – *én* nem akartam, *én* vagyok az oka. Minden gonosz ember élete során tesz valami jót, legalább egyet. Nincs olyan gonosz, aki ne tenne legalább egy jót. Lehetősége legalább egy súlyos helyzetben megvan a döntésre. De mással elrontja. Erre a megtett jóra kapja a földi jutalmakat. Isten végtelen szeretet és igazságosság.

Ott van a keresztfa: a jobb lator szenvedése büntörlő vezeklés. Jézus a mások bűneit rója le, ő engesztelő, ez a magasabb foka az elégtételnek. Ha Isten a bűneinknél több terhet rak ránk, ad hozzá erősebb vállakat is. Pont azért adja, mert sokaknak szüksége van erre a mi áldozatunkra, az engesztelésünkre is – ezzel (az engesztelésbe történő bevonásunkkal) még hasonlóbbá akar tenni Szent Fiához. *Így már egészen másképp fest a kép!*

Most nagy a szárazság, a Duna szintje is alacsony. Ha lezúdul majd a sok víz, az *nem mind* folyik tovább a mederben, mivel a part is nagyon száraz – abból sokat feliszik majd a száraz part (=vezeklés, a saját bűneink jóvátételére adott kegyelem). De a többi nem áll meg, hanem tovább folyik (=engesztelés, a mások bűneinek jóvátételére adott kegyelem). A víz: a kegyelem áradata. A napi robotból kilépve jöjjünk el szentmisére!

Kassai vértanúk ünnepén – 1996. szeptember 7.

Esztergomi Bazilika

Néhai spirituális mivoltomat meg nem tagadva inkább elmékedést tartok, mint panegirikust. A szentté avatásban Isten megdicsőíti derék szolgáját és példaképet is állít benne honfitársainak. Lehetnek a mennyben nagyobb szentek is, akik nem lesznek szentté avatva, dicsőségükben az Égben fogunk gyönyörködni. A tanító, ha valamilyen okból példát akar állítani növendékei elé, nem a legokosabbat, a legügyesebbet fogja szemünk elé állítani, hanem azt, akinek példájára éppen szükségem van. A bátrat, a becsületest. A szentté avatást is itt a földön emberek sürgetik. Annak idejét Isten dönti el. Mit akar az isteni gondviselés a Kassai vértanúk mostani szentté avatásával? A Szentatya sajátos értelmet adott ennek a szentté avatásnak. „Csak a többség és a kisebbség jogainak és köteleltségeinek kölcsönös elismerése adhatja azt az alapot, amelyre egy pluralisztikus és demokratikus állam felépülhet és kibontakozhat.” Magyarok a Felvidéken – jogaik. *L' Osservatore Romano* 27 (7), 1995, 12p (német kiadás).

12. Előadások

Dr. Erdős Mátyás:

Miért tiszteljük Szűz Máriát?

Budapest, 1988.

A vallásos tisztelet (*cultus*) egy személy vallási kiválóságának hódolattal való elismerése (*agnitio excellentiae*). Ez a kiválóság lehet kisebb, vagy nagyobb, így a tiszteletnek is lehetnek különböző fokai, mert a tisztelet fokát a kiválóság nagysága határozza meg.

Isten Önmagától való, maga a lét ezért végtelenül tökéletes. Minden más létező Tőle függ, az Ő teremtménye, tehát kiválósága véges.

Istent végtelen kiválósága (*infinita excellentia*) miatt a legnagyobb vallási tisztelet, az imádás (*cultus latriae*) illeti. A szentek kiválósága részesült, korlátozott (*excellencia participata*), azért az őket illető tisztelet csak a teremtményeknek járó hódolat, dulia (*cultus duliae*). Mivel Szűz Mária Isten különös kegyelméből minden más szentnél nagyobb kiváltságokban részesült (*eminenter participata*), kimagasló hódolattal viseltetünk iránta, ezt *hyperduliának* mondjuk.

A II. Vatikáni Zsinat erről így ír: „Szűz Máriát – a Fia után – minden angyal és ember fölé magasztalta fel az Isten. Ezért méltán becsüli meg őt az Egyház sajátos tiszteletével, mert ő az Isten szentséges anyja és, mert részese volt Krisztus misztériumának.” (Egyház 66) „Ez a tisztelet, ahogyan mindig is gyakorolja az Egyház, teljesen egyedülálló ugyan, mégis lényege szerint más, mint az imádó tisztelet, melyet a megtestesült Igének, valamint az Atyának és a Szentléleknek megadunk és amire a Mária-tisztelet nagyon is ráhangol. Azzal ugyanis, hogy az Anya tiszteletben részesül, növekszik az emberekben a Fia ismerete, szeretete, dicsőítése és parancsait is jobban megtartják.” (uo. 66) Eddig a zsinat.

Szent József és az apostolok megelőzik a többi szentet a méltóságban, tiszteletüket ezért *protoduliának* nevezzük. De a hyperdulia, protodulia és dulia nem minőségben különbözik egymástól, hanem csak mennyiségben; mindegyik fajta tisztelet embernek szóló tisztelet, dulia. Tehát a Szűz Máriának járó hyperdulia nem közbülső fok a szenteket illető dulia és az Istennek kijáró imádás, a *latria* között. Isten imádása és a szentek tisztelete között végtelen űr van, mert Isten, a legfőbb Úr végtelen tökéletességénél fogva minden teremtményt felülmúl.

Máriát tehát nem imádjuk. Aki ilyesmit tanítana, vagy tenne, eleve kizárja magát a katolikus hitből, a Katolikus Egyházból.

A litániák bevezető részében kérjük a Mennyei Atyát, a Megváltó Fiúistent és a Szentlélek Úristent, hogy irgalmazzon nekünk. De amikor Máriát, vagy a többi szentet szólítjuk meg, tőlük azt kérjük: „könyörögj érettünk”. A Jézus Szíve és Jézus Neve litániájában pedig végig így felelünk: „irgalmazz nekünk”, mert Jézus isteni személy.

Ha imákban, énekekben olyan kifejezést hallunk, amelyek első hallásra csak Istent illetnék meg, ott sincs szó imádról, latriáról. Például a Salve Regina ősi antifónában azt énekeljük: „vita, dulcedo et spes nostra salve”. Mária annyiban „életünk, édességünk és reménységünk”, amennyiben ő szülte nekünk Üdvözítőnket és az ő közbenjárására sok kegyelmet kaphatunk. Ha tehát a Mária-tisztelet költői magasztalásokban vagy népi kifejezésekben néha közel jár a latria megnyilvánulásaihoz, azt egyes emberek költői

túlzásainak, a szubjektív érzelmek túlcsoordulásának kell tekintenünk és nem dogmatikai kijelentéseknek. Amikor a magyar himnuszban azt énekeljük: „megbűnhődte már e nép a múltat és jövődöt”, csak azt akarjuk mondani, hogy sokat szenvedtünk; a jövőért nem lehet bűnhődni.

A vallásos tisztelet, akár imádás, akár *dulia*, a kiválósággal rendelkező személynek szól, rá irányul (*ob excellentiam propriam*), de tiszteljük Jézus képmását, a keresztet, a szentek képeit, ereklyéit is. Milyen tisztelet jár ezeknek a képeknek, ereklyéknek? Ugyan olyan, mint a személynek, akit reprezentálnak. De míg a személyt önmaga miatt tiszteljük, a tárgyakat csak amiatt, akit képviselnek (*ob excellentiam alterius*). Tehát imádjuk Krisztus képét, keresztjét, de csak relatív kultusszal, mely nem a tárgynak szól, hanem arra a személyre irányul, akire azok emlékeztetnek. Ugyanolyan relatív hódolattal tiszteljük Szűz Mária képeit, a szentek ereklyéit. Amikor édesanyám fényképét megcsókolom, szeretetem nem a képnek, a papírnak szól, hanem annak, akit ábrázol. Amikor a zászlót, a hősök szobrát tisztelem, nem a színes vásznat, a márványt tisztelem, hanem a hazám, a hősök iránti hódolatomat akarom kifejezni.

A Mária-tisztelet fontos, de nem feltétlenül nélkülözhetetlen az üdvösséghez, vagyis aki nem tiszteli Szűz Máriát, azért még üdvözülhet. A teológusok ezt így fejezik ki: a Mária-tisztelet nem szükséges a „*necessitate medi*” = az eszköz elengedhetetlen szükségességével, mint például a megszentelő kegyelem. Nem szükséges a „*necessitate praecepti*” = a parancs szükségességével, mint például „Uradat, Istenedet imádd”. Ilyen isteni parancs – tiszteld Máriát – nincs, különben az, aki nem tiszteli Máriát, nem üdvözülne.

A teológusok a kiválasztottság, vagyis a valószínű üdvözülés jelének tekintik a buzgó Mária-tiszteletet. Ilyen jel például a nyolc boldogság szerint való élet, a szenvedő Krisztus iránti áldozatos szeretet. Tehát a buzgó Mária-tisztelet a kiválasztottság jele, de ennek fordítottja már nem áll, hogy aki nem tiszteli különösképpen Szűz Máriát, az jele az elkárhozásnak. Tény: aki nagyon elhanyagolja a Mária-tiszteletet, megfosztja magát egy hathatós segítő eszköztől az üdvösség felé vezető úton.

Amikor Szűz Máriát Istentől kapott kiváltságai miatt tiszteljük, végeredményben az ajándékozó Istent tiszteljük. Ha tisztelem valakinek az édesanyját, az a fiának öröme szolgál. A Szentírás vulgatai változata szerint (Ex 15,11.): „*Mirabilis Deus in sanctis suis*”, csodálatos az Isten szentjeiben. A Mária-tisztelet tehát nem állítható szembe az Isten tiszteletével, hiszen Mária első nagy kívánsága: „Tegyetek meg mindent, amit Jézus mond.” (Jn 2,5.) Mária szívügye, hogy Fiát szeressük, kövessük.

„Amikor az Anyaszentegyház évenként megünnepli Krisztus misztériumait – mondja a II. Vatikáni Zsinat – megkülönböztetett szeretettel tiszteli Szűz Máriát, Isten boldogságos édesanyját, akit elszakíthatatlan kötelék fűz Fiának üdvösségszerző művéhez. Benne csodálja és magasztalja a Megváltó legkiválóbb gyümölcsét és mint legtisztább képben örömmel szemléli benne azt, amivé válni a beteljesülésben óhajt és remél.” (Liturgiáról 103)

A világi híveket így buzdítja a zsinat: „nagy áhítattal tiszteljük Szűz Máriát valamennyien és ajánlják anyai gondviselésébe életüket és apostoli munkájukat.” (Laikus 4)

A papoknak azt ajánlja: „A tanulékonyság csodálatos példaképét mindenkor a Boldogságos Szűz Máriában találják meg, aki a Szentlélek vezetése alatt tökéletes teljességben szentelte magát a megváltás misztériumának. A papok tehát gyermeki

odaadással tiszteljék és szeressék őt, az Örök Főpap édesanyját, az apostolok királynőjét és szolgálatuk oltalmazóját.” (Papok 18)

„Helyénvaló tehát – mondja a zsinat -, hogy szeressük a szenteket, Krisztus barátait és társörököseit, testvéreinket és kiváló jótevőinket és érettük méltó hálát adjunk Istennek. Esedezve hívjuk hát őket segítségül és vegyük igénybe imáikat és hatalmas támogatásukat – idézi a zsinat a római breviáriumot -, hogy megkapjuk Isten jótéteményeit az ő Fia, Jézus Krisztus, a mi Urunk által, aki egyetlen Megváltónk és üdvözítőnk.” (Egyház 50)

„Tehát – folytatja a zsinat – oktassák híveiket, hogy az égiekkel való társalkodásunk – ha a hit teljesebb világánál fogjuk fel – egyáltalán nem szegényíti az imádó tiszteletet, amelyet megadunk az Atyaistennek Krisztus által a Szentlélekben, hanem éppen ellenkezőleg: nagyon gazdagítja.” (Egyház 51)

A szentek királynőjének, Máriának tiszteletében nem vagyunk rossz társaságban.

Isten megbízásából tisztelte őt Gábor főangyal, amikor így köszöntötte: „Üdvözlégy (Mária), kegyelemmel teljes, az Úr van teveled, áldottabb vagy te minden asszonynál.” (Lk 1,26.) Erzsébet, eltelve Szentlélekkel, tudva Mária titkáról (Fia nagy lesz, a Magasságbeli Istennek Fia, a Messiás), átveszi az angyal köszöntését: „Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse”; köszönti őt, mint az Úr anyját és boldognak mondja. Mária válaszában elismeri: „Mostantól fogva boldognak hirdet (engem) majd minden nemzedék.” De ezt nem a maga érdemének tulajdonítja, hanem Isten irgalmának, „Aki rátekintett alázatos szolgálójára”. (Lk 1,47.) *De legjobban a Szentháromság tisztelte Szűz Máriát*, amikor a Mennyei Atya Fia édesanyjává választotta, a Szentlélek Uristen jegyesévé tette, Jézus pedig mint édesanyját szerette. Szűz Mária ezzel bekerült az Isten családjába. Csak a Mennyei Atya és Szűz Mária mondhatja Jézusnak: fiam. Igaz, más-más, de mégis teljes és igaz értelemben. Jézusban egy személy és két természet van: isteni és emberi természet. Isteni természetét a Mennyei Atyától kapta, Tőle született az idő kezdete előtt, valóságos Isten a valóságos Istentől. Szűz Máriától pedig emberi természetét kapta, megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Máriától és emberré lett. Krisztusban tehát kétféle születés van: öröktől születik az Atyától, mint Ige és időben születik Máriától, mint ember. Kétféle születés, de nem két fiú; Krisztusban csak egy személy van, a második isteni személy és ezt szülte Mária, tehát Mária ennek a fiúnak valóságos anyja, Isten Fiának anyja, istenanya, Isten Fiát foganta és szülte emberi természete szerint. A szülést a személlyel kapcsoljuk össze: nem valamit szül az anya, hanem valakit és ez a Valaki Mária esetében Isten.

Az istenanyai méltóság Mária legnagyobb kiváltsága, ebből ered, emiatt kapta minden más kiváltságát. Az Egyház a nyári időszak antifónája, a Salve Regina után így imádkozik: „Isten, ki a dicsőséges Szűz Máriának testét és lelkét, hogy Szent Fiadnak méltó hajléka legyen, a Szentlélek munkálkodása által előkészítetted.” Hogyan készítette elő? Egy Mária énekünk erre így felel: „Kit Fiának nagy kegyelme kezdet óta őrizett, akihez a legparányibb bűnhomály sem férkezett.” (Máriát dicsérje – SzVU 161.) Mária létének első pillanatától – fogantatásától – kezdve ment volt az áteredő büntől és annak következményétől, a rendetlen kívánságtól. Énje mélyéből sohasem jött kísértés, hogy akaratát Isten ellen érvényesítse és ment volt a testi kísértésektől is, így Isten különös kiváltságából egész élete folyamán ment volt minden súlyos és bocsánatos büntől.

A nőnek két szép címe van: szűz és anya. De az anya szüzességének virágát elveszíti, így lesz méhének gyümölcse, így lesz anyává. Mária megkapta a legmagasabb anyai méltóságot, Isten anyja lett, de megkapta a legteljesebb szüzi méltóságot is, *semper virgo*, mindenkoron szűz maradt, szűz-anya lett, szűzvirág szent anya. *Szűz maradt Jézus fogantatásában, szülésében és szülése után.* Ő a boldogságos mindenkor szeplőtelen Szűz Mária.

A Szentlélek Isten Máriában fiának fogadására szeplőtelen lelket és szüzi testet készített. Az áteredő büntől mentes Máriára nem vonatkoznak a büntető szavak: „por vagy és porrá leszel”. Nem is illett volna, hogy az a test, amelyből Jézus teste származott, feloszoljon. Ezért Isten Máriát földi élete befejezése után ép testével, büntelen lelkével a mennyei dicsőségbe vette fel. Így, aki *praeredempta*, előre megváltott volt fogantatásában, előre megdicsőült lett halálában is. Mária az egyházi tradíció szerint ősmintája az Egyháznak. Az Egyház viszont jel, jele a megváltottságnak, előjele a végső állapotnak, ezért kellett az ősmintának elsőnek lennie a megdicsőülésben is.

Szűz Mária segítő anyai szeretete az égben sem szűnt meg. Sőt, ott kezd igazán kiteljesülni. Látja hozzá forduló gyermekeinek bűját-baját, akar és tud is rajtuk segíteni. Ő minden szentnél hatásosabb közbenjáró. Azért fordult hozzá az Egyház ősidők óta nagy bizalommal és kérte segítségét. A III. századi papírtekercs írása elhalványult, de milliók szívében újra és újra éled az ima: „Oltalmad alá futunk, Istennek szent Anyja. Ne vedd meg könyörgésünket szükségünk idején, hanem oltalmaz meg minket minden veszedelemtől, mindenkor dicsőséges és áldott Szűz, Asszonyunk, közbenjárónk és szószólónk. Engeszteld értünk Fiadat, ajánlj minket Fiadnak, mutass be minket Fiadnak. Ámen.”

A Boldogságos Szűz Mária megváltása

(A *Fulgens corona* kezdetű körlevélből, amellyel XII. Pius pápa 1953. szeptember 8-án Mária-évet hirdetett)

Ha arra a forró és édes szeretetre tekintünk, amellyel Isten az ő egyszülött Fiának édesanyját kétségtelenül elhalmozta és elhalmozza, hogyan tudnánk még csak gondolni is arra, hogy a Szűzanya, akár csak a legrövidebb ideig is, alá volt vetve a bűnnek és meg volt fosztva a kegyelemtől? Isten a Megváltó érdemeire való tekintettel bizonyosan megajándékozhatta őt ezzel a nagyszerű kiváltsággal; tehát meg sem fordulhat a fejünkben, hogy ez nem így történt. Illett ugyanis, hogy a Megváltó édesanyja olyan legyen, hogy amennyire csak lehetséges, méltónak bizonyuljon hozzá. Márpedig nem lett volna méltó, ha az áteredő büntől beszennyezve, még ha csak fogantatásának első pillanatában is, a sátán utálatos uralmának alá lett volna vetve.

Nem lehet azt sem állítani, hogy ezen oknál fogva Krisztus megváltó műve csökken, mintha már nem fogná át Ádám összes leszármazottját, és hogy így valamit elveszünk magának az isteni Megváltónak a feladatából és méltóságából. Ha ugyanis a dolgot alaposan és figyelmesen szemügyre vesszük, könnyen belátjuk, hogy Krisztus Urunk az Ő isteni Édesanyját valami egészen tökéletes módon valóban megváltotta; mert hiszen Krisztus érdemeire való tekintettel őrizte meg Máriát mentesnek a bűn bármely átörökölt szennyétől. Ezért Jézus Krisztus végtelen méltósága és az Ő egyetemes megváltásának műve a szeplőtelen fogantatás tantétével nem gyengül vagy üresedik ki, hanem a lehető leginkább növekszik.

Nem kevés nem-katolikus és újító tehát ebből a szempontból is méltánytalanul veti szemünkre és méltánytalanul helyteleníti a Szűz Istenanya iránti tiszteletünket, mintha mi elvinnénk valamit az egyedül Istennek és Jézus Krisztusnak járó kultuszából. Ellenkezőleg: ami megbecsülést és tiszteletet mi megadunk mennyei Édesanyánknak, az kétségtelenül az ő isteni Fiának a dicsőségére válik; nemcsak azért, mert belőle, mint első forrásból származik minden kegyelem és minden adomány, akármilyen kiváló, hanem azért is, mert „a gyermekek díszei az ő szülei”. (Péld 17,6.)

Dr. Erdős Mátyás:

Jézus Szíve tisztelete

Tahitótfalu, 1997.

Minden embernek van szíve. Ez a testi szív az emberi élet motorja, ez löki az éltető vért a fejbe, a tagokba. Ha a testi szív megszűnik dobogni, beáll a halál.

A testi szív az ember belső, lelki életének is szeizmográfja, szimbóluma. Ha szeretet tölti be lelkünket, szívünk kitágul, ha bánat sújtja, szívünk összeszorul. Az öröm erősebb lüktetésre készíti a szívet, míg a félelem összeszorítja a szívet. A különböző mondások is azt bizonyítják, hogy a szív belső lelkiéletünk kifejezője. Így például mondjuk „megesik a szíve”, ha sajnál valakit, „szívébe markolt”, ha meghatotta, „szívén viseli az ügyet”: mindent megtesz érte, „kiönti a szívet”: feltárja benső érzéseit. Így lett a szív az ember benső világának, főképp az örömnak, boldogságnak, de elsősorban a szeretetnek jelzője, jelképe.

Lássuk most, hogyan mutatja be Jézus a maga szívét.

Alacoque Szent Margitnak ezt mondta: *„Isteni Szívem oly szenvedélyesen szereti az embereket, hogy forró szeretetének lángjait többé már nem tudja magába fojtani, hanem ki kell azokat árasztania, ki kell magát nyilatkoztatnia, hogy meggazdagítsa őket drága kincseivel, melyeket előtted felfedek.”* (Csávossy E.: A századok nagy jele; Budapest, Korda Kiadó, 1942. 11. oldal) Majd azt mondja szentünk: *„Miután (Jézus) keble megnyílt, kitérta előttem forrón szerető és minden szeretetre legméltóbb Szívét, amely e lángsugaraknak élő forrása volt. Ekkor feltárta előttem tiszta szeretetének megmagyarázhatatlan csodáit: mily messzire ment az emberek szeretetében, akiktől csak hálátlanságot és félreismerést tapasztalt. Ez jobban fáj nekem – mondja – mint minden egyéb, amit kínszenvedésem alatt elviseltem.”* (I.m. 14. o.) Egyik levelében ezt írja Margit lelkiatyjának, Boldog P. Croisetnek: *„Megjelent nekem lángtrónuson az Isteni Szív az imálandó sebbel együtt. Nagyobb volt, mint a Nap, átlátszóbb, mint a kristály. Töviskorona övezte, jelezve azokat a szűrésokat, amelyeket vétkeink okoztak Neki. Felette kereszt annak jeléül, hogy az megtestesülésének legelső pillanatától fogva, amióta e Szív létrejött, vele egyesült.”* (I.m. 15. o.) Idézett magánkinyilatkoztatások alkotják a Szent Szív tiszteletének alapvető vonásait.

Amikor az Egyház egy tiszteletet, áhítatgyakorlatot jóváhagy, vagy ajánl, sohasem támaszkodik magánkinyilatkoztatásra, hanem mindig szolid dogmatikai alapra. Így, amikor XII. Pius pápa 1956. május 15-én (végrendeletének is ez a dátuma), tehát kereken 40 évvel ezelőtt kiadta a Jézus Szíve tiszteletéről a legalapvetőbb írást, a „**Haurietis aquas**” kezdetű enciklikát, tanítását a hivatalos kinyilatkoztatás forrásaiból, a Szentírásból és az Egyház élő hagyományából meríti.

A „Haurietis aquas” magyarázataként kiadott „**Cor Jesu**” című, kétkötetes munkában (Róma, Herder 1959) volt tanárom, P. Filograssi S.J. így foglalja össze a pápai körlevélnek a Jézus Szíve tisztelet tárgyára vonatkozó tanítását:

„A „*Haurietis aquas*” enciklika szerint ezek az elemek tartoznak a Jézus leghszentebb Szíve tiszteletének tárgyához:

1/ *Krisztus fizikai megsebzett szíve, emberi természetének legnemesebb része; Krisztus szeretetének szimbóluma a Mennyei Atya és az emberek iránt. (112. o.)*

2/ *A fizikai Szív szimbóluma Krisztus hármasszeretetének: a szigorúan (stricte) isteninek, az emberi lelkinék és az emberi érzékinek.*

A fizikai Szív nem előidéző szerve az érzéki szeretetnek; mutatkozik, mint a test része, amely felszökken és dobog a lélek különböző rezdülései – mind az érzéki, mind az emberi lelki indulatok – miatt. Ha nem tévedek, még sohasem terjesztették elő az Egyház részéről a hármasszeretetet olyan kifejezetten és világosan, mint a mi enciklikánkban.

3/ *Sokszor történik említés Jézus Krisztus szorosán vett isteni szeretetéről, sőt, isteni szeretete, mint a kultusz fő eleme szerepel, az a szeretet tudniillik, amelyet a Megtestesült Ige közösen birtokol az Atyával és a Szentlélekkel. (113. o.)*

Tehát a kultusz teljes tárgyát ezek az elemek alkotják:

Krisztus isteni személye – az Atyával és a Szentlélekkel való közös isteni szeretet – a Szentháromság szeretete – Krisztus emberi lelki szeretete – emberi érzéki szeretet – az ember Krisztus egész benső élete, amint emberi és isteni szeretetével bizonyos módon a fizikai szívet irányítja – a megtestesült Ige Szíve, amelyen meglátjuk, hogy „megjeleníti és mintegy szemünk elé tárja az egész szeretetet, amellyel átölel minket és most is átölel.” (11. o.)

Ha Jézus Szíve tiszteletét terjesztjük azért, hogy híveinket egy szép ájtatossággal gazdagítsuk, hogy hatásos lelkipásztori eszközt nyerjünk – jól tesszük, de nem fogtuk fel a Jézus Szíve tisztelet lényegét. Innen van, hogy derék lelkipásztorok, sőt Jézus Szívét buzgón tisztelő papok sem tudnak mindig megbirkózni azzal a gondolattal, hogy miért éppen ez a tisztelet hozná meg a lelki fellendülést, a társadalom megújítását. Hát nincsenek saját magunk és híveink megszentelésére más bevált eszközök is, ne volna korunk bajaira más hatásos orvosság is? Miért éppen a Jézus Szíve tisztelettől függ minden?

Hogy Jézus Szentséges Szívének tisztelete valóban a legfontosabb megszentelési eszközünk és korunk bajainak igazi orvossága, azt XII. Pius „*Haurietis aquas*” kezdetű Jézus Szíve enciklikája után katolikus ember már nem vonhatja kétségbe.

„*Vannak, – írja a pápa – akik ezt a tiszteletet összekeverik és egy sorba állítják az Egyház által jóváhagyott és terjesztett, de nem parancsolt különböző ájtatossági formákkal és így ezt a tiszteletet csak járulékosnak tekintik, amit ki-ki tetszése szerint gyakorolhat. Ha a Jézus átdöfött Szívének tiszteletét igazoló bizonyítékokat mérlegeljük, mindenki előtt valóban világos lesz, hogy nem olyan közönséges ájtatossági gyakorlatról van szó, amit bárki tetszése szerint a többi mögé helyezhet, vagy lebecsülhetne, hanem olyan vallásos hódolatról, amely a legjobban hozzásegít a keresztény tökéletesség eléréséhez. Hol találjuk meg az orvosságot a sok bajra, amely ha valaha, úgy ma különösen zaklatja az egyes embereket, a családot, a nemzeteket és az egész föld kerekességét? Vajon találhatunk-e ájtatosságot, amely Jézus Szívének fölséges tiszteleténél kiválóbb lenne, amely jobban felel meg a katolikus hit sajátos természetének, amely alkalmasabban segítségére jöhetne az Egyház és az emberiség mai bajainak? Ezért közvetlen elődünk példáját követve mi is azokat a figyelmeztető szavakat intézzük összes fiainkhoz Krisztusban, amelyekkel halhatatlan emlékü XIII. Leó fordult a múlt század fordulóján az összes keresztény hívekhez és mindazokhoz, akik a maguk és a polgári társadalom java miatt komoly lélekkel aggódtak: „Nézzétek, mint tárul szemünk elé a biztató isteni Jel, Jézus szentséges Szíve, amely ragyogó fénytől, lángok között tündököl. Beléje kell helyeznünk minden reményünket, tőle kell várnunk az emberek üdvét; hogy tehát erős gátat vessünk az isten- és egyházgyűlölők gonosz mesterkedéseinek, hogy a családi és állami*

közösséget újra visszavezessük az Isten és a felebarát szeretetére, nem habozunk kijelenteni és azt állítani, hogy Jézus szentséges Szívének tisztelete az istenszeretet leghatékonyabb gyakorlótere. Erre az istenszeretetre kell épülnie Isten országának, amelyet meg kell valósítani az emberek lelkében, a családokban és a nemzetekben egyaránt.””

A tény tehát kétségtelen: a Jézus Szíve ájtatosság

- 1/ központi jelentőségű;
- 2/ a tökéletesség vezérelve;
- 3/ korunk bajainak orvossága.

Lássuk most ennek a tények igazolását.

1/ Miért központi jelentőségű a Jézus Szíve tisztelet?

Röviden felelhetünk: azért, mert a szeretet kultusza. Azt mondja a pápa: „*Jézus Szíve isteni Személynek, mégpedig a testet öltött Igének Szíve, ezért általa megjelenül és mintegy láthatóvá lesz a szeretet, amellyel minket körülvevett és most is körülvesz. Éppen emiatt a szentséges Szív tiszteletének olyan jelentőséget kell tulajdonítanunk, hogy egyenesen gyakorlati megvalósítását a keresztény vallás tökéletes megvallásának kell tekintenünk. Ez éppen Jézus vallása, mely mindenestől az Isten-emberi közvetítőn áll úgy, hogy az Isten szívéhez nem juthatunk, csak Krisztus szívéen keresztül, amint önmaga mondja: „Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához, csak én általam.” (Jn 14,6.) Így könnyen arra a következtetésre jutunk, hogy Jézus Szentséges Szívének tisztelete lényegében annak a szeretetnek a tisztelete, amellyel Isten Jézus által szeretett minket, egyben pedig az Isten és emberek iránti szeretetünknek gyakorlása.”*

Mivel a Jézus Szíve tisztelet kifejezett tárgya Megváltónk istenemberi szeretete, ennek a szeretetnek gyakorlása pedig a főparancs teljesítése és a törvény teljessége (Róm 13,10.), a Jézus Szíve tisztelet valóban a keresztény vallás tökéletes gyakorlása, vagy mint XI. Pius mondja: „*totius religionis summa*”, azaz vallásunk egész lényegét foglalja magában. A Jézus Szíve tisztelet tehát valóban központi jelentőségű.

2/ Miért a tökéletesség vezérelve a Jézus Szíve tisztelet?

XI. Pius mondja: „*A Jézus Szíve tisztelet „perfectioris vitae forma”, a tökéletesebb élet vezérelve, amely Krisztus Urunk alapos ismeretére, nagyobb szeretetére és tökéletesebb követésére indítja és vezeti el gyors léptekkel a lelkeket.*” (Misericordissimus) XII. Pius szerint pedig – mint már hallottuk – „*a legjobban hozzásegít a keresztény tökéletesség eléréséhez*” és „*efficacissima divinae caritatis disciplina*”, az isteni szeretet leghatékonyabb nevelő iskolája. A szeretet gyakorlása megtisztítja a lelket a tökéletesség legnagyobb akadályától, az önzéstől és erőt, kedvet ad az áldozathoz. A szeretet a legelőkelőbb erény, az erények királynője, aki kíséretében magával hozza a többi erényt is. „*A szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem gőgösködik, nem tapintatlan, nem keresi a magát. Haragra nem gerjed, a rosszat föl nem rója, nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal. Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. A szeretet soha el nem múlik.*” (1 Kor 13, 4-8.)

Aki tehát a szeretet főiskoláját járja – vagyis aki Jézus szentséges Szívét tiszteli – a tökéletesség vezérelvét követi.

3/ Miért orvosság korunk bajaira a Jézus Szíve tisztelet?

A Jézus Szíve tisztelet rámutat korunk bajainak igazi gyökerére. Ez pedig: Krisztus királyi jogainak, az Istenember Megváltó semmibe vétele, az irántunk való áldozatos szeretetének megvetése. A Jézus Szíve tisztelet tehát korunk bajait a félreismert, megsértett, megvetett szeretet szemszögéből nézi és így a baj végső gyökerével együtt meglátja és

meghozza a leghatásosabb orvosságot is. Korunk bajai XII. Pius körlevele szerint: sok hívő lanyha hite, hűlő szeretete, a világi élvezetekbe való elmerülése, azonkívül Isten és az Egyház ellenségeinek mesterkedései, a materializmus hazug elveinek elméletben és gyakorlatban való elterjedése, az ösztönös vágyak szabadossága és magasztalása.

„Csoda-e akkor – kérdi a pápa – *hogya sokaknak kihűl lelkében a szeretet, amely a keresztény vallás legfőbb törvénye, az igazi és tökéletes igazságosság legerősebb alapja és a békének, tiszta örömnél legfőbb forrása?*” Ezekre a bajokra – a Szentatya szerint – a leghatásosabb orvosság az isteni szeretet kultusza, a Jézus Szíve tisztelet.

A Jézus Szíve tiszteletben tehát – mondja az enciklika – Jézus felbecsülhetetlen ajándékát kell látnunk, melyet „*Egyházának, titokzatos jegyesének az utolsó századok folyamán adományozott.*” A Jézus Szíve tisztelet a Haurietis aquas enciklika szerint a szeretet kultusza, „*agi de peculiari venerationis amorisque cultu, physico incarnati Verbi Cordi habito utpote symbolo incentissimae eius caritatis, divina erga nos caritas huius cultus est ratio princeps.*” **Tehát a Jézus Szíve ájtatosságnál a tiszteletnek és szeretetnek különleges formájáról van szó, amellyel a megtestesült Ige fizikai Szívének, mint lángoló szeretete szimbólumának hódolunk.** Tehát az irántunk való isteni szeretet e kultusznak főeleme.

Az amor divinus a princeps ratio. De ez az amor divinus a szentháromsági személyek közös szeretete, sőt egymás közötti szeretete. Ez az isteni szeretet csak a testté lett Igében mutatkozik meg fizikai szívben. Jézus testi Szíve tehát misztikus lépcső, amelyen át Krisztus emberi érzékes, majd emberi lelki és végül isteni szeretetéhez emelkedünk. Fordított irányban: Jézus Szívének dobbanása a felénk áradó isteni szeretet hullámverésének megérkezése, jelenlétének érzékelhető jelképe.

A Haurietis aquas az első hivatalos egyházi dokumentum, ahol a szentháromsági szeretet mint Jézus Szíve tisztelet tárgya szerepel. A pápa itt csak kibontja azt, ami Krisztus isteni szeretetében bent van és így szélesíti ki a Jézus Szíve tisztelet tárgyát.

Jézus testi Szíve szimbóluma Jézus hármasszeretetének: isteni, emberi lelki és emberi érzelmi (érzékes) szeretetének. Ez nem jelenti azt, hogy Jézus testi Szíve a szeretet elindító szerve, hanem csak azt, hogy az nemes testrészt, amely élénken reagál a lelki-testi érzelmekre, főképp a szeretetre. A szív a szeretet szeizmográfja.

Jézus fizikai Szíve Krisztus egész benső lelki életét reprezentálja, mert ennek a lelkiéletnek mind a szeretet a rugója. A testi szív így Krisztus személyének is a szimbóluma, így isteni és emberi természetének is. Ezért, amit a litániában Jézus Szívéről mondunk, az mind Krisztus személyének szól, isteni, illetve emberi természetére vonatkozik. Jézus átdőfött testi szíve jelképe Krisztus személyének, isteni és emberi természetének, főképpen isteni és emberi szeretetének. Jézus Szíve tisztelet a szeretet kultusza és ezért totius religionis summa.

A Jézus Szíve tiszteletnek különböző gyakorlatai vannak: viszonszeretet, felajánlás, engesztelés, ima, szentóra, apostolkodás, stb. Ezek nem egymástól független, széteső tennivalók, hanem egyetlen központ, a szeretet természetes kisugárzásai, ahogy Jézus Szívéből a lángok és fénysugarak kiáradnak.

Miben látja a pápa a Jézus Szíve ájtatosság legfőbb gyakorlatát?

„*Miként ismeretes, – írja – hogya ez az ájtatosság, különleges természetét tekintve, az istentisztelet nagy értékű gyakorlata, amennyiben megkívánja, hogya teljes és feltétlen akarattal az isteni Megváltó szeretetének ajánljuk és szenteljük magunkat, annak a szeretetnek, melynek élő tanújele a megsebzett Szív. Éppen úgy, sőt még mélyebb értelemben ismeretes, hogya a Jézus Szíve tiszteletnek mindenek előtt az a jellegzetessége, hogya az isteni szeretetet saját szeretetünkkel viszonzzuk.*” A pápa szerint tehát a Jézus Szíve tisztelet legfőbb gyakorlata: a viszonszeretet és a feltétlen önátadás. Ez tulajdonképpen egy és ugyanaz. A szeretet lényege ugyanis az odaadás, az egyesülés. Így van ez a teremtetlen, végtelen szeretetnél, a Szentléleknél, aki nem más, mint az Atya és a Fiú kölcsönös

önátadásának személyes záloga. De így van ez a véges teremtményi szeretetnél is, amelynek próbája az odaadás, az áldozathozatal, külső kifejezője pedig az ajándék.

A szeretetből sarjad ki a tisztelet többi gyakorlata is. Akit szeretünk, afelé vonzódunk, élvezni akarjuk jelenlétét, egyesülni akarunk vele. Innen ered a gyakori szentáldozás, imádság, szentóra. A szeretet egyesít, közössé teszi a javakat és érdekeket. Ha tehát szeretem az Úr Jézust, akkor együtt örülök, együtt sírok vele. Ami neki fáj, az nekem is fáj, tehát iparkodom fájdalmát enyhíteni, bánatában őt vigasztalni. Ez nem más, mint engesztelés, önmegtágadás, vezeklés. Ha szeretem Mesteremet, együtt érzek vele, hamarabb találok el gondolatait, terveit, több áldozatot hozok szívügyéért, a lelkek megmentéséért. Tehát apostolkodom, igyekszem minél több embert megnyerni szeretetének, minél buzgóbban terjeszteni Szent Szívének tiszteletét, szeretetét. Akit szeretek, annak képét őrzöm, tisztetem, annak emléknapijait, ünnepeit számon tartom, megülöm.

XII. Pius egy másik szívügyével fejezi be Jézus Szívéről szóló enciklikáját. Ezt írja a Szentatya: *„Krisztus hívei azon legyenek, hogy a Szentséges Szív tiszteletéhez az Istenanya szeplőtelen szíve kultuszát is szorosán hozzáfűzzék, hogy Jézus fölséges Szíve tisztelete a keresztények nagy családja számára is majd még bőségesebb termést hozzon. A Boldogságos Szűz Mária ugyanis – Isten akaratából – elválaszthatatlanul egybekapcsolódott Krisztussal az embermegváltás művének végrehajtásában, mégpedig annyira, hogy Jézus Krisztus szeretetéhez és győtrelméhez bensőségesen társult az Édesanyja szeretete és fájdalma és így jött létre a mi üdvösségünk. A keresztény nép Krisztustól Mária által nyerte az isteni életet. Mindenképpen illő tehát, hogy Jézus szentséges Szívének nyújtandó köteles hódolathoz fűzve mutassa ki az Égi Édesanya nagyon szerető szívének is a gyöngédség, a szeretet, a hálás és engesztelő lélek odaadását.*

A gondviselő Istennek e mélységesen bölcs és számunkra oly kedves elgondolásával teljesen összhangban áll az az emlékezetes felajánló szertartás, amelyben mi az Anyaszentegyházat, valamint az egész földkerekséget ünnepélyesen a Boldogságos Szűz Mária szeplőtelen szívének átadtuk és szenteltük.”

XII. Pius „Haurietis aquas” körlevele a legmélyebb és a legátfogóbb hivatalos egyházi dokumentum a Jézus Szíve tiszteletről. Ez a Jézus Szívét nagyon tisztelő pápa ugyanakkor Szűz Mária szeplőtelen szívének is nagy tisztelője volt. Ez a két szív volt reménycsillaga. *„Ez a két legszentebb szív – Urunk és szeplőtelen anyjának szíve – a mai, oly nehéz korunknak reményteli és megmentő jelei.”* (1957) Mária királynő ünnepét elrendelő körlevelében pedig ezt írja: *„In hoc enim (immaculato Corde BMV) magna spes nititur, forte ut, felix oriatur aevuum, religionis triumpho et christiana pace serenum.”* (Ad caeli reginam 1954. okt. 11.)

Ígéretek, melyeket az Úr Jézus az Ő Szíve tisztelőinek tett

1. **Megvigasztalom őket szenvedéseikben.**
2. **Megadom nekik mindazon kegyelmeket, melyekre szükségük van.**
3. **Családjukban békességet szerzek.**
4. **Biztos menedékük leszek életükben, de főleg haláluk óráján.**
5. **Minden dolgukat, vállalkozásukat megáldom.**
6. **A bűnösök Szívemben az irgalom forrására, tengerére találnak.**
7. **A lanyha lelkek buzgókká válnak.**
8. **A buzgó lelkek még nagyobb tökéletességre emelkednek.**
9. **Azoknak, akik a lelkek megmentésén dolgoznak, olyan erőt adok, hogy még a legmegrögzöttebb bűnösöket is megtérítik.**
10. **Megáldom a házakat, amelyekben Szívem képét felfüggesztik és tisztelik.**

11. Szívem túláradó irgalmából megígérem neked, hogy Szívemnek mindenható szeretete mindazoknak, akik kilenc egymás utáni hónapon át minden hónap első péntekén megáldoznak, megadom a végső töredelem kegyelmét. Azok nem fognak az én kegyelmemen kívül, sem a nekik szükséges szentségek nélkül meghalni és az én Isteni Szívem biztos menedékük lesz az utolsó pillanatban.
12. Szívembe írom és onnan soha ki nem törlöm azok nevét, akik ezen ájtatosságot terjesztik.

JÉZUS SZÍVE, BÍZOM BENNED !

Dr. Erdős Mátyás:

A harmadik fatimai titok

Esztergom, 2000.

II. János Pál pápa 2000. május 13-án Fatimában boldoggá avatta Francisco és Jacinta pásztorgyermekeket, akik a még ma is élő, 93 éves Lucia karmelita nővérrel együtt 1917-ben a Szűzanyától három titkot kaptak. A két első titok időközben már nyilvánosságra került. Az első titok a pokol megmutatása volt, a második Szűz Mária Szeplőtelen Szívének tisztelete. A harmadik titkot Lucia a leiriai püspök és a Szűzanya felszólítására 1944. január 3-án írta le. A püspök a titkot 1957. április 4-én Rómába küldte a Szent Officiumnak megőrzésre. 1959-ben XXIII. János, 1965-ben VI. Pál, 1981-ben pedig II. János Pál pápának mutatták meg. Elolvasták, tartalmát nem közölték, visszaadták az Officiumnak megőrzésre. II. János Pál akkor határozta el, hogy felajánlja a világot Szűz Mária Szeplőtelen Szívének. Ez 1984. március 25-én meg is történt Rómában a fatimai Szűz Mária szobor előtt. Erről a felajánlásról mondta Lucia, hogy a felajánlás úgy történt, ahogy azt Szűz Mária kérte.

A látnok gyermekek boldoggá avatásánál Sodano bíboros államtitkár bejelentette, hogy ösztöne elhatározta a harmadik titok közlését. Ez június folyamán kellő magyarázattal meg lesz. Valóban, június 26-án Ratzinger bíboros, a Hittani Kongregáció prefektusa sajtókonferencián ismertette a titkot és hozzáfűzött egy 16 oldalas magyarázatot. Az egész anyag „A fatimai titok” címen megjelent néhány nyelven a Vatikáni Könyvkiadóban.

Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy harmadnapra személyes postával megkaptam a német nyelvű kiadást. Ennek alapján állítottam össze rövid ismertetésem. Először közlöm a titok magyar fordítását, majd hozzáfűzöm a Ratzinger-i magyarázat rövid összefoglalását.

A titok magyar szövege a következő:

„Istenem, Irántad való engedelmségből írok, melyet Őexcellenciája, a Leiria-i püspökön, valamint a Te és az én Legszenőbb Anyámon keresztül parancsoltál meg nekem. Az első két rész után, amelyet már elmondtam, a Miasszonyunk balján, egy kicsit magasabban, Angyalt láttunk, bal kezében tüzes karddal: szikrázva lánggra lobbant és úgy tűnt, mintha fel akarná gyújtani a világot. De kialudt azzal a ragyogással érintkezve, amely Miasszonyunk feléje nyújtott jobb kezéből áradt. Az Angyal jobb kezével a földre mutatott és erős hangon mondta: bűnbánat, bűnbánat, bűnbánat! És hatalmas fényben, amely Isten volt, láttunk egy fehérbe öltözött Püspököt, valahogy úgy, mint amikor személyek láthatók egy tükörben, amely előtt elhaladnak, és az volt az előérzetünk, hogy ő a Szentatya. Láttunk több más püspököt, papot, szerzeteseket és szerzetesnőket, amint meredek hegyre felkapaszkodtak,

melynek csúcsán egy nagy Kereszt volt nyers fatörzsekből, mintha kéreggel borított parafából lenne. A Szentatya, mielőtt odaért volna, áthaladt egy félig lerombolt városon, és félig remegő, imbolygó léptekkel, a fájdalom és a bánat súlya alatt, imádkozott az útja során látott holtak lelkéért. A hegy csúcsára feljutva térdre esett a nagy Kereszt tövében, ahol egy csapat katona megölte több fegyverlövessel és nyilakkal. Ugyanígy, egyik a másik után, meghaltak a püspökök, papok, szerzetesek és szerzetesnők és különféle osztályhoz tartozó és helyzetű más világi személyek, férfiak és nők. A Kereszt két karja alatt két Angyal állt, mindkettő kristály locsolókannát tartott kezében, amelyekbe összegyűjtötték a Vértanúk vérért és meglocsolták vele a lelkeket, amelyek Istenhez közeledtek.”

Ratzinger bíboros egy 16 oldalas magyarázatot fűzött a harmadik fatimai titokhoz. „Ahogy mi – írja – az első és második titok kulcsszavát ebben láttuk: „*salvare le anime*” (a lelkeket menteni), úgy ennek a titoknak a kulcsszava a háromszori felhívás: „*penitenza, penitenza, penitenza*” (bűnbánat, bűnbánat, bűnbánat). Ez az evangélium kezdetére emlékeztet minket: „Tartsatok bűnbánatot és higgyetek az evangéliumban.” (Mk 1,15.) Az idők jeleit megérteni azt jelenti: a bűnbánat – megtérés – hit sürgősségét megérteni. Ez az igazi felelet a nagy veszélyekkel körülvevett történelmi pillanatra, amelyek a következő képben lerajzolódnak. Szabadjon itt egy személyes emléket felidézni; egy, a Luciával folytatott beszélgetésünkben azt mondta nekem: egyre világosabbá válik előtte, az egész jelenésnek célja az volt – jobban gyakorolni a hitet, reményt és szeretetet – minden más csak odavezetés hozzá. Térjünk rá kissé közelebről az egyes képekre. Az angyal a tüzes karddal a Szűzanya balján emlékeztet a Titkos jelenések hasonló képeire. Megmutatja a bírósági fenyegetést, amely alatt a világ áll. Hogy tüztenger elégethetné, ez ma már egyáltalán nem pusztán fantázia. Az ember találmányaival maga helyezte készenlébe a tüzes kardot. A vízió ezután rámutat a rombolás hatalmának ellenerejére – a Szűzanya dicsőségére, majd az ebből eredő felhívásra a bűnbánatra. A jövő egyáltalán nincs változtathatatlanul meghatározva és a kép, amit a gyermekek láttak, nem a jövő előre felvett filmje, amelyen már semmit se lehetne változtatni. Az egész látomás csak azért van, hogy a szabadságot térbe hozza és pozitívrá fordítsa. A látomás értelme éppen *nem* az, hogy filmet mutasson be a változtathatatlanra fixált jövőről. Értelme éppen a fordítottja: a változás erőinek a jóra való mozgósítása. Ezért a titok fatalista magyarázói teljesen eltérnek a tárgytól, például azok, akik azt mondják, hogy az 1981. május 13-i merénylet egyszerűen az isteni tervnek a Gondviselés által irányított eszköze volt, ezért egyáltalán nem is cselekedhetett szabadon; vagy azok, akik hasonló ideákat terjesztenek. A látomás inkább a veszélyekről és a gyógyulás útjairól beszél.” (39-40. oldal) A látomás leírása szimbolikus nyelvű, közös háttérben eseményeket sűrít össze, amelyek pontosan meg nem határozott sorrendben és tartamban történnek. A kép bemutatja a XX. századot, mint a vértanúk, a szenvedés, az egyházüldözés, a világháborúk századát, amelyben a pápák személyének fontos szerepe van, együtt szenvednek a néppel. Ilyen értelemben látta II. János Pál pápa is saját sorsát, amikor 1981. május 13-án az ellene elkövetett merénylet után a harmadik titkot elolvasta.

A gyermekek úgy látták, hogy a pápa meghalt. Ez a természet rendje szerint be is következett volna. A pápa igen közel volt a halál küszöbéhez és ő a maga megmenekülését a következő szavakkal magyarázta: „annyi kéz volt, amely a golyó röppályáját irányította és a pápának, aki a halállal vívódott, megengedte, hogy a halál küszöbén megálljon.” (1994. május 13.) „Az, hogy itt egy „*mano materna*” (anyai kéz) a halálos golyót mégis másképp irányította, mégiscsak újra azt mutatja, hogy nincs változhatatlan sors, hogy a hit és imádság olyan hatalmak, amelyek belenyúlhatnak a történelembe és végül, hogy az ima erősebb a töltényeknél, a hit hatalmasabb a hadosztályoknál.” (41. oldal)

Az események, amelyekre a harmadik titok utal – amennyiben egyes történéseket hoz – ma már a múlthoz tartoznak. Aki a jövő megrendítő eseményeinek feltárását várta, csalódott.

A titokban a jövő függőnye nem gördült fel. A fatimai üzenetek az Egyház által elismert magánkinyilatkoztatásokhoz tartoznak, de nem kötelező az elfogadásuk, mint a nyilvános kinyilatkoztatásé. A magánkinyilatkoztatás segíthet minket abban, hogy az idők jeleit felismerve jobban kövessük hitünk tanítását, parancsait. Ratzinger bíboros magyarázatát így fejezi be: „A végén még szeretném a titok egy joggal híressé vált mondását idézni: Szeplőtelen Szívem győzni fog!” Ebben bízunk!

A Szűzanya a nyilvánosságra került második titokban beszél a jök szenvedéséről, több nemzet elpusztulásáról. A harmadik titok, amely most került nyilvánosságra, nem fenyeget, nem beszél katasztrófákról, büntetésekről. Ez igaz. De nem is zárja ki ezeket. Egyszerűen nem tárja fel a jövőt. Bekövetkeznek?

A Szűzanya több más helyen is megjelenve, üzeneteket adva azt kérte: imádkozzunk, engeszteljünk korunk bűnei miatt. A végtelenül szent és igazságos Isten különböző csapásokkal, megpróbáltatásokkal észhez akarja téríteni, megtéríteni, megmenteni az embereket. A megjövendölt megpróbáltatások mindig feltételesek: ha nem javultok meg. Buzgó hívek imái, engesztelése a megpróbáltatásokat megrövidítheti, enyhítheti, meg is szüntetheti. Megszűntek? Mert a harmadik titok nem beszél róluk. Mindenesetre továbbra is áll a titok elgondolkoztató, erőteljes felhívása: penitencia, penitencia, penitencia!

A fatimai titok három részből állott. Az első két rész már a negyvenes évek elején nyilvánosságra került. Az első részben Szűz Mária megmutatja a három pástorgyermeknek a poklot, a második részben kéri Szeplőtelen Szívének tiszteletét. A harmadik részt 2000. június 26-án – a Szentatya megbízásával – Ratzinger bíboros, a hittani kongregáció prefektusa a vatikáni sajtókonferencián ismertette és magyarázta. „Ahogy mi – írja Ratzinger – az első és második titok kulcsszavát ebben láttuk: „salvare le anime” (menteni a lelkeket), úgy ennek a titoknak kulcsszava a háromszoros felhívás: „penitencia, penitencia, penitencia” (bűnbánat, bűnbánat, bűnbánat).” A gyermekek a harmadik titokban egy „angyalt láttak, bal kezében tüzes karddal: szikrázva lángra lobbant és úgy tűnt, mintha fel akarná gyújtani a világot. De kialudt azzal a ragyogással érintkezve, amely Miasszonyunk feléje nyújtott jobb kezéből áradt. Az angyal jobb kezével a földre mutatott és erős hangon mondta: bűnbánat, bűnbánat, bűnbánat!”

Don Gobbi az olasz Collevalezenaban a Máriás Papi Mozgalom (MPM) nemzetközi cenákulumán (június-július) e jelenést így magyarázta: az angyal Mária kérésére letette a pusztító kardot, de erőteljesen felszólított, hogy tartsunk bűnbánatot. Ebből arra következtethetünk, ha nem térünk meg, újra felveszi a kardot és lesújt vele.

A többi esemény, amelyre a harmadik titok utal – amennyiben egyes történéseket hoz – ma már a múlthoz tartozik. Aki a harmadik titokban a jövő megrendítő eseményeinek feltárását várta, az csalódott. A titokban a jövő függőnye nem gördült fel. Amit itt a Szűzanya a ránk váró büntetésekről más helyeken ismételt mondott, erről a harmadik titok nem beszél, de nem is zárja ki. Szűz Mária újra és újra arra kért, hogy imádkozzunk, engeszteljünk korunk bűnei miatt. A végtelenül szent és igazságos Isten különböző csapásokkal, megpróbáltatásokkal, irgalmában észhez akarja téríteni, megtéríteni az embereket. A megjövendölt megpróbáltatások mindig feltételesek: ha nem javultok meg. Megjavult a világ? Buzgó hívek imája, engesztelése már megrövidítette, enyhítette, vagy már megszüntette a csapásokat? A harmadik titok megrendítő felszólítása – tartsatok bűnbánatot – úgy látszik, még mindig aktuális. Bármilyen is történik, vagy nem történik, egy biztosan bekövetkezik: Szűz Mária Szeplőtelen Szívének győzelme.

Ratzinger bíboros hosszú magyarázatát így fejezi be: „A végén még szeretném a titok egy joggal híressé vált mondását idézni: Szeplőtelen Szívem győzni fog.”

Ebben bízunk!

Dr. Erdős Mátyás:

Magánkinyilatkoztatások

Esztergom, 2000.

<”Azelőtt Isten a próféták útján több alkalommal és többféle módon szólt. Ebben a végső korszakban Fia által beszélt hozzánk.” (Zsid 1,1-2.) Krisztus, Isten fia emberré lett, az Atya egyetlen, tökéletes és felülmúlhatatlan Igéje. Benne Isten mindent kimond és Istennek Őrajta kívül nem is lesz másik szava.> (A Katolikus Egyház Katekizmusa 65.) Ez az isteni üzenet a **nyilvános kinyilatkoztatás**, amely minden embernek szól és minden ember számára kötelező; ez az utolsó apostol halálával lezárult. Ennek a nyilvános kinyilatkoztatásnak továbbadása az Úr rendelkezése szerint kettős módon történt. „*Szóban*: az apostolok a szóbeli igehirdetés, a példaadás és az intézmények révén örökítették tovább mindazt, amit Jézustól, szavaiból, tetteiből tanultak még együttlétük idején, vagy amit a Szentlélek megvilágosító kegyelméből nyertek. *Írásban*: maguk az apostolok, vagy a környezetükhöz tartozó férfiak, ugyanazon Szentlélek sugalmazására, írásba foglalták az Isten üzenetét.” (i.m. 76.)

A Szentagyományon és a Szentíráson kívül <A keresztény századok folyamán léteztek olyan kinyilatkoztatások, melyeket **magánkinyilatkoztatásoknak** nevezünk. Némelyiküket az Egyház tekintélye is elismerte, mégsem tartoznak a hitletéteményhez. Ezek szerepe ugyanis nem az, hogy „javítsák”, vagy akár „kiegészítsék” Krisztus végérvényes kinyilatkoztatását. Inkább abban segítenek, hogy ezt mélyebben éljük egy adott történelmi korszakban. A hívő érzék az egyházi Tanítóhivatal vezetésével képes megkülönböztetni és elfogadni azt, ami ezekben a kinyilatkoztatásokban Krisztus vagy szentjei hiteles jelzésének bizonyul az Egyház számára.> (i.m. 67.) A nyilvános kinyilatkoztatás befejezése tehát nem jelenti azt, hogy Isten ezentúl már nem közölheti üzenetét, kívánságait bizonyos személyeken keresztül egyének vagy a közösség javára. Senki sem kötheti meg Isten szavát. De ezek az utóbbi kinyilatkoztatások már nem gazdagítják az Egyház hitét, inkább csak hitelési módot, magatartást közölnek. Ezt mondta XXIII. János pápa 1959. február 18-án a lourdesi jelenések százéves jubileumán a rádióban: „non ad novam fidem deponendum, sed ad humanorum actuum directiones”, nem új hit létesítésére, hanem az emberi cselekedetek irányítására. A magánkinyilatkoztatás tehát sem a hitletétemény kiegészítése, sem illetékes, hivatalos magyarázata, hanem inkább valamire emlékezteti az embereket ami már bent van a nyilvános kinyilatkoztatásban, csak nem vették eléggé figyelembe; mint ahogy egy kivilágítás sem ad semmit egy szobor vagy épület állagához, de kidomborítja annak vonásait. A Mária-jelenések is felhívják figyelmünket egy kinyilatkoztatott igazságra, például Szűz Mária szeplőtelen fogantatására (Lourdes), vagy valamely isteni parancs teljesítését sürgetik, például bűnbánatot, imádságot, engesztelést.

Azoknak, akik arra hivatkoznak, hogy az utolsó apostol halálával a kinyilatkoztatás lezárult, ezt üzeni Jézus Valtorta Máriának a neki adott magánkinyilatkoztatásra vonatkozóan: „**Ez a mű semmit sem tesz hozzá a kinyilatkoztatáshoz, csak hézagokat tölt be, amelyek természetes okokból és természetfeletti akaratból keletkeztek. És ha nekem úgy tetszett, hogy isteni szeretetem képét rekonstruáljam, ahogy a mozaik restaurátora a hiányzó vagy elhalványult kövecskéket pótolja és a mozaiknak teljes szépségét visszaadja, és ha én fenntartottam magamnak, hogy ezt ebben a században – amelyben a emberiség a sötétség és borzalom szakadékába rohan – tegyem, akkor ti ezt nekem megtilthatjátok?**” (Valtorta Mária + 1961. Jézus életéről és szenvedéséről kapott magánkinyilatkoztatások; Der Gottmensch XII. kötet, 291. o., Parvis CH Hautevill)

Kivel közli Isten Szűz Mária üzeneteit?

Bárkivel közölheti. Ez a közlés gratia gratis data, ingyen adott kegyelem, karizma, amely nem feltételezi a médium éltszentségét, rátermetségét, kegyelmi állapotát. Hányszor olvassuk: éppen téged választottalak ki, mert te vagy a legalkalmatlanabb rá. Például Don Stefano Gobbinak, a Máriás Papi Mozgalom alapítójának Szűz Mária ezeket mondta: „Téged választottalak, fiam, mert te vagy a legkevésbé alkalmas eszköz arra, így senki sem mondja majd, hogy ez a te Műved. Hogy a Máriás Papi Mozgalom egyedül az én Művem legyen, gyengeséged által nyilvánítom ki erőmet, semmiséged által hatalmamat.” (A papokhoz, Szűz Mária szeretett fiaihoz; A MPM II. kötet, 59. o., 1973. július 16.)

Az éltszentség lehet kedvező kritérium a magánkinyilatkoztatás valódiságának megállapításánál, de nem feltétele annak. La Salettben a látnokok nem jutottak a kinyilatkoztatás után magasabb éltszentségre, bár nagy hatással volt egész életükre az, amit gyermekkorukban láttak és hallottak a Szűzanya megjelenésekor. Voltak látnokok, akik később szerzetbe léptek (Bernadett, Lucia), papok lettek, mások viszont a világban maradtak, megházasodtak (Medjugorje).

Mivel a magánkinyilatkoztatás karizma – az Ősegyház példájára – az Egyház hitelesíti, első fokon a püspök, felsőfokon a pápa.

Hogyan történik a magánkinyilatkoztatás?

A/ Történhet külsőleg, látható módon, jelenés (apparitio) formájában (Summa Theologica, 76. a8).

Jézus és Mária megdicsőült teste az égben van, tehát lehetséges, hogy látható, testi alakban megjelenjen a földön. Amikor például Szűz Mária jár-kel, érinteti magát (Labouré Szent Katalin), kezét fog, játszik a gyerekekkel, több személy látja őt a térben mozogni. Ilyenkor lehet *reális* megjelenést feltételezni.

Elhagyja-e ilyenkor Szűz Mária a mennyországot? Nem szükségképpen. Tudunk szentéletű emberek bilokációjáról is. Miért ne történhetne ez Szűz Mária megdicsőült testével is? A megdicsőült testnek számunkra ismeretlen lehetőségei vannak. Ha Szűz Mária megjelenik, az sem szükséges, hogy minden jelenlevő számára egyformán láthatóvá legyen. Lehet valóságos, külsőleg látható fényvetületben, jelképekben mutatózó személyes jelenés is. Például Isten az égő csipkebokorban, a csendes szellő susogásában, Szűz Mária jelenléte szobrokban, képekben, valóságos emberi, sőt véres könnyekben. Ezek mind valóságos, külsőleg látható természetfeletti jelenlétre utalnak. A megdicsőült test jöhet szellemi módon áthatol fizikai testeken, ő maga azonban háromdimenziós test marad. Medjugorjában az egyik látnok, Maria megérinthette Szűz Máriát. „Ha ránézek – mondta – könnyűnek, lengének látszik, puhának, mint a legfinomabb kelme, de ha hozzáérek, hirtelen szilárd lesz és ellenállást mutat, mintha valami fém volna.” (P. Henry Boulard S.J., Medjugorjei napló. Budapest, Szegletkő, 38-39. old.)

B/ A magánkinyilatkoztatás történhet belső módon (ú.n. belső jelenés formájában).

1/ A fantáziába, a *képzelőtehetségbe helyezett képek*, szavak által akár éber állapotban, akár álomban (Nagy Szent Teréz: A tökéletesség útja, XXVIII. fejezet). Ezeket a látomásokat, Isten, Szűz Mária a látnokok képzeletében idézi elő.

„Tehát nem maga Mária száll le az égből. A megdicsőült, végtelenül boldog Mária a látomásokban nem egyszer szomorúnak mutatja magát, sír, más-más öltözetet visel. Maga Jézus sem jön le ilyenkor „személyesen” az égből – a „gyermek Jézus” látomásoknál pedig éppenséggel nem felejtendő, hogy a „gyermek Jézus” ma már nem is létezik. Mindezek a látomások a látnokok *képzelti* világában mennek végbe. Ez azonban nem jelenti azt (ha valódi látomásról van szó), hogy ezek egyszerű „beképzések” volnának. Inkább úgy kell elgondolnunk, hogy ezeket a belső fantáziaképeket a látnokok úgy értékelik, mintha azok a valóságos életben mennének végbe. Természetesen nem ott mennek végbe, de azért az adott képek, vagy hallott szavak származhatnak isteni behatásra.” (Karl Rahner, Magyar Kurir 1982. július 10., 10. old.)

A képzelőtehetségbe az ördög is behatolhat szavaival, képeivel. Ebből nem következik, hogy a magánkinyilatkoztatások általában megbízhatatlanok, hanem csak az, hogy igen gondosan meg kell őket vizsgálni. Ha az Istennek egy magánkinyilatkoztatással tervei vannak, akkor gondoskodik is arról, hogy az ne elferdülve kerüljön az emberekhez.

2/ A belső jelenés történhet *képek nélkül is, tisztán szellemi módon*, a fantázia, az érzékszervek formái nélkül is. Baij M. Cecília (+1766.) a Montefiascone-i Szent Péter bencés zárda apátnője *belső hang* formájában kapta kinyilatkoztatásait az Úr Jézustól. „Állítom, hogy testi szememmel semmit se látok és semmit sem fogok fel halló és szagló érzékeimmel. Minden egészen különös módon, a lelkem bensőjében játszódik le.” (Jézus benső élete, I. kötet, Testvéri Szolgálat Kiadó Alapítvány, Esztergom 2501 pf. 52)

Don Stefano Gobbi, a Máriás Papi Mozgalom alapítója üzeneteit Szűz Máriától szintén nem az emberi érzékek révén, hanem „belső szó”-tól kapja. „A belső szavaknál nem látunk a szemünkkel, nem hallunk a fülünkkel, nem érintünk semmit. A belső szavak tisztán érthető szavak, amelyeket az elfogadó személy úgy fogad, mintha saját szívéből fakadnának és egymással összefűzve üzeneteket adnának. Vannak eléggé precíz szabályok a hiteles és hamis belső szavak megkülönböztetésére. A hamis belső szavak szándékos csalásra, beteges képzelődésre, sőt az ördög beavatkozására vezethetők vissza.” (A papokhoz, Szűz Mária szeretett fiaihoz, MPM II. 43-44.)

Például gyermekek, egyszerű emberek nem tudják magukat mindig szabatosan kifejezni, a látnok már nem emlékszik rá pontosan. Belejátszhatnak olvasmányai, általa ismert szentképek ábrázolásai, legendás elemek, tehát a tévedés nincs kizárva, ezért kell gondos átvizsgálás.

Milyen hittel kell fogadni az ilyen üzeneteket?

A látnoknak magának – ha meg van róla győződve, hogy Isten szól hozzá – isteni hittel kell elfogadnia. Akinek viszont elmondja, aki tehát nem közvetlenül értesül az üzenetről, az csak emberi, természetes hittel fogadja el a látnok szavahihetősége miatt. Itt ugyanis nincs meg a garancia a tévedhetetlenség mellett, mint a nyilvános kinyilatkoztatásnál, ahol azt az Egyház tévedésmentesen adja tovább. Aki közvetve, vagyis a látnoktól kapja az üzenetet és meg van győződve a tényről, hogy valóban Isten, Szűz Mária szól, az lelkiismeretében nem tagadhatja az üzenetet, de nem is kell úgy elfogadnia, mint nyilvános isteni kinyilatkoztatást.

A magánkinyilatkoztatások egyházi jóváhagyása

Mit jelent az egyházi jóváhagyás? A karizmák különleges kegyelmi ajándékok, amelyeket Isten nem a szentségeken keresztül ad, hanem a Szentlélek szabadon oszt ki a keresztény élet

gyarapítására. Az igazi magánkinyilatkoztatásokat ide sorolhatjuk. Ezek hitelességének elbírálása, az, hogy valóban Istentől származnak-e és nem csalások vagy öncsalódások, az Egyház előjáróihoz az illetékes püspökhöz, végső soron a pápához tartozik (II. Vat. Lumen gentium II. 12).

Az egyházi előjárók minden vallásos tartalmú szövegről, így a magánkinyilatkoztatás tartalmáról ítéletet mondhatnak. Megállapíthatják, hogy a kérdéses szöveg megegyezik-e a hittel és az erkölccsel és a megegyezés esetében jóváhagyhatják és ajánlhatják. Ez a jóváhagyás, *approbatio* még nem dönti el, hogy igazi magánkinyilatkoztatásról van-e szó. Sőt, amikor az Egyház ilyen magánkinyilatkoztatás nyomán bizonyos ájtatosságot, vagy ünnepet engedélyez, még ez sem jelenti annak megállapítását, hogy itt valóban Isten természetfeletti beavatkozásáról van szó. **Az *approbatio* nem tévedhetetlen a tényt illetően, de lehet tévedhetetlen a tartalmat illetően.** Az egyházi jóváhagyás tehát kimondja: ez az üzenet nem ellenkezik hitünkkel, lelki haszonnal jár, elfogadható. Például kijelenti, hogy Szűz Mária valóban szeplőtelenül fogantatott; a bűnbánat, az engesztelés üdvösséges. De a tényt illetően, hogy valóban Szűz Mária jelent meg és mondta ezt, ebben tévedhet az Egyház. Például a régi misekönyvekben február 11-ének címe „A Szeplőtelen Szűz lourdesi megjelenése”, most pedig „A boldogságos Szűz Mária lourdesi emléknepje”. A hivatalos megokolás: „Jobban fejeződik ki, hogy az ünnep tárgya Szűz Mária maga, nem pedig megjelenésének történeti ténye” (Calendarium Romanum, Vatikán 1969. 116. o.).

XIV. Benedek (1740-1758) még mint Prospero Lambertini a szentté avatásról szóló, az V. Lateráni Zsinat (1516) és a Trentói Zsinat (1563) alapelveire épített korszakalkotó munkájában (De servorum Dei, lib. II. c. 11) ezeket írja: „Tudnunk kell, hogy egy magánkinyilatkoztatás egyházi jóváhagyása nem más, mint gondos vizsgálat után adott engedély arra, hogy a kinyilatkoztatás a hívek oktatására és lelki hasznára közzétehető. Ha az ily módon jóváhagyott kinyilatkoztatásnak nem is adható meg a katolikus hitnek kijáró elfogadás, mégis megilleti az emberi, hit szerinti elfogadása az okosság szabályai szerint (*assensus fidei humanae iuxta prudentiae regulas*). Eszerint az ilyen kinyilatkoztatások valószínűek és a jámbor szív számára hihetők.”

Tehát az egyházi jóváhagyás tulajdonképpen a kinyilatkoztatás tartalmára vonatkozik, nem pedig a kinyilatkoztatás tényére. Aki a tényt tagadja (pl. hogy Szűz Mária Lourdesben megjelent), nem vét a katolikus hit ellen, legfeljebb az engedelmesség és az emberi okosság ellen, mert az Egyház csak igen alapos kivizsgálás után hagy jóvá egy magánkinyilatkoztatást. Aki viszont Szűz Mária szeplőtelen fogantatását tagadja, már a hit ellen vét. Az Egyház nem győz minden magánkinyilatkoztatást megvizsgálni és jóváhagyni. *Nem az egyházi jóváhagyás által lesz a magánkinyilatkoztatás igaz, hanem az Egyház a valódi magánkinyilatkoztatásokat hagyja jóvá.* Tehát egy, még jóvá nem hagyott magánkinyilatkoztatás is lehet igaz.

Milyen legyen a magatartásunk a jelenésekkel kapcsolatban, amelyekről az Egyház még nem nyilatkozott? Elővigyázat, tartózkodás, tisztelet és semmiképpen nem gúny, vagy leszólás. Az Egyház nagyon óvatos a jelenések megítélésében, sokszor csak évek múlva nyilatkozik meg. A XX. században körülbelül 300 különböző helyen jelent meg a Szűzanya. Ebből kb. 30-ról jelentette ki az Egyház, hogy természetfeletti jellegük nem igazolt. Alig 10-et hagyott pozitíve jóvá (pl. Fatimát, Trefontanát, Bearingot, Banneuxot, Siracusát).

A/ Magatartási végletek a negatív oldalon

1. Van, aki eleve tagadja a magánkinyilatkoztatásoknak a lehetőségét is és csalásnak, önámításnak, hisztériának minősíti. Erre azt feleljük, aki hisz Istenben, az tudja, hogy Isten szavát nem lehet megkötni, ott szól, annak szól, ahol Ő akarja. Miért jelenik meg főként nőknek, gyermekeknek? Tőle kellene megkérdezni. Aquinói Szent Tamás úgy véli, mivel a nyilvános kinyilatkoztatást az Úr az apostolokra, férfiakra bízta, a nőket, gyermekeket a magánkinyilatkoztatással kárpótolja, no meg – mondja – a nők, a gyermekek egyszerűbbek, alázatosabbak.
2. Van, aki a jóváhagyott magánkinyilatkoztatásból is csak ezt fogadja el: tartalma nem ellenkezik a hittel, erkölccsel, különben sincs szükség rá, minden fontos dolog bent van a Szentírásban és a Szentagyományban. Magánkinyilatkoztatás nélkül is lehet az életszentségre jutni. Ezekre először is azt feleljük: ez igaz, de lehetnek Istennek egyéb tervei is, pl. egy ünnep az Úrnap bevezetése, vagy megtérésre, bűnbánatra, engesztelésre való buzdítás. Második válaszuk a csodálkozás. Csodálkozunk azon, hogy ma, amikor már protestáns körökben is felfigyelnek a gyakori Mária-jelenésekre, egyes katolikus körök mereven elzárkóznak még a jóváhagyott kegyhelyektől is. Egy protestáns szerzőt idézek: „És mi, evangélikus keresztények előítélettel és elfogultan mehetnénk el ezek mellett a dolgok mellett anélkül, hogy megállnánk és komolyan megvizsgálalnánk őket? Nem lenne számunkra veszélyes az ilyen magatartás? Nem vennénk magunkra ezáltal rettenetes felelősséget? Ha egyszer Mária megjelenik és szól a világhoz, az kizárólag Isten akaratából történhetik. Nem volna végzetes tévedés, ha elzárkóznánk előle?” – teszi fel a kérdést az evangélikus szerző. (Karl Pausperl S.J., *Marianische Zeit und technische Welt* Herder, Wien 1970. 9-10.o., idézve az *Una Sancta* folyóirat 1959-es számából)

B/ Magatartási végletek a pozitív oldalon

Valaki túlságosan hiszékeny, csodavárásból, kíváncsiságból mindent elfogad, ami neki tetszik. (II. Vat. Lumen gentium VIII. 67.) Ne kívánjunk magunknak jelenéseket. Ez hiúság vagy felelőtlen tudatlanság jele lehet.

C/ A helyes középút

Mint láttuk, elővigyázat kell. Persze vannak jelek, amiből eleve meg lehet állapítani a hamisságot, azt, hogy nem isteni eredetről van szó. Ha kétes, komolytalan, nevetséges dolgot állít, ha engedetlenségre, ellenállásra hív fel az egyházi hatóságokkal szemben, ha hit és erkölcsellenes dolgot mond.

1. Lehet a látnok jóhiszemű tévedésben is, hozzátesz valamit olvasmányjaiból, látott szentképekből, megtoldhatja a kapott üzenetet élénk fantáziájával is, beleviheti vágyait valami neki tetsző áhítatosságra, vagy politikai elgondolásaira vonatkozólag. Az ördög is beleszólhat, hiszen bejuthat képzelőtehetségünkig, felgerjesztheti érzéki vágyainkat is, ellenszenvet támaszthat bennünk az áldozatok vállalásánál is.
2. A meghirdetett büntetések mindig feltételesek, akkor is, ha ez a szövegből nem tűnik ki. A büntetések megüzenése az emberek megjavítását célozza. Tehát a Drohbotschaft mindig Frohbotschaft is, a fenyegetés is mindig örömhír, javunkat szolgálja.
3. Ha Isten vagy Szűz Mária ígéretet tesz – ha ezt, vagy azt megteszed, akkor elnyered az örök üdvösséget – ez mindig feltételezi az őszinte megtérést, a bűnbánatot.
4. Jó jel, ha Istennek, vagy szentjeinek tiszteletére, imára, bűnbánatra, alázatra, engedelmségre, a szentségek vételére buzdít az üzenet. „Gyümölcseikről ismeritek meg őket.” (Mt, 7,16.) Jó jel a látnok testi-lelki integritása, ha szavahihető, komoly, békés

természetű, kedves, alázatos; ha nem a saját dicséretét, szereplését keresi, ha háttérben kíván maradni; nem keresi, nem túri, hogy családjá a jelenés következtében anyagi haszonhoz jusson; ha az illető maga is buzgóbb lesz a jelenés után. A kísérő csoda jó jel, de nem feltétlenül szükséges. Igen jó jel, ha megtérések, gyónás, áldozás, lelki megnyugvás a jelenések gyümölcse, ha a jelenések helyét főként buzgó zarándokok és nem kíváncsi turisták keresik fel.

Magatartásunk az egyházi döntés után

A magánkinyilatkoztatás kivizsgálására első fokon a látomás helyének püspöke illetékes, felsőbb fokon a pápa. Ha a jelenés tartalma megegyezik hitünk tanításával és az előbb említett pozitív jelek is javasolják a hitelességet, a püspök jóváhagyhatja a jelenést. Ebben az esetben a püspök ítéletét tiszteletben kell tartani. De a tényt, illetőleg, hogy valóban Szűz Mária üzent e, vagy azt – ha komoly okom van rá, vagyis, ha kellő tanulmányozás után nem látom valószínűnek a tényt – fenntartással élhetek. De propagandát nem fejthetek ki ellene, ez engedetlenség lenne. A püspök engedélye nélkül a jelenés helyén kápolnát építeni, ott misézni, nyilvános zarándoklatot odavezetni, újfajta ájtatosságot bevezetni nem szabad.

Ha a püspök *nem hagyja jóvá* a jelenést, ez két módon történhet.

Az első esetben kijelenti, hogy „*non constat*”, vagyis a jelenés természetfeletti jellege nem igazolt. Ez történt Heroldsbachnál, Garabandalnál, San Damianónál, Montechiarinál. Ez a püspöki döntés újabb, kedvező adatok után revideálható. Tudomásom szerint Róma eddig egy esetben revideálta álláspontját, Trefontanéval kapcsolatban. A „*non constat*” esetében az egyházas érzés azt kívánja, hogy nyilvános zarándoklatokat ilyen helyeken ne tartsunk. Privátim mindenki mehet oda, mondhat az Egyház által jóváhagyott imát is, pl. Rózsafüzért, litániát.

A második eset az, amikor az Egyház ítélete *negatív*, vagyis *tiltó*. Itt természetfeletti jelenségről nem lehet szó, mert hit- és erkölcsellenes, vagy komolytalan az üzenet. Ebben az esetben hívőnek nem is szabad odamennie zarándoklatra, nem agitálhat mellette.

A jelenések tanulmányozásáról bárki adhat ki könyvet, nem kell hozzá egyházi cenzúra. Templom előcsarnokában viszont csak egyházilag jóváhagyott könyvet szabad árusítani (L' Osservatore Romano 1975.IV.24.).

Összefoglaló statisztika

VI. Pál „Signum magnum” kezdetű körlevelében (1967.V.27. 22-23. sz.) ezt írja: „szilárdan és világosan áll előttünk, amit a napjainkban újra meg újra ismételt megállapítás jelent: korunkat joggal Mária korszakának lehet nevezni, mert Urunk kegyelme révén ma a keresztény nép széles rétegeiben mélyebben megértik Szűz Mária gondviselésszerű hivatását üdvösségünk történetében. Korunk Máriás korszak, napról napra világosabb, hogy az emberek Istenhez való visszatérésének útja Márián keresztül vezet; hogy Mária bizodalmonk támasza, biztonságunk záloga és reményünk szilárd alapja.” (A.M. Weigel: Vertrau auf die Mutter, Verlag St. Gregoriushaus Altötting 1975. 235. o.) Német nyelvterületen ezt a kort „Marianische Endzeit”, a franciáknál „Apokalypse Mariale”, az olaszoknál „Epoca Mariana” névvel illetik. Nehéz a Szűzanya megjelenése számának és megjelenése helyeinek pontos adatait megadni, különösen akkor, ha az elmúlt századok jelenéseit is figyelembe vesszük. Pontosabb adataink vannak az utóbbi időkről. Így például 1830-tól (Párizs, Labouré Szent

Katalin) 1981-ig (Medjugorje-i jelenések) Szűz Mária több helyen, összesen körülbelül ezer alkalommal jelent meg a földön egy vagy több személynek. A Medjugorje-i jelenések napjainkban is szinte naponta ismétlődnek. Elérhető adatok alapján (v.ö. Robert Ernst: Lexikon der Marienerscheinungen, Markus Verlag, Belgium 1985.) Szűz Mária az első keresztény évezredben összesen kb. 25 helyen jelent meg. Nyssiusi Szent Gergely már a IV. században Mária-jelenésről beszél. A második évezredben összesen kb. 600 helyen jelent meg a Szűzanya. Ebből 1500-ig kb. 100 helyen, a XX. században kb. 370 helyen, a legtöbbször 1945 után. Szűz Mária sokszor sírt, többször véres könnyeket hullatott. Az összes Mária-jelenések (kereken 600) fele a XX. századra esik. A Mária-jelenések helyéről és nem számáról szoltunk. A számuk meghaladja a tízezret.

Mi ezeknek a jelenéseknek a tartalma? Itt nem teszünk különbséget jóváhagyott és még jóvá nem hagyott, de elfogadható üzenet között. Az első évezredben segítség, gyógyítás, kápolna, templomépítés szerepelnek. A második évezredben eleinte szintén ezek szerepelnek, de hozzá jön az imára, vezeklésre, rendbe való belépésre, rendalapításra való felszólítás. A XIX. században, de főként a XX-ban – ott is a II. világháború utáni időben – gyakori a büntetéssel való fenyegetés, ha az emberek nem térnek meg.

Mi ezen két utolsó század üzenetei tartalmának közös nevezője? A világ bűnbe merült: vasárnapok és ünnepnapok, a szentségek elmulasztása, káromkodás, hitetlenség, erőszak, anyagiasság, erkölcstelenség, abortuszok. Isten ezért – a megtérés érdekében – különböző csapásokkal akarja észhez téríteni, megtéríteni az embereket (a baj láttán minden korban imádkoztak, az Istenhez fordultak segítségért).

Tehát ajánljuk fel magunkat Szűz Mária szeplőtelen szívének, imádkozzuk a Rózsafüzért, engeszteljünk. Ezzel a csapásokat, megpróbáltatásokat biztosan megrövidíthetjük, enyhíthetjük és sok ember megmentését, üdvét szolgálhatjuk. Bűnbánó, alázatos lélekkel bízzunk Isten irgalmában és Szűz Mária Szeplőtelen Szívének győzelmében!

13. Irodalomjegyzék

Schütz Antal: Dogmatika I-II. Szent István Társulat, Budapest 1923.

Schütz Antal: Katolikus hittan, Katolikus erkölcsan, Katolikus Egyháztörténelem, Katolikus hitvédelem középfokú iskolák számára. Szent István Társulat, Budapest 1938-1941.

Bangha Béla S.J.: Világnézeti válaszok. A Pázmány Péter Irodalmi Társaság Kiadása, Budapest 1940.

Bangha Béla S.J.: Az oltár titka – jelen van-e Krisztus az Oltáriszentségben? A Magyar Kultúra kiadása, Budapest 1930.

Cséfalvay Nándor S.J.: A szentmise. Budapest 1915.

Várnagy Antal: Liturgika. Lämpás Kiadó, Abaliget 1993.

Erdő Péter (szerkesztette): Az Egyházi Törvénykönyv. Szent István Társulat, Budapest 1985.

Karl Rahner, Herbert Vorgimmler: Teológiai kisszótár. Szent István Társulat, Budapest 1980.

Jelenits István: Katolikus erkölcsan. Katolikus Iskolák Főhatósága, Budapest 1992.

Király Ernő: A keresztény élethivatás. Szent István Társulat, Budapest 1982.

Bolberitz Pál: Bevezetés a logikába. A Budapesti Római Katolikus Hittudományi Akadémia Kiadványai, Budapest 1981.

Bolberitz Pál: Minek gyónjak? Ecclesia, Budapest

Mindszenty József: Emlékirataim. Szent István Társulat, Budapest 1989.

1956 a sajtó tükrében. Összeállította és szerkesztette: Izsák Lajos és Szabó József. Kossuth Könyvkiadó 1989.

JEL Spirituális és kulturális folyóirat. Kiadja a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége

Mária Kora A Máriás Papi Mozgalom és a Máriás Mozgalom folyóirata

1999/1 7., 10.; 1999/4 11.; 2000/1 6.; 2000/2 6.; 2000/3 10.; 2001/3 12.; 2003/2 4.; 2004/1 23.; 2004/2 13.

Erdős (Gebharter) Mátyás

1908. október 28-án született Dorogon, mindkét részről német nemzetiségi családban. Iskoláit Esztergomban kezdte, majd a bencés gimnáziumból került ösztöndíjjal Rómába, a pápai Gergely Egyetemre, ahol filozófiát és teológiát tanult, mindkettőt doktori vizsgával zárta. Schmidt Sándor erdélyi származású dorogi bányamérnök fedezte római tanulmányainak költségeit. 1935. október 27-én szentelték pappá Rómában. További két év római tanulmányidő után 1937-től 1938-ig Esztergom-Vízivárosban volt káplán, majd 1938-tól 1939-ig tanított hittant és filozófiát a Szatmári Irgalmasnővérek leánygimnáziumában. 1941-től 1952-ig lelki igazgató volt a Hittudományi Főiskolán, ahol 1939-től bölcseletet és dogmatikát is tanított. 1952-ben kommunista nyomásra elhelyezték a szemináriumtól. 1952-től 1969-ig Epölön, 1969-1975-ig Dunaszigeten, 1975-1983-ig pedig Lipóton volt lelkész. Minden szabad percét az olvasásnak és a tanulásnak szentelte, megismert emberi sorsokat, nagy élettapasztalatot szerzett. 1983-ban visszatérhetett Esztergomba, ahol a Főszékesegyházi Könyvtár igazgatójaként működött. Ezt követően nyugdíjas könyvtárigazgató; 2003. december 4-én bekövetkezett haláláig ő volt az Esztergomi Főegyházmegye legidősebb papja.

(*Új Magyarország* 1996. augusztus 24. sz. nyomán)

